

H. VAITA

Garlība Merķeļa
rokraksti

LATVIJAS PSR ZINĀTŅU AKADĒMIJĀ

LATVIJAS PSR ZINĀTŅU AKADEMIJA
FUNDAMENTĀLĀ BIBLIOTĒKA

H. V a i t a
GARLĪBA MERKEĻA ROKRAKSTI
LATVIJAS PSR ZINĀTŅU AKADEMIJĀ

Otrais stereotipa izdevums

Izdevniecība "Zinātne"

R i g ā 1972

Iespiests saskaņā ar Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas
Redakciju un izdevumu padomes 1967. gada 2. janvāra lēmumu

S A T U R S

Ievadam	4
Garlībs Merķelis un viņa laikmets. M.Stepermanis	5
Garlība Merķeļa rokkrakstu mantojuma apraksts	8
Saīsinājumi	18
DZEJOLI	19
APCERĒJUMI, SĪKĀKI RAKSTIŅI, PIEZĪMES u.c.	20
GARLĪBA MERĶEĻA VĒSTULES	67
VĒSTULES GARLĪBAM MERĶELIM	84
DAŽĀDAS VĒSTULES AR GARLĪBA MERĶEĻA PIEZĪMĒM	126
CITU PERSONU ROKKRAKSTI	128
ĢENERĀĻA JORKA UN MARĶĪZA PAULUČI SARAKSTE	130
P i e l i k u m s . G.Merķeļa vēstule K.G.Zontāgam	135
Рукописи Гарлиба Меркеля в Академии наук Латвийской ССР	138
Die Handschriften Garlieb Merkels in der Akademie der Wissenschaften der Lett. SSR.Zusammenfassung.	139
Personu rādītājs	141

I e v a d a m

ZA Fundamentālā bibliotēka kā lielu vērtību glabā Garlība Merķeļa, šī dziļā humānista un bezbailīgā cīnītāja rokrakstus. Viņš bija pirmais no Baltijas vāciešu literātiem, kas tik dedzīgi cīnījās pret dzimtbūtniecību, aizstāvēja latviešu tautu pret apspiedējiem un pievērsās tās dzīves un vēstures pētīšanai. Sociālos jautājumus viņš aplūkoja latviešiem labvēlīgi un neatlaidīgi ticēja latviešu tautas attīstības iespējai.

Merķeļa darbi ir veicinājuši arī latviešu rakstniecības izveidošanos. Sevišķi daudz ierosmes guvuši jaunlatvieši. Viņa darbi iedvesmoja arī jaunstrāvniekus.

Merķeļa pašai dziedzība, vīrišķība un drosmē vienmēr ir bijusi spilgts paraugs katram, kas objektīvi pētījis latviešu tautas dzīvi un vēsturi. Garlība Merķeļa 100 gadu dzimšanas dienā 1869.g. latviešu prēse viņam veltīja cildinošus rakstus. Katlakalna kapos, Merķeļa atdusas vietā, piedaloties lielam ļaužu pulkam, viņam atklāja pieminekli, kas pauda latviešu tautas dziļās pateicības jūtas.

Cildinot Garlība Merķeļa piemiņu, sakarā ar viņa 200. dzimšanas dienu ZA Fundamentālā bibliotēka publicē Merķeļa neiespiesto rokrakstu zinātniskos aprakstus ar īsiem satura atstāstījumiem. Tas dod iespēju plašākai sabiedrībai iepazīties ar G. Merķeļa atstāto literāro mantojumu un atvieglo viņa rokrakstu zinātnisko pētīšanu.

GARLĪBS MERĶELIS UN VIŅA LAIKMETS

Garlībs Merķelis (1769 - 1850) dzīvoja un darbojas divu laikmetu mijā - feodālisma sairuma un kapitalisma tapšanas posmā. Merķelis uzauga franču apgaismotāju Voltēra, Renāla, bet sevišķi sīkburžuāziskā radikālā Žaka Ruso ideju ietekmē. Viņš bija vācu lielo rakstnieku - Šillera un Gētes, filozofu - Kanta un Fihtes, humānistu - Herdera, Vīlanda, Klopštoka un daudzu citu laikabiedrs un līdzgaitnieks. Darbodamies trauksmes pilnajā Lielās franču buržuāziskās revolūcijas un Napoleona laikmetā, arī Merķelis bija trauksmes un nemiera pilns un, kā viņš pats teica, nebija radīts mierīgam darbam: "Metiet mani revolūcijas mutuļos, un es, saprotams, parādīšu enerģiju."¹

Garlībs Merķelis kļuva pazīstams Baltijā un Vācijā ar saviem darbiem par latviešiem. Viņa grāmata "Latvieši, sevišķi vidzemnieki filozofiskā gadsimteņa beigās", kas iznāca vācu valodā Leipcigā 1796.g. rudenī, sagādāja viņam niknus iensaidniekus un dedzīgus piekritējus Vācijā un Baltijā.² Asi un netaisni uzbrukumi, tāpat slavinājumi un cildinājumi izraisīja dzīvu polemiku, turklāt Merķelis uz visu to asi reagēja. Nevarēdams atgriezties Latvijā, Merķelis iesaistījās Vācijas publicistikas un literatūras kritikas darbā. Kopā ar Baltijā un Vācijā pazīstamo lugu rakstnieku Augustu Vilhelmu Kocebū Merķelis izdeva laikrakstu "Der Freimüthige", bet vēlāk pats savu laikrakstu "Ernst und Scherz". Kritizējot toreizējo vācu literatūru, Merķelis darbā "Briefe an ein Frauenzimmer" asi vērsās pret reakcionāro romantisko skolu un izraisīja kaislīgu polemiku, kurā tika ierauts arī Gēte.

1) Sal. Freimütiges aus den Schriften Garlieb Merckels.
Hrsg. H.Adameck. Berlin, 1959, S. 12.

2) M.Stepermanis. Daži jauni avoti par G.Merķeļa "Latviešiem". Zvaigzne, 1959, Nr.11.

Dzīvodams un darbodamies Vācijā, Merķelis savā dziļākajā būtībā bija un palika Baltijas un Krievijas patriots. Kad Francijas republikas sūtnis Berlinē, pazīstamais 1789.g. buržuāziskās revolūcijas dalībnieks abats Sijess 1799.g. sākumā Merķeli aicināja kļūt par Francijas republikas pilsoni un pāriet uz dzīvi Parīzē, tad Merķelis atteicās, norādīdams, ka viņš dzimis Krievijā. Bez tam Merķelis atzīmēja, ka viņu tādā gadījumā uzskatīšot par revolucionāru vējagrābsli un tas vairāk kaitēšot nekā palīdzēšot viņa darba "Latvieši" ierosinājumu realizēšanai. Merķelis bija pārliecināts, ka Krievijas carisms izdarīs kādas reformas no augšas un atbrivos latviešus no dzimtbūšanas.

Kad Napoleona vadītās franču buržuāzijas armijas ienāca Vācijā, sakāva feodālo Prūsiju un okupēja Berlīni, Merķelis kļuva par kaislīgu cīnītāju pret Napoleonu un aicināja vāciešus sacelties pret okupācijas varu. Atgriezies Rīgā, Merķelis cīņu pret Napoleonu turpināja un 1807.g. rudenī sāka izdot politisku laikrakstu "Supplement-Blätter zum Freimüthigen", kas iznāca līdz miera noslēgšanai ar Franciju. Kad starp Krieviju un Napoleona Franciju 1812.g. izcēlās karš, Merķelis sarakstīja uzsaukumu "Krievijas Baltijas provinču iedzīvotājiem". Šai uzsaukumā viņš dedzīgiem vārdiem apliecināja savu Krievijas pilsoņa patriotismu: "Laikmetā, kāds pašreizējais, zūd visas sīkās atšķirības. Mēs esam krievi. Visi esam krievi. Un citādi nevēlamies būt." Merķelis ar žurnālista spalvu dedzīgi cīnījās pret Napoleona Eiropas paverdzināšanas plāniem. Šai cīņā viņam bija ievērojami panākumi. Pēc Napoleona gāšanas Merķelis 1816.g. vēlreiz ieradās Vācijā, kur atjaunoja laikraksta "Der Freimüthige" izdošanu, bet neguva vairs agrākos panākumus, jo Vācijā tagad bija citi apstākļi. Merķelis apceļoja Vāciju un par ceļojuma iespaidiem sarakstīja darbu "Über Deutschland", bet šis darbs Vācijā tika aizliegts. Šai darbā Merķelis izteica neapmierinātību ar Vācijas atbrīvošanas kara rezultātiem. Merķelis, no vienas puses, cīnījās pret Napoleona realizēto tautu nacionālās apspiešanas politiku, bet, no otras puses, viņš redzēja, ka Napoleona kundzība Vācijā bija iedragājusi feodālismu un radījusi vācu buržuāziju. Šis buržuāzi-

jas tiesības vēl negribēja atzīt Prūsijas valdība. Merķelis savā darbā pret to protestēja.¹

Patiesībā ar šo darbu noslēdzas Merķeļa "trauksmes un nemiera" darbības laikmets, kas aptver apmēram 25 gadu posmu. Turpmākie 30 gadi Merķeļa dzīvē un darbā ir iegrīmsana Krievijas cariskās impērijas Baltijas provinču mierīgas attīstības plūsmā. Viens no ievērojamākiem notikumiem šai laikā ir zemnieku "brīvlaišana" Baltijā. Merķelis šajā gadījumā sarakstīja grāmatu "Brīvie latvieši un igauņi", kas iznāca Leipciģā 1820.g. vācu valodā. Merķelis par šo notikumu atturas sniegt pats savu vērtējumu un nodarbojas galvenokārt ar oficiālu dokumentu atkārtošānu un cariskās monarhijas cildināšanu par šo latviešiem un igauņiem parādīto "žēlastību". Šai darbā maz kas redzams no kādreizējā Merķeļa - kaislīgā cīnītāja. Turpmākajos gados Merķelis vēl mēģina izdot dažus laikrakstus, bet šie nodomi viņam drīz jāatmet cenzūras spaidu dēļ. Merķelis mirst 1850.g.

G.Merķelis atstājis samērā plašu vēstulu, piezīmju, dažādu projektu un uzmetumu mantojumu rokrakstos. Liela daļa no tiem atrodas Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas Fundamentālās bibliotēkas īpašumā. Līdz šim nebija pārskata par visu šo pētniekiem ļoti svarīgo Merķeļa atstāto rokraksta fondu. Tagad fundamentālās bibliotēkas galv. bibliogrāfe H. V a i t a apkopojusi Merķeļa atstātos rokrakstus, materiālu sadalījusi grupās un sniegusi īsu aprakstu par katru rokrakstu. Tas bija liels un grūts darbs un ļoti svarīgs visiem Merķeļa pētniekiem, jo tagad radusies samērā viegla pieeja G.Merķeļa rokrakstu fondam. Tas ir ZA Fundamentālās bibliotēkas, bet sevišķi H.Vaitas vērtīgs zinātnisks ieguldījums G.Merķeļa atstātā mantojuma pētniecībā.

Profesors H. Stepanovs

¹ Merkel G. Über Deutschland, wie ich es nach einer zehnjährigen Entfernung wieder fand. Bd. 1 - 2. Riga, 1918. Tieši šai laikā, kad Rīgā tika iespiests Merķeļa darbs, Prūsijas valdība ar **Muitas** savienības nodibināšanu oficiāli atzina jauno vācu buržuāziju.

GARLĪBA MERĶEĻA ROKRAKSTU MANTOJUMA
APRAKSTS

Garlība Merķeļa atstātie rokraksti ir izmantoti daudzos apcerējumos par Merķeļa dzīvi un darbiem, bet apcerējumu autori parasti nav atzīmējuši un nav atsaukušies tieši uz katru attiecīgo rokrakstu. Arī viņa vēstulu vai manuskriptu publikācijās nav norādīts, kur atrodami to oriģināli. Izrādās, ka daudzas no Merķeļa publicētajām vēstulēm glabājas ZA Fundamentālās bibliotēkas Rokrakstu un reto grāmatu sektorā. Te un ZA Vēstures institūtā atrodas arī dažādi citi Merķeļa raksti un piezīmes. Līdz šim šo rokrakstu un vēstulu apraksti nebija publicēti. Tagad ZA Fundamentālā bibliotēka publicē aprakstus par Latvijas PSR Zinātņu akadēmijā glabāšanā esošiem G.Merķeļa rokrakstiem, lai to saturu darītu zināmu sabiedrībai. Apraksti palīdzēs atšifrēt grūti salasāmo Merķeļa rokrakstu, atsegs vienu otru Merķeļa darbības līdz šim maz izpētītu pusi un raksturos arī tā laika politisko un kultūras dzīvi.

G.Merķeļa rokrakstus bibliotēkai atdevis vācu publicists Jūlijs Ekarts. Ap 1870. gadu viņš nodevis toreizējam bibliotēkaram G.Berkholcam Merķeļa saraksti, bet 1892.g. piedāvājis bibliotēkai pārējo Merķeļa rokrakstu mantojumu - apcerējumus un piezīmes, kā to redzam no viņa 1892.g. 10. aprīļa vēstules Rīgas pilsētas bibliotēkai.¹ Bibliotēkā atrodamie rokraksti liecina, ka tā piedāvāto ir saņēmusi. Pats Ekarts šos rokrakstus bija dabūjis no kāda sava radnieka. Vēstures institūta rokraksti ir pirkti no atsevišķām personām.

Garlībs Merķelis pats savus rokrakstus bija centies saglabāt, kaut arī dažos gadījumos viņam tas nebija iespējams. Par rokraksta saglabāšanu rūpējās arī viņa draugi. Par kādu gadījumu viņš raksta: "Kad 1806.g. es bēgu no Berlīnes, atstāju tur visus savus rokrakstus un vēstules un domāju, ka tie gājuši zudumā.

¹) Ms. 930c, 53.

Bet, kad es tur atgriezos 1816.g., mani pārsteidza kāds draugs, pastāstīdams, ka visi mani manuskripti un vēstules saglabājušies. Un vienu dienu viņš man ienesa lielu aizslāgtu kasti ar maniem rokrakstiem."² Vairākas no šīm vēstulēm Merķelis ievietoja savas grāmatas "Darstellungen und Charakteristiken" 2.sējuma. To oriģināli ir saglabājušies Fundamentālajā bibliotēkā.

Daļu vēstuļu Merķelis 1817.g. atdāvinājis Berlīnes bibliotēkaram Kralovskim, kas bija iecerējis sastādīt autogrāfu krājumu. To vidū bijuši arī lieli retumi. Merķelis min vairākas pazīstamu vācu rakstnieku vēstules un atzīmē, ka nezinot, kas beidzot noticis ar Kralovski un viņa autogrāfu krājumu.³ Rokraksta "Latvieši" 2.daļu pats Merķelis aiz prieka un sajūsmas 1817. gadā iznīcinājis kā nevajadzīgu, kad izdzirdis, ka Krievijas cārs Aleksandrs gatavojot Kurzemes zemnieku brīvlaišanu.

Merķelim rokrakstu liktenis nebija vienaldzīgs; savu piezīmju pirmajā lappusē viņš raksta: "Es ceru, ka šīm vēstulēm pēc manas nāves reiz būs literāra vērtība, un tāpēc vēlos, lai tās pēc manas nāves tiktu iesietas un pārdotas vai arī dāvinātas Rīgas pilsētas bibliotēkai vai Tērbatas universitātes bibliotēkai, ja vien tās negribētu paturēt Ernsts vai arī mans Ādolfs. Dažus gadus vēlāk tās varētu iespiest un varbūt par tām dabūt labu ienākumu."⁴

Visi Merķeļa rokraksti tomēr nav saglabājušies. Pēc nāves (1850) viņš atstāja prāvu rokrakstu krājumu, bet no tiem saglabājušies tikai neliela daļa.⁵ Šķiet, ka vairums no tiem atrodas Fundamentālajā bibliotēkā, turklāt saglabāti tā, kā pats Merķelis to vēlējies - tie ir iesieti 6 sējumos. Pirmajā un

² Merkel G. Darstellungen und Charakteristiken aus meinem Leben. Bd.2. Leipzig, 1840, S.VI.

³ Turpat, VII.lpp.

⁴ Ms. 930b,1. Ernsts ir G.Merķeļa vecākais dēls un Ādolfs - jaunākais.

⁵ Freimütiges aus den Schriften Garlieb Merkels. Hrsg. H. Adameck. Berlin, 1959, S.23.

369.

Lij bilda mēs ar, lai šis darbs mums
unam tur nīst literārisks darbs, kas ar
mūs vāpsta, lai šis darbs mums
nīngotāms un ar šī darba štātiblīstā
ar mūs vāpsta Universitātes štātiblīstā
ar mūs vāpsta, — ar mūs vāpsta
ar mūs vāpsta, — ar mūs vāpsta.

Lai šis darbs mums
ar mūs vāpsta, — ar mūs vāpsta.

Garlība Merķeļa rakstīta piezīme, kurā viņš izsaka
vēlējumus, lai viņa rokrakstus dabūtu Rīgas pilsē-
tas bibliotēka.

otraajā sējumā ir dažādu personu vēstules Merķelim un Merķeļa vēstules, pāe tam otraajā sējumā vēstules ir paša Merķeļa kārtojuma līdz 82. vēstulei. Trešajā sējumā ievietotas Merķeļa piezīmes, kas domātas sakārtotajām 82 vēstulēm. Katra piezīme atbilst atgiecīgi numurētai vēstulei. (Mūsu publikācijā, vēstules aprakstot, Merķeļa piezīmes pievienotas attiecīgajām vēstulēm. - H.V.) Piezīmes Merķelis rakstījis trešajā personā, sevi dēvējot par izdevēju. No kādas piezīmes redzams, ka Merķeļa nodoms bijis sakārtot tikai vācu literatūras vēsturei interesantākās vēstules, bet piezīme trim K.F.Šmita-Pizelēka vēstulēm liecina, ka viņš krājumā ietvēris arī citāda rakstura vēstules. Viņš rakstā: "Lai gan šīs vēstules vācu literatūras pētniekiem nebūs nozīmīgas, jo rakstītājs nav ne dzejnieks, ne rakstnieks, tomēr tās ir skaistas, un tas īpatnējais, kas tajās saskatāms, ir ievērojams vērts, tāpēc es tās gribu ievietot savā krājumā."⁶ Vēstules Merķelis kārtojis hronoloģiski.

Ceturtajā sējumā ievietoti garāki un īsāki apcerējumi, piezīmes, atmiņas u.c. materiāli. Piektajā sējumā ir Merķeļa apcerējums par viņa politisko darbību Krievijā līdz 1813.g. un ģenerāļa Jorka un marķīza Pauluči sarakste franču valodā, ko Merķelis pārrakstījis. Šo divu 1812.g. Tēviņas kara ģenerāļu saraksti Merķelim iedevis norakstīt pats Pauluči. Merķelis bija sekūējis abu naidīgo ģenerāļu saprašanās, līdz tā izvērtās Taurogas konvencijā.⁷ Konvenciju gan parakstīja nevis ģenerālis Pauluči, bet ģenerālis Dibičs. Lai šīs sarunas vairāk ietekmētu, Pauluči, pazīdams Merķeļa žurnālista talantu, aicināja Merķeli laikraksta "Der Zuschauer" rakstīt tā, lai sabiedrību un prūšu armiju noskaņotu pret Napoleonu. Merķelis ar prieku to apņēmās, un katrā viņa avīzes numurā bija pa rakstam, kas tika vērsts pret Napoleonu. Visus avīzes numurus no Rīgas nogādāja prūšu armijas priekšposteni un arī Berlīnē. Šai Merķeļa avīzei bija tik

⁶ Ms. 930b,10.

⁷ 1812.g. 30.XII prūšu korpusa pavēlnieks franču armijā ģenerālis Jorks noslēdza ar Krieviju līgumu, t.s. Taurogas konvenciju, pēc kuras Jorka armija palika neitrālā stāvoklī.

liela ietekme uz sabiedrisko domu, ka Pauluči par to reiz izteicās: "Merķelis man ir izdarījis lielāku pakalpojumu nekā 20 000 vīru liela armija." Sestajā rokrakstu sējumā ir daži Merķeļa uzmetumi par Taurogas konvenciju (Merķelis to dēvē par Jorka konvenciju).

Vēstures institūta rokraksti glabājas 3 mapēs, kurās vēstules, apcerējumi un piezīmes ir vienkopus.

Merķeļa rokraksti ir labi saglabājušies, tie rakstīti ar melnu vai brūnganu tinti. Melnrakstos ir daudz svītrojumu un papildinājumu uz malām. Gandrīz visi tie ir Merķeļa autogrāfi, bet citu rakstītajiem tekstiem aprakstos ir pievienota īpaša norāde. Lielākajai apcerējumu un piezīmju daļai nav atzīmēts uzrakstīšanas datums un vieta. Dažiem rokrakstiem datumu izdevās noskaidrot pēc satura; tie ir radušies laikā no 1790. līdz 1845. gadam. Vairums no tiem nav iespiesti, bet publicētajiem katra apraksta beigās norādīts, kurā izdevumā tie ir ievietoti.

Prāva daļa no Merķeļa paša rokrakstiem ir sīkas piezīmes, rakstiņi un domu graudi. Ir arī daži dzejoļi. Plašākie rokraksti lielākoties nav nobeigti. Merķeļa pazīstamāko darbu manuskripti ("Latvieši", "Vidzemes senatne", "Vanems Imanta" u.c.) te nav atrodam. Garākajos rakstos izteikti galvenokārt Merķeļa filozofiskie un reliģiskie uzskati, bet īsajos rakstos un piezīmēs atspoguļojas viņa daudzpusīgās intereses, zināšanas un atziņas. Te viņš sniedz atmiņas par savu pazīstamāko literāro darbu pirmsākumiem, par attiecībām ar vācu literātiem, kā arī atmiņas par politisko darbību Napoleona kara laikā. Daudzās vietās Merķelis izsaka savas domas par literatūras kritiku, vērtē citu rakstnieku daiļdarbus, kritizē Anglijas tautsaimniecību un Vācijas valstiņu politisko iekārtu. Par latviešiem viņš ininteresējas līdz pat sirmam vecumam. Lūk, kāda piezīme ap 1844. gadu: "Latviešu un igauņu tautā jau ir pamodināta garīgā dzīvības dzirkstele, kas drīz pārvērtīsies liesmā."⁸

⁸ Ms. 930c, 11-14.

Interesanti atzīmēt, kā laikabiedrī izteikušies par "Latviešu" autoru. Kādā rokrakstā⁹ Merķelis stāsta: "1797. vai 1798.g. vasarā, kad pazīstamā dzejniece baroniete Elize Reke ieradās Veimārā, viņa vēlējās ar mani iepazīties. Filologs Betigers mani aizveda pie viņas. "Ko! tik jauns!" viņa, mani ieraugot, izsaucās. Patiesībā es biju mazs un kalsens, tāpēc izskatījies jaunāks, nekā biju. 1799.g. ziemā Hamburgā iepazīnos ar rakstnieku Vehteru, kas pazīstams ar pseidonīmu Feits Vēbers. Viņš mani uzlūkoja pārsteigts un teica: "Tik mazs! Es domāju, ka "Latviešu" autors ir tik liels kā krāsns."

Merķeļa rokrakstu mantojuma lielāko daļu aizņem viņa sarakste. Te ir 60 viņa paša vēstules, kas rakstītas laikā no 1791. līdz 1846. gadam. No tām trīs rakstītas J.G.Herderam, 17 - K.G.Zontāgam, 4 - vēsturniekam Rekem, 1 - Merķeļa meitai, pārējās dažādiem vācu rakstniekiem, bet dažu adresāti nav atšifrējami, jo uzrunātās personas nav nosauktas vārdā un uzvārdā. No šīm 60 vēstulēm iespēstas ir tikai 2. Viena no tām rakstīta J.G.Herderam 1800.g. 20. maijā, bet otra - K.Bruinin-gam 1840.g. No neiespēstajām paša Merķeļa vēstulēm visvairāk ziņu par viņa dzīvi un darbu sniedz vēstules K.G.Zontāgam. Vēstulē 1795.g. 11. novembrī Merķelis stāsta par tikko pabeigto darbu "Latvieši". Apzinādamies, ka šis darbs viņam uzliks smagus pārbaudījumus, Merķelis sūta Zontāgam tikai darba ievadu, negribēdams sagadāt adresātam nepatīksanas un atbildību par visu darbu. Šo vēstuli mūsu publicējumā sniedzam kā pielikumu, jo līdzšinējā literatūrā tā ir tikai atstāstīta vai arī nepilnīgi citēta. Merķeļa 1801.g. 1.novembra vēstule Zontāgam liecina, cik ļoti Merķelis cieš tadēļ, ka viņa humanitātes ideja neatrod atbalstu.

Vēstulēs Herderam merķelis apraksta savu dzīvi un darbību Vācijā. No vēstulēm vēsturniekam Rekem uzzinām par Merķeļa attiecībām ar Kurzemes Literatūras un mākslas biedrību. Kādā 1829.g.

⁹ Ms. 930c, 34.

willen, kann mich nicht aufpassen, bis ich
ab ihm seinen schuldigen Nam, so werde
ich mit sehr nachdenken. Ich spreche mir
sehr der Aufmerksamkeit und Besorgnis
der Kaffplage zu bedauern.

Von Long wird ich leider, seit, meine
Abreise von Berlin, nicht. Ich habe nicht
nicht geschrieben und wieder habe ich nicht
nicht schreiben können. Deine Zustimmung
war mir eine äusserst willkommene Unter-
brechung meines lieben Jahresalltags.
Ich bin dir sehr dankbar. Mein Geist
fühlt mich dem Denken, von allen
Dingen in meinem freudigen von
den Menschen, nicht für mich. Ich werde
Wolken an Elise's dem Mein der Mutter,
die mir nicht zu quäliger Mein macht,
dass ich ~~den~~ ^{den} ~~den~~ ^{den} ~~den~~ ^{den} ~~den~~ ^{den}
Nachtung. - Ich bin nicht zu sehr. Galt mir
eigentlich etwas anpassend, so ist, ich habe mich
fast ab zu sagen, der Zorn. Leistung, sagt
michmal, meine Lage, die mich die die
Länge der Galle. - Ich werde, ich werde
So, ich werde nicht sagen.

G.Merķeļa vēstule ģenerālsuperintendentam K.G.Zontāgam
1801.g. 1.novembrī, kurā viņš sūdzas, ka viņa humanitā-
tes idejas neatrod atbalstu.

vēstulē,¹⁰ kurā Merķelis aizstāv latviešu sīktirgotāju intereses, viņš piemin, ka savus uzskatus par latviešiem nav mainījis. Arī kādā citā vēstulē 1830.g.¹¹ viņš atkal sevi apliecina par latviešu draugu. Merķelis šajā vēstulē nosauc par neejdzību Latviešu Draugu biedrības cenšanos kopt latviešu valodu un literatūru. Latvieši jāizglīto, lai viņi paši varētu savu valodu izkopt. Kas gan būtu iznācis no vācu valodas un literatūras, ja tās kopšanu būtu uzņēmušies franči vai itālieši?

Vēstules, ko citas personas sūtijušas Merķelim, rakstītas laikā no 1794. līdz 1842. gadam. Pavisam to ir 126, no tām 37 ir iespiestas. Bez šīm 126 vēstulēm vēl ir 5 citu personu vēstules, uz kurām Merķelis uzrakstījis savas piezīmes. Bez tam vēl ir 37 vēstules, kuras marķīzs Pauluči devis Merķelim norakstīšanai no sava krājuma. Tās ir arī publicētas. Merķelim rakstījuši viņa draugi K.A.Betigers, K.G.Zontāgs, J.G.Herders un Herdera sieva Karolīne un citi vācu rakstnieki (A.F.Kocebū, A.Mālmānis, J.G.Zeime u.c.).¹¹ Vēstules merķelis pats ievietojis savā grāmatā "Darstellungen und Charakteristiken" un apgalvo, ka tās devis tikai ilustrācijai, lai attaisnotu grāmatas virsrakstu "Raksturojumi". Viņš iespīdījis tikai vēstuļu svarīgākās daļas. No Merķelim adresētajām publicētajām vēstulēm interesantākās ir Herdera sievas Karolīnes vēstules. Ar smalku taktu viņa aizrāda uz Merķeļa kļūdām un izsaka sava vīra vēlējumus attieksmē pret Merķeli. Jāpiezīmē, ka Merķelis labi sapratās ar Herdera ģimeni un augstu vērtēja viņa uzskatus.

Krājumā ir arī K.G.Zontāga vēstule 1796.g. 9.janvārī; šo vēstuli Merķelis ļoti gaidīja, jo vēlējās dzirdēt Zontāga domas par sava darba "Latvieši" ideju un stilu. Šī Zontāga vēstule bija atbilde uz Merķeļa 1795.g. 11. novembra vēstuli, ar kuru Merķelis aizsūtīja "Latviešu" ievadu. Zontāgs ilgi vilcinājās un tikai pēc diviem mēnešiem uzrakstīja atbildi.

¹⁰ VIn. inv.116.Nr.58.

¹¹ VIn. inv.116.Nr.59.

Neiespiestās vācu rakstnieku un publicistu vēstules stāsta par viņu darbību, savstarpējām attiecībām; to autori apsveic Merķeli par viņa "Latviešiem" un citiem darbiem.

Ir zināms, ka Merķeļa rokraksti atrodami arī citās vietās. Rīgā tie glabājas Latvijas PSR Valsts bibliotēkā¹² un Centrālajā valsts arhīvā.¹³ Līdz otrajam pasaules karam 2 Merķeļa vēstules glabājas Valmieras Latviešu biedrības muzejā¹⁴, bet kara laikā tās gājušas bojā. Tartu Valsts universitātes zinātniskajā bibliotēkā ir 31 Merķeļa vēstule; vēstules rakstītas bibliotēkaram J.K.S.Morgenšternam no 1807. līdz 1837. gadam. Merķeļa vēstules rakstniekam K.A.Betigeram, kā to atzīmē Adameks¹⁵, glabājas Saksijas bibliotēkā Drēzdenē. Millers-Jābušs piemin,¹⁶ ka viņš Merķeļa rokrakstus redzējis Jelgavas muzejā, Kauņā un Viļņā, bez tam materiālus par Merķeli atradis arī Drēzdenes bibliotēkā, Berlīnes Valsts bibliotēkā un Berlīnes Slepējā valsts arhīvā. Ir iespējams, ka Merķeļa rokraksti atrodas arī vēl citās vietās.

Šajā publikācijā rokraksti aplūkoti, apkopojot tos lielās grupās: vispirms Merķeļa dzejoļi, tad viņa raksti un piezīmes, kas, cik iespējams, kārtoti pēc satura; tālāk seko sarakste - vispirms Merķeļa paša rakstītās vēstules, pēc tam - Merķelim adresētās un beidzot - dažādas vēstules ar Merķeļa piezīmēm un Merķeļa paārocīgi veiktie vēstulū noraksti. Vēl ņeit ir rakstu grupa, kas rakstīta ar svešu roku un sniedz ziņas par Merķeļa ģimeni; te ir arī Merķeļa darbu noraksti u.c. materiāli.

¹² Latvijas PSR Valsts bibliotēkas Reto grāmatu un rokrakstu sektorā glabājas 6 vēstules (rakstītas no 1799. līdz 1830.g.) un viens Merķeļa paskaidrojums. Šifra R $\frac{X}{46}$.

¹³ Latvijas PSR Centrālajā valsts arhīvā ir 30 Merķeļa rokrakstu (radušies laikā no 1807. līdz 1841.g.). No tiem 21 vēstule Rīgas rātes loceklim Reķem. Fonds 7351, apr. Nr.1, lieta Nr.1.

¹⁴ Izglītības Ministrijas Mēnešraksts, 1930, Nr. 12, 605.-607.lpp.

¹⁵ *Freimütiges aus den Schriften Garlieb Merkels.* Hrsg. H.Adameck. Berlin, 1959, S.12.

¹⁶ *Thersites. Die Erinnerungen des deutsch-baltischen Journalisten Garlieb Merkel 1796-1817.* Hrsg. M.Müller-Jabusch. Berlin, 1921, S.IX.

Aprakstot rokrakstus ir ievērojama šāda kārtība. Katrs jauns apraksta elements sākas ar teksta atkāpi. 1. Virsraksts. Sākuma teikuma pirmie vārdi. Gads un uzrakstīšanas vieta. Ja teksts ir ļoti īss, tad sniegts viss teksts ar atzīmi "Viss teksts". 2. Rokraksta raksturs. Ārējās pazīmes (bojājumi, piezīmes u.c.). 3. Lapu skaits, neaprakstītās lappuses (iekavās), ūdenszīmes papīrā, lapu izmērs garumā un platumā centimetros un rokraksta šifra (iekavās). Jāpiezīmē, ka katra lapa sadalīta 2 lapaspusēs. Pirmo lapaspusi apzīmē ar mazāku ciparu 1 un otro ar mazāku ciparu 2. Tā, piemēram, otrās lapas otrajā pusē - 2²; trešās lapas pirmajā pusē - 3¹. 4. Norāde, ka kādā grāmatā vai žurnālā iespiests attiecīgais raksts. Ja rokraksts nav publicēts, tad īsumā atreferēts tā saturs.

Vēstules aprakstītas autoru alfabēta secībā, sniedzot sekojošas ziņas. 1) Vēstules autors. Ja autoram vairāk vēstuļu, tad blakus viņa uzvārdam un vārdam iekavās atzīmēts vēstuļu skaits un laiks, kad tās rakstītas. Pēc tam aprakstīta katra vēstule hronoloģiskā secībā. 2) Vēstules rakstīšanas datums, vieta, uzruna un pirmie vārdi. 3) Vēstules ārējais apraksts. 4) Lapu skaits, neaprakstītās lapas (iekavās), ūdenszīmes papīrā, lapu izmērs garumā un platumā centimetros, šifra (iekavās). 5) Norāde, kādā grāmatā vai žurnālā vēstule publicēta. Ja vēstule nav publicēta, tad īsumā atstāstīts tās saturs un pieminētas nozīmīgākās personas.

SAĪSINĀJUMI

Bez dat. - bez datuma

BM - Baltische Monatsschrift

Darstellungen - G.Merkel. Darstellungen und Charakteristiken
aus meinem Leben. Leipzig, 1840.

Culturstudien- J.Eckardt. Baltische und russische Culturstudien
aus zwei Jahrhunderten. Leipzig, 1869.

inv. - inventārs

LDB - Latviešu Draugu biedrība

lp. - lapa

lpp. - lapaspuse

LZ. - lakas zīmogs

Ms. - manuskripts (Fundamentālajā bibliotēkā)

Sāk. - sākums

Thersites - Thersites. Die Erinnerungen des deutsch-baltischen
Journalisten Garlieb Merkel 1796-1817. Hrsg. M.Mül-
ler-Jabusch. Berlin, 1921.

ŪZ - ūdenszīmes

Vin. - LPSR ZA Vēstures institūts

virsr. - virsraksts

York u. Paulucci - J.Eckardt. York und Paulucci. Aktenstücke
und Beiträge zur Geschichte der Convention
von Tauroggen. Aus dem Nachlass Garlieb
Merkels. Leipzig, 1865.

DZEJOLI

1. "Cathriens jüngste Siege. Ode für Musik." Sāk.: "Cathriens Scepter segnete ...".
Dzejolis 4 daļas
2 lp. ŪZ. 22,5 x 19,5 . /Vin. inv.116, Nr.15/
Krievijas valdnieces Katrīnas II slavināšana.

2. "Gesicht Othmars des Liven". Sāk.: "Ha! Sie entschwindet..."
1790.g.
Dzejolis. 2¹.lp. veltījuma vārdi: "Ich habe einen schönern Wunsch ...". 2².lp. priekšvārds: "Vorbericht. Mich dünkt die Unregelmässigkeit ...".
12 lp. /1².lp. un 3².lp./ ŪZ. 20,5 x 8,5.
/Vin. inv. 116, Nr.16/

3. Dzejolis. Sāk.: "Und spräch der Sultan selbst zu mir ...".
1835. 3.jūl. 5 rindas.
1 lp. /1².lp./ 12 x 21,5. /Vin. inv.116, Nr. 79/

APCERĒJUMI, SĪKAKI RAKSTIŅI, PIEZĪMES u.c.

4. "Wer ist ein grosser Mann?". Sāk.: "Diese Frage beschäftigte mich schon ...". [1845]

Apcerējums. Nepabeigts. Pirms virsraksta uzraksts "Erörterungen". Lapas paginājis autors. Daudz autora papildinājumu uz malām.

6 lp. 34,5 x 21,5. (Ms. 930c,1)

Liela cilvēka pazīmes ir gara skaidriba, cālums un spēks. Ne talants, ne arī spējas nav nepieciešamas, jo liela talanta cilvēki var būt arī ļoti maziski. Talants, pēc Merķeļa domām, ir tikai blakus dāvana.

5. "Meine Chronika aus Deutschland, oder Darstellungen und Charakteristiken von Dr.G.Merkel, 3-ter Band." Sāk.: "Vorrede. Wer ist ein wahrhaft grosser Mann? Schon im Jünglingsalter, beim Studium ...".

Ievada sākums. Nepabeigts.

1 lp. (1².lp.) 20,5 x 13. (VIn. inv.116, Nr.10)

Cits variants, salīdzinot ar Nr.4.

6. "Meine Chronika aus Deutschland, oder Darstellungen und Charakteristiken von Dr.G.Merkel, 3-ter Bd. Vorrede". Sāk.: "Der Maasstab zur Würdigung der Menschen ...".

Grāmatas ievads.

2 lp. 21 x 13. (Ms. 930c, 35)

Ievadā Merķelis izklāsta savas domas par to, kas ir liels cilvēks.

Cits variants, salīdzinot ar Nr.4.

7. "Erörterungen. Vermischte Kurze Schriften von Dr.G.Merkel". Sāk.: "Der Verfasser nachstehender Aufsätze ...".

Rakstu krājuma sākums. Priekšvārds un 3 apcerējumi. Priekšvārdam pirmās 10 rindas nosvītrotas.

10 lp. 21,5 x 13. (VIn. inv. 116, Nr. 78)

1. raksts: "Von Gottes Gnaden". Sāk.: "So viel ich

weiss ...". 2¹.lp.

2. raksts: "Wer ist ein grosser Mann?". Sāk.: "Schon als Jüngling beschäftigte ich mich oft ...". 5¹.lp.

3. raksts: "Ein Bruchstück zur Geschichte der deutschen schönen Literatur". Sāk.: "Die letzten Jahre der 18ten...". Trūkst beigu. 10¹.lp.

8. "Mein Glaubens-Bekenntnis. Was ist Wahrheit?". Sāk.: "Ein 76-jähriger Greis...". [1845]

Filozofisks apcerējums. Uz 1¹.lp. ar svešu roku rakstīts: "Mein Glaubens-Bekenntnis. Was ist Wahrheit? Dr.G.Merkel. Рукопись получена К.Ю.Цируль от Минны Карловны Каблуковой, племянницы Др. Г.Меркеля."

8 lp. /1². un 8.lp./ 21,5 x 17,5. (VIn. inv.46, Nr.1)

9. "Mein Glaubensbekenntnis". Sāk.: "Was ist Wahrheit?"

Filozofisks apcerējums. Trūkst beigu. Ar apakšvirsrakstiem: 2¹.lp. "Die Natur"; 4¹.lp. "Lebensgestaltungen".

4 lp. 21 x 17,5. (VIn. inv.116, Nr.67)

Cits variants, salīdzinot ar Nr.8.

10. "Die Zahl drei. Flüchtige Bemerkungen, veranlasst durch den Watsonschen Aufsatz, Bd.2.S.4. Die Sendungen: über den Crīwe". Sāk.: "Auch ich ehre den Namen Watson's ...".

Kritisks apcerējums. Trūkst beigu. Virsrakstā izsvitrots: "Über die Religion der alten Letten". Sākums nosvitrots.

2 lp. 36 x 22,5. (Ms. 93oc,19)

Te Merķelis grib pierādīt, ka latviešiem senāk bijusi priesteru kārta ar krīvu priekšgalā.

11. "Flüchtige Bemerkungen über die Abhandlungen Lehrbergs¹⁷ und Watsons gegen das Daseyn eines Criwe". Sāk.: "Im Vorbericht zu der Lehrbergischen ...".
Kritisks apcerējums. Trūkst beigu. 3.lappuse pēc pirmajām 3 rindām visa nosvitrota.
2 lp. (2².lp.) 36,5 x 22,5. (Ms. 93oc, 20)
Šis Merķeļa rokraksts ir viens no pirmuzmetumiem rakstam "Bemerkungen zu den Abhandlungen Lehrbergs und Watsons, gegen die Existenz des Criwe". Iespiests "Sendungen der kurländischen Gesellschaft". Bd.2. Mitau, 1845, S.49-53. Tas pats sakāms par Nr.10.
12. Bez virsr. Sāk.: "Was ich oben als das charakteristische...".
religisks apcerējums. Bez sākuma un beigām. Sākas ar autora pagināto 9.lpp.
8 lp. 22 x 18. (VIn. inv.116, Nr.48)
13. "Das, hoffentlich, letzte Wort über die Freilassung der Bauren in Liefeland". Sāk.: "Die Proclamation ist ergangen...".
4 lp. (4².lp.) 21,5 x 13. (VIn. inv.116, Nr.72)
Latvijas Vēstures institūta žurnāls. Rīgā, 1939, Nr.3, 442.-446.lpp.
14. Bez sākuma. Sāk.: "... und unterwarf, und die jetzigen Besitzer...".
2².lp. piezīme: "Von dem inliegenden Aufsätze müssen gleich nach Neujahr 1826 Abschriften an die Redaction der allgemeinen Zeitung zu Tübingen und an die Redaction des politischen Journals in Hamburg geschickt werden."
2 lp. 23 x 18. (VIn. inv.116, Nr.73)
Aplūkoti 1804.g. likumi.

¹⁷ Lehrberg A.C. Über den Criwe oder den nordischen Papst, mit Watsons Zusätzen. - In: Sendungen der kurländischen Gesellschaft. Bd.1. Mitau, 1840, S.137-155.

15. Bez virsr. un sākuma. Sākas ar autora pagināto 9.lpp.Sāk.:
"... Belustigend war es mir ...".
Lapas augšējā malā atzīme "Schluss von Seite 8".
Kāda ziņojuma noslēgums.
1 lp. 5 x 11. (VIn. inv. 116, Nr.6)
Merķelis priecājas, ka latvieši pēc viņu de jure
brīvlaišanas sāk sevi apzināties un pierāda savu apdā-
vinātību.
16. Bez virsr. un sākuma. Sāk.: "... was bei der Entstehung...".
Atmiņas.
4 lp. ŪZ. 17 x 11. (VIn. inv.116, Nr.21)
Darba "Latvieši" tapšanas vēsture.
17. "Die Letten, vorzüglich in Liefland u.s.w.". Sāk.: "Nachdem
mein "Versuch" vollendet ...". Ap 1840.
Atmiņas.
2 lp. 21 x 12,5. (Ms.930c,34)
Īsumā pastāstīts, kā radies darbs "Latvieši".
18. Bez virsr. Sāk.: "Der einzige Gesichtspunkt...".
Piezīme.
1 lp. (1².lp.) 6 x 22. (Ms.930c,15)
Rakstot "Latviešus" un citus darbus, Merķelis vēlē-
jies lasītājos izraisīt interesi par Austrumeiropas ap-
spiestajām tautām. Bet, ievārodams lasītāju dažādās uz-
tveres, viņš risinājis šo tēmu dažādi ("Wannem Ymanta",
"Eine Reisegeschichte" u.c.)
19. Bez virsr. Sāk.: "Ausweg,den selbst Gibbon...".
Atskats par Merķeļa darbiem. Bez sākuma un beigām.
Teksts sākas ar autora pagināto 5.lpp. 8.lpp. apakš-
virsraksts "Charaktern".
2 lp. 35 x 22 un 28,5 x 22. (Ms.930c,32)
Stāstīts par iemesliem un apstākļiem, kā un kāpēc
radusies daļa Merķeļa darbu. Merķelis uzskata, ka darba
"Die Vorzeit Lieflands" 1.daļa ir visvērtīgākā.

20. "Mein zweiter Aufenthalt in Weimar". Sāk.: "Es war in der Mitte des Dezembers ...".

Biogrāfijas daļa. Trūkst beigu. Pirms virsraksta nosvītrots "Des zweiten Bandes drittes Buch". Tekstā daudz svītrojumu un papildinājumu. 4.lpp. nodalās virsraksts "Meine Vorzeit Lieflands" un 6.lpp. - "Aus Dresden".

6 lp. (5². - 6.lp.) 33,5 x 22. (Ms.930c,43)

Apraksta apstākļus, kā radies darbs "Die Vorzeit Lieflands". Mākslinieks, kas šai grāmatai gatavojis gravīras, gleznojis arī pašu Merķeli ar augšup vērstu skatu.

21. "Tacitus und Svetonius; oder der Geschichtschreiber und der Compiler". Sāk.: "Mit hohem Interesse las ich ...".

Apcerējums. Nepabeigts.

2 lp. 35 x 21,5. (Ms.930c,2)

Apskatīdams Tacita Agrikolas biogrāfijas jauno tulkojumu, Merķelis cildina lielā romiešu vēsturnieka personību, darba spējas un gaumi.

22. Bez virsr. Sāk.: "Über Tacitus und seine Schriften...".

Īss apcerējums. Trūkst beigu.

1 lp. (1².lp.) 36 x 22. (Ms.930,3)

Merķelis grib aplūkot Tacita darbus, atklājot to raksturu un sekas, kādas tie atstājuši.

23. "Bemerkungen über die Philosophie". Sāk.: "Die Philosophie des achtzehnten Jahrhunderts ...".

Piezīme. Uz zila papīra.

1 lp. (1².lp.) 17 x 21,5. (Ms.930c, 13)

Kopīga 18. gs. filozofija, par kādu mēdz runāt, patiesībā nemaz neeksistē, katrai zemei ir sava filozofija.

24. "Erinnerungen aus meinem Leben. Einleitung." Sāk.: "Es ist das Zeitalter der Memoiren ...".
Ievads. Nepabeigts.
2 lp. (2.1p.) ŪZ. 22 x 13. (Ms.930c,36)
Memuārus var rakstīt tikai tad, ja to dara ar zināmu nopietnību un ja tie tiek publicēti istajā laikā.
25. "Meine Chronika in Bruchstücken. Einleitung." Sāk.: "Es ist einmal die Zeit ...".
Ievads. Nepabeigts.
1 lp. ŪZ. 22 x 13. (Ms. 930c, 37)
Cita redakcija, salīdzinot ar Nr.24.
26. "(Entwurf der Vorrede zum zweiten Bd.) Vorrede." Sāk.: "Die Vorrede des ersten Bandes ...".
Ievads. Nepabeigts.
1 lp. (1².lp.) 35 x 22,5. (Ms.930c,38)
Rakstot vēlreiz par savu pagātni, Merķelis vēlas aizstāvēties pret tiem uzbrukumiem, ko viņam nodarījuši viņu rakstnieki.
27. "Aus dem Manuscript: Meine Chronika. Jakob Kraus". Sāk.: "Eine unliterarische Unart ...".
Ceļojuma atmiņas. 1².lp. piezīme par laika pareģotāju Detmaru Berlinē.
1 lp. 17 x 23. (VIn. inv.116, Nr.33)
Ceļojumos Merķelis bieži vien izvairījies apmeklēt ievērojamus rakstniekus gan laika trūkuma, gan sliktā garastāvokļa dēļ, gan arī tāpēc, ka nebija lasījis šo rakstnieku darbus.
28. "Karl Heinrich Leopold Reinhard und der Hofrath Spazier." Sāk.: "So eben (am 6/8ten April) hör ich ...".
Piezīme. Trūkst beigšu.
1 lp. (1².lp.) 13,5 x 13. (VIn. inv.116, Nr.41)

Kīns (avīzes "Zeitung für die elegante Welt" redaktors) vēl pēc 40 gadiem atgādinājis Merķelīm viņa kļūdu kādā rakstā: Merķelis esot samainījis tercīnu ar trioletu. Merķelis domā, ka Kinam tā neesot vajadzējais darīt, jo tādā gadījumā Merķelīm tagad jāpārmētot Kinam daudz tādu lietu, par kurām Merķelis būtu gribējis kļūst.

29. "Kleinigkeiten. Von Dr.G.Merkel."

3 piezīmes bez virsr.

1 lp. 22 x 13. (VIn. inv.116, Nr.38)

1. Sāk.: "Am Ende jedes Vierteljahres ..." 1¹.lp.

Merķelis dod padomu savam kritiķim rakstīt vārdu trioleta (Triolette) pareizi, t.i., ar divi "t".

2. Sāk.: "Juli, July oder Julius? ..." 1¹.lp.

Par personas vārda Jūlijs nozīmi un vācisko rakstību.

3. Sāk.: "Unklare Ideen ..." 1¹.lp.

Ja kādas lietas galveno nozīmi atmet un pārvērš to par blakus nozīmi, tad viss jēdziens ar to sašķobās.

30. "Kleinigkeiten. Von Dr.G.Merkel." Sāk.: "Seit meine elfjährige, zuweilen ...".

Piezīme. 2².lp. Merķeļa ziņojums, ka viņš pārdod sienu.

2 lp. (1². 2¹.lp.) 21 x 13. (VIn. inv.116 Nr.35)

Merķeļa zobgalīga piezīme par kādu viņam domātu kritiku par ortogrāfiju.

31. "Von meinen Kämpfen als Kritiker vor vierzig Jahren hatte ich eigentlich gar nicht ...".

Atmiņas. Trūkst beigu. Virsrakstu aizvieto sākuma teikums.

1 lp. 21 x 13,5. (VIn. inv.116, Nr.81)

Vēl pēc 40 gadiem Merķelīm pārmēt viņa kļūdu par trioletu.

32. "Von meinen literarischen Kämpfen vor vierzig Jahren hatte ich beschlossen ...".

Atmiņas. Virsrakstu aizvieta sākuma teikums.
1 lp. (1².lp.) 21 x 13. (VIn. inv.116, Nr.82)
Cits variants, salīdzinot ar Nr.31.

33. "Literarische Kämpfe vor vierzig Jahren." Sāk.: "Hr.Dr. Kühne, Redacteur der Ztng für die eleg. Welt ...".

Atmiņas. Virsrakstu aizstāj sākuma teikums.
1 lp. 21 x 13,5. (VIn. inv.116, Nr.83).
Cits variants, salīdzinot ar Nr.31.

34. "Stellen aus Dr.Kühn's Beurtheilung "des Königschen Aufs.: Was ist im Christenthum christlich?" Sāk.:"Ich will nicht an die ...".

Lapas augšējā malā atzīme: "Ztng f.d.eleg.W.
(Zeitung für die elegante Welt) Nr. 147 von 1841.
Izraksti no Kīna darba. 1².lp. atzīme no 22.febr.par Jēkabpili.

1 lp. 6 x 22. (VIn. inv.116, Nr.8)

35. "Miscellen".

2 īsi apcerējumi. Bez virsrakstiem.

1.lp. 13 x 10,5. (VIn. inv.116, Nr.11)

1. Sāk.:"In Don Ranudo de Colibrados kommt bekanntlich ...". 1¹.lp.

Daži rakstnieki, kas iztirzā lielu autoru darbus (kā Šekspīru, Danti), klusībā sevi uzskata par lielākiem gēniju nekā tos, kurus iztirzājuši.

2. Sāk.:"Zur Verständigung ...". 1¹.lp.

Merķelis notēlo kāda sava agrākā pretinieka un savu izturēšanos tais gadījumos, kad bijis jārūnā vienam par otru.

36. "Meine Chronika, erster Band oder Darstellungen und Charakteristiken von Dr.G.Merkel, dritter Band".
[Motto] : "Licht ist Leben! Licht ist Glück und für Staaten Macht". Sāk.: "Erstes Buch - Die Leser erinnern sich...".

"Meine Chronika" sākums.

2 lp. 35,5 x 22,5. (Ms.930c,39)

Merķeļa uzskati par literatūras kritiku.

37. "Aus einem Briefe". Sāk.: "Über Laube's Geschichte ...".

1^l.lp. 1840.g.

Kritika. Trūkst beigu.

2 lp. 21 x 13,5. (VIn. inv.116, Nr.46)

Kritika par H.Laubes "Geschichte der deutschen Literatur, I."

Piemināti Gēte un Vīlands.

38. Bez virsr. "Über Hn.Lauben's "Geschichte der deutschen Literatur"."

Kritika. Trūkst beigu.

2 lp. 20 x 12. (VIn. inv.116, Nr.92)

Laube pievēršas tikai poēzijai, citiem literatūras veidiem ne. Merķelis nav apmierināts ar to, ka Laube Gēti uzskata pārāku par Herderu un Vīlandu.

39. 3 isi apcerējumi.

2 lp. 20,5 x 12,5 (VIn. inv.116, Nr.42)

1. Sāk.: "Selbst das ist eine Ungerechtigkeit ...".

1^l.lp.

Merķelis atzīmē kādu Laubes literāro kļūdu, kuru atkārtoti daudzi, arī Gēte.

2. Sāk.: "Von Engel spricht Hr.Laube ...". 1².lp.

Laube Engeli nav pazinis, tāpēc par viņu tikai garāmejot kaut ko uzrakstījis. Merķelis pats raksturo Engeli. Viņš piemin Engela un Lesinga iepazīšanos pie ministra Cedlica, kas izvērtusies vārdu kaujā, jo viņi viens otru uzskatījuši par pretiniekiem.

3. "Flüchtige Sprachbemerkungen". Sāk.: "Mein alter, wackerer Freund ..." 2¹.lp.

Par vārdu nepareizu lietošanu un divdabju nezināšanu.

40. "Über Herrn Kohl's Deutsch-Russische Ostsee-Provinzen etc. von einem Liefländer". Sāk.: "Hn. Kohl's Schriften müssen ...".

Kritika.

2 lp. 21 x 13. (VIn. inv.116, Nr.89)

Kols šaraksta isā laikā daudz grāmatu, bet to saturs ir kritizējams. Viņam ir liels rakstnieka talants, labs stils, un viņu viegli lasīt, bet viņš apraksta lietas nepareizi. Minēts piemērs par Rīgu.

41. "Über Herrn Kohl's Schrift "Die Deutsch-Russischen Ostsee-Provinzen etc. Von einem Liefländer"". Sāk.: "Man versicherte irgendwo ...".

Kritika. 2.lp.nogriezta mašāka.

2 lp. 26,5 x 21 un 5 x 21. (VIn. inv.116, Nr.85)

Kola sliktākā īpašība ir tā, ka viņš raksta to, kā nemaz nav, vai arī tā, kā tas nav. Merķelis kā piemēru atstāsta Rīgas nepareizo aprakstu.

42. "Über ein sonderbares Kunstwerk. Motto: When folly grows..." Sāk.: "Bei dem allseitigen Rasonement ...".

Kritiskas piezīmes. 1¹.lp. piezīme "Brouillon".

2 lp. 36,5 x 22,5. (VIn. inv.116, Nr.94)

Par 18. gs. gleznošanas papāmieniem.

43. "Ein Gespräch. When folly grows romantick..." Sāk.: "Scene. Billig's Studirzimmer. Er sitzt ..."

Luga.

1 lp. 35 x 22. (VIn. inv.116, Nr.95)

Divi draugi sabunājās par glezniecību. Gleznas tē-

mai jābūt vienai, nevis 5 vai vairākām.

44. Apcerējums bez sākuma un beigām. Sāk.: "...haben es durch ihren Charakter ...". [1841].

2 lp. (2².lp.). 21 x 13. (VIn. inv.116, Nr.45)

Mīlestība uz mākslu cilvēku tomēr nepadara iekšēji skaistāku, cilvēks var kļūt arī rupjš un brutāls.

45. "Herders Recension meiner Schrift: Hume's und Rousseau's Abhandlungen über den Urvertrag. Nebst einem Versuch über Leibeigenheit, den livländischen Erbherren gewidmet, von G.Merkel. Leipzig, 1797." Sāk.: "Der Prof. dieser Übersetzung ist...".

Recenzijas noraksts. 1².lp. ierakstīts otrādi teksts "Dritten Bandes ersten Buch... Mein Lebensplan." un nosvītrots.

1 lp. 26,5 x 22. (Ms.930a, 1a)

Herder J.G. Sämtliche Werke, 13.Bd. Tübingen, S.337.

46. Bez sākuma un beigām. Pirmie vārdi: "...des Körpers, nicht aber ..."

Sākums un beigas nogrieztas. 1².lp. apakšā kāda piezīme. 2 lp. (2.lp.). 14,5 x 22 un 35 x 22.

(Ms.930c,45)

Gāte salīdzināta ar Herderu. Merķelis uzskata Gāti par lielāko objektīvo dzejnieku.

47. "Herder, Wieland und Göthe". Sāk.: "Hoheit und Klarheit..."

Kritisks apcerējums. Bez sākuma un beigām. Sākas ar autora numurēto 9.lpp. Pirms virsraksta uzrakstīti "Würdigungen". Ar daudz autora papildinājumiem uz malām.

1 lp. 35 x 22. (Ms.930c,42)

Izceļ Herdera lielumu salīdzinājumā ar Gāti.

48. "Ein Masstab zur Würdigung der Charaktern". Sāk.:"Jüngst las ich irgendwo...".
Apcerējums. Trūkst beigu.
1 lp. (1².lp.) 14 x 22. (Ms.93oc,26)
Vācu zinātniskā literatūra virzās pa savu noteiktu attīstības ceļu. Citādi ir ar daiļliteratūru.
49. "Miscellen". Sāk.:"In ihrer Sitzung vom 3.ten Sept. ...".
Piezīmes. Pirmā lapas puse visa pārsvitrota. Lapas augšējā kreisajā stūrī uzrakstīts:"Lit [erarischer] Begl [eiter]". Lapas otrā pusē cita satura teksts.
1 lp. 14 x 22,5. (Ms.93oc,30)
Kritiska piezīme par A.Humbolta lekciju Rīgā. Otrajā lapas pusē Merķelis kritizē Servantesu.
50. "Gall und die Kranilogie". Sāk.:"Eines Tages führte Kotzebue...".
Atmiņas par vācu anatomu F.J.Gallu. Pirms šī raksta Merķeļa ziņojums izdevējam "An den Herausgeber". Lapas apakšējā mala stipri bojāta.
1 lp. 22 x 20,5 un 12 x 21. (VIn. inv.116, Nr.5)
Merķelis savā laikā iespiedis ziņojumu par Dr.Galla sarīkotajām lekcijām, taču atklājies, ka Galls ir ārlatāns. Gribēdams iegūt vairāk naudas, viņš savu mācību pārvērtis par sensāciju.
51. Trūkst sākuma. Sāk.:"... her seine nähere Freunde ...".
Piezīmes.
1 lp. (1².lp.) (VIn. inv.116, Nr.77)
Merķeļa tēva Iss raksturojums.
52. Bez virsr. Sāk.: "Maria Carolina von Herder...".
Raksturojums.
1 lp. 21 x 17,5. (VIn. inv.116, Nr.49)
J.G.Herderas sievas Marijas Karolīnes dzīves dati un raksturojums.

24. "Erinnerungen aus meinem Leben. Einleitung." Sāk.: "Es ist das Zeitalter der Memoiren ...".
Ievads. Nepabeigts.
2 lp. (2.lp.) ŪZ. 22 x 13. (Ms.930c,36)
Memuārus var rakstīt tikai tad, ja tū dara ar zināmu nopietnību un ja tie tiek publicāti istajā laikā.
25. "Meine Chronika in Bruchstücken. Einleitung." Sāk.: "Es ist einmal die Zeit ...".
Ievads. Nepabeigts.
1 lp. ŪZ. 22 x 13. (Ms. 930c, 37)
Cita redakcija, salīdzinot ar Nr.24.
26. "(Entwurf der Vorrede zum zweiten Bd.) Vorrede." Sāk.: "Die Vorrede des ersten Bandes ...".
Ievads. Nepabeigts.
1 lp. (1².lp.) 35 x 22,5. (Ms.930c,38)
Rakstot vēreiz par savu pagātņi, Merķelis vēlas aizstāvēties pret tiem uzbrukumiem, ko viņam nodarījuši tā vācu rakstnieki.
27. "Aus dem Manuscript: Meine Chronika. Jakob Kraus". Sāk.: "Eine unliterarische Unart ...".
Ceļojuma atmiņas. 1².lp. piezīme par laika pareģotāju Detmaru Berlinē.
1 lp. 17 x 23. (VIN. inv.116, Nr.33)
Ceļojumos Merķelis bieži vien izvairījies apmeklēt ievērojamus rakstniekus gan laika trūkuma, gan sliktā garastāvokļa dēļ, gan arī tāpēc, ka nebija lasījis šo rakstnieku darbus.
28. "Karl Heinrich Leopold Reinhard und der Hofrath Spazier." Sāk.: "So eben (am 6/8ten April) hör ich ...".
Piezīme. Trūkst beigu.
1 lp. (1².lp.) 13,5 x 13. (VIN. inv.116, Nr.41)

58. "Geschichte der Yorkschen Convention im Jahre 1812, erläutert und mit einem Anhang versehen von Dr.G.Merkel." [Motto]: "An unsichtbaren Fäden fortgezogen, Gehn wir den Pfad, den wir zu wählen wähnen." Sāk.: "Vorbemerkung - Wir bewundern ...".

Vēsturisks apcerējums. Uz malām daudz autora piezīmju. 2 lp. 37,5 x 23. (Ms.801,1)

59. "Geschichte der Yorkschen Convention im Jahre 1812. Vorbemerkung." Sāk.: "Wir bewundern den majestätischen...".

Daudz autora labojumu.

3 lp. 37 x 23. (Ms. 801,2)

Cita redakcija, salīdzinot ar Nr.58.

60. "Die geheime Geschichte der Yorkschen Convention. Brouillon, der durch den Briefwechsel mit York und die Aufrufe im Zusch [auer] vollendet werden muss." Sāk.: "Im Laufe grosser ...".

Vēsturisks apcerējums. Uz malām daudz autora piezīmju.

2 lp. 35,5 x 22. (Ms.801,3)

61. "Politische Briefe aus welthistorischer Ansicht, von einem Russen. Erster Brief." Sāk.: "Das Klima, und immer das Klima...".

Politisks novārtējums.

2 lp. 20 x 12,5. (Ms.930c,27)

Apskata iemeslus, kāpēc Napoleons karā pret Krieviju cieta neveiksmi. Uzsver, ka klimats un atstatums no Francijas nav galvenie faktori franču armijas sakāvē.

62. "Aus dem Sommer und Herbste 1806." Sāk.: "Die Geschichte des unglücklichen...".

Vēsturisks apcerējums.

4 lp. (4².lp.) UZ. 26,5 x 22. (VIN. inv.116, Nr.31).

Apgaismota Merķeļa avīzes "Ernst und Scherz oder

Der Freimüthige" sīvā pretošanās franču varmācībai. Stāstīts par franču nodomiem un politiku Vācijā 1806. gadā.

63. "Rückblicke; oder Darstellungen und Charakteristiken aus Deutschland, vom Jahre 1796 bis 1806. 3tes Bändchen. Einleitung. Wer spricht hier?" Sāk.: "Das ist eine wichtige Frage bei...".

Politisks apskats. 1¹.lp. nosvītots 6 rindas ar virsrakstu "Wer ist ein grosser Mann?". 1².lp. virsraksts "Weimar in den letzten Jahren des 18ten Jahrhunderts". Lapas augšpusē sašūtas ar melnu diegu.

6 lp. (2² un 3¹.lp.) 27,5 x 21,5. (VIn. inv.116, Nr.37)

Par Vāciju 18.gs.beigās.

64. "Politische Betrachtungen eines Einsiedlers ". [Motto]: "Salus populi lex suprema - esto!" I. Der lange Frieden und der nächste Krieg." Sāk.: "Im Jahr 1840 erschallte ...". [1847].

Vēsturisks apcerējums. Nepabeigts. 2¹.lp. otra nodaļa ar virsrakstu "Wie hat der lange Frieden auf Deutschland gewirkt".

2 lp. (2².lp.) 36,5 x 22. (Ms.93oc,16)

Par Vācijas politisko stāvokli 1840.gadā.

65. "Der Moment im Frühjahre 1841. Vorzüglich in Beziehung auf Deutschland." 1841 Sāk.: "Jeder Mann, der fähig ist über sich selbst nachzudenken ..."

Politisks apskats. Nepabeigts.

1 lp. (1².lp.) 30 x 22. (Ms.93oc,17)

Merķelis apskata Eiropas tautu stāvokli 1841.g. sākumā. Visas valstis, izņemot Vāciju un Itāliju, pēdējā laikā ir karojušas.

66. "Betrachtungen eines einsamen Greises über den politischen Moment zu Ende 1841." Sāk.: "Der sicherste Standpunkt zur ...".

Politisks apskats. Nepabeigts. Virs virsraksta: "Entwurf und Brouillon".

1 lp. (1².lp.) 35 x 22. (Ms.93oc,18)

Novērtēts politiskais stāvoklis 1841.g.beigās. Merķelis apgaismo uz zemāka kultūras līmeņa palikušo salu tautu likteni.

67. "Blicke auf die Lage Europa's zu Ende 1842 und seine Zukunft." Sāk.: "Der lange Frieden. Die ganze Halbinsel ..."

Politisks apcerējums.

4 lg. (4.lp.) 20,5 x 13. (Vin. inv.116, Nr.22)

Eiropā jūtams apslēpts nemiers. Industrija, kara- māksla un zinātne attīstās, bet tautas nav laimīgas.

68. "Notizen." Sāk.: "Seit 1572 versank der Polnische ...".

Pārskats.

1 lp. 16 x 21,5. (Ms.93oc, 14)

Par dzimtbūtniecības likvidēšanu Polijā. Piemināta arī Lietuva.

69. Bez virsr. Sāk.: "Ein eigentliches Gazettchen erwarten Sie ...". 1840.

Raksts vakara avīzei. Lapas augšējā kreisajā stūrī: "Für die Abendzeitung".

1 lp. (1².lp.) 19,5 x 22,5. (Ms.93oc,23)

Merķelis priecājas par krievu valdības solījumu dibināt ebreju koloniju Hersonā. Apraksta ebreju stāvokli Vidzemē un Kurzemē.

70. "Vorschlag". Sāk.: "Von den 750 Exemplaren der "Darstellungen" ...".

Zipojums.

1 lp. (1².lp.) 22 x 22. (Ms.93oc,31)

Par "Darstellungen und Charakteristiken" 3.daļas sagatavošanu. Merķelis ieteic to izdevējam, jo cer, ka grāmata dos peļņu.

71. "Entwurf und Inhaltslist."

Satura uzmetums. 6².lp. Piezīmes par ceļojumu uz Dāniju.

6 lp. 21,5 x 12,8. (Ms.93oc,33)

"Darstellungen und Charakteristiken" visu grāmatu satura uzmetums. Minētas 8 grāmatas. Iznākušas tikai 2 grāmatas.

72. "Darstellungen und Charakteristiken, von Dr.G.Merkel.

[Motto]: "Licht ist Leben! Licht ist Glück und für Staaten Macht." Dritter Band. Aus Weimar und den Hansestädten. Erstes Buch."

"Darstellungen und Charakteristiken" iecerētā 3.sējuma pirmās grāmatas 7 apcerējumi. Lapas augšējā kreisajā stūrī pirms virsraksta: "Brouillon".

1o lp. 35 x 22. (Ms.93oc,44)

1. "Weimar". Sāk.: "Nach jenem Plane ...". 1.lp.

2. "Meine Lebensweise zu Weimar". Sāk.: "War in den Jahren 1798 und 99 angefangen ...". 1².- 2¹.lp.

3. "Meine literarischen Arbeiten in den Jahren 1798 und 1799." Sāk.: "Mein erstes Geschäft ...".

Merķelis paskaidro sava darba "Die Vorzeit Lief-lands" isto nolūku un arī virsrakstu. 2².lp.

4. "Herder und Göthe." Sāk.: "Der Sphäre dieser...".

Otrs virsraksts "Schriftsteller Galerie" nosvitrots. 3¹.- 5².lp.

5. "Mein zweiter und dritter Aufenthalt in Weimar ..."

Ar šo virsrakstu sākas teksts. 5².- 6¹.lp.

6. "Wieland." Sāk.: "Wieland gebührt die erste Stelle ...". 6¹.- 8².lp.

7. "Johannes Falk." Sāk.: "Wie ich Falk's Bekanntschaft..." 8².- 10².lp.

73. "Materialien zu den Darstellungen." 1839

51 isa piezīme. Bez virsrakstiem. 3.lapas apakšējā puse nogriezta.

6 lp. 35,5 x 22. (Ms.93oc,40)

1. Sāk.: "Nach meiner Rückkehr aus Kopenhagen ...".
1¹.lp.

Atmiņas par jauko dzīvi Berlīnē.

2. Sāk.: "Herr Lehwald sagt in seinen Aquarellen...".
1¹.lp.

Ar A.Kocebū Merķelim nekad nav bijušas siltas attiecības. Kocebū sarūgtinājums pret Merķeli sācies pēc Merķeļa kritikas par viņu.

3. Sāk.: "Als ich meine Briefe...". 1¹.lp.

Raksturo vācu rakstnieku Fridrihu Krāmeru.

4. Sāk.: "Als ich Herder von meiner Schaureise...".
1².lp.

Atstāstīts, kā Herders smējies par Merķeli, teikdams, ka Merķelis vairāk līdzinoties lauvam pašam, ne tikai tā krēpēm vien.

5. "Sāk.: "Herr Varnhagen von Ense, der die Erlaubnis...". 1².lp.

Par Farnhāgena ciltskoku.

6. Sāk.: "Herr Varnhagen ist ein recht...". 1².lp.
Farnhāgens gan esot labs gleznotājs, bet viņa krāsas izbālējot.

7. Sāk.: "Man hat zuweilen schon von...". 1².lp.
Merķelis aiz pārpratuma min 2 jēdzienus - "ziedēt" un "dziedāt", apgalvodams, ka tos latviešu valodā izsakot ar vienu vārdu. Tas neliecinot vis par valodas dzējiskumu, kā to daži izskaidrojot, bet gan par nabadzību.

8. Sāk.: "Während des Sommers 1800...". 1².lp.

Par Merķeļa iemiļoto Sansusi dārzu Potsdamā.

9. Sāk.: "Man hört Göthe oft als den objectivsten...".
1².lp.

Ja arī Gāte būtu objektīvākais no dzejniekiem, tad tas vēl nenozīmē, ka tā ir dzejnieka augstākā vērtība.

10. Sāk.: "Eine höchst passirliche Erscheinung...".
2¹.lp.

Apsveicami ir tas, ka garīgi vājākie un arī masas uzticas tādiem, kas garīgi ir spēcīgi un spēj vadīt.

11. Sāk.: "Ich begreife nicht...". 2¹.lp.

Anekdote par asprātību.

12. Sāk.: "Es ist wunderbar...". 2¹.lp.

Anekdote par Gātes galvu.

13. Sāk.: "Was war der goldne ...". 2¹.lp.

Par seno observatoriju - Bābeles torni.

14. Sāk.: "So oft eine Völkerfamilie...". 2¹.lp.

Katra tauta sasniedz savu augstāko kultūras līmeni, izejot cauri vienām un tām pašām atziņām un atklājumiem.

15. Sāk.: "Nach meiner Ansicht ist es...". 2¹.lp.

Senos dzejniekus, kā Homēru un Horāciju, vajadzētu skolās mācīt tā, ka viņu dzejas skaistums atklājas un paliek uz visu mūžu.

16. Sāk.: "Oft hört ich Landwirthe fragen...". 2¹.lp.

Vienas sugas augi nedrīkst ilgstoši augt vienā un tai pašā vietā.

17. Sāk.: "Es ist bemerkenswerth...". 2¹.lp.

Par vārdu uzsvērumu dzejā.

18. Sāk.: "Indess die kleinste Fürsten...". 2².lp.

Mazo vācu firstu galma dzīve ir pārmērīgi grezna un izšķērdīga.

19. Sāk.: "Lächerlich ist es, dass man gewöhnlich ...". 2¹.lp.

Nepareizi ir, runājot par vācu literatūru, piemināt tikai beletristiku un žurnālistiku.

20. Sāk.: "Es ist jetzt gebräuchlich, Romane...".
2².lp.

Merķeļa laikā bija paradums romānus rakstīt 3 vai 4 sējumos, lai gan bieži vien katrs sējums bija tikai maza stāstiņa apjomā. Tāpēc Merķelis ieteic "Band" vietā lietot apzīmējumu "Fädchen".

21. Sāk.: "Worin besteht eigentlich die Freiheit ...". 2².lp.

Tautas brīvības būtība ir tā, ka tauta pati dod sev likumus, kas piemēroti tās apstākļiem.

22. Sāk.: "Die armen Deutsche!". 2².lp.

Par vāciešu allaž lieko entuziasmu.

23. Sāk.: "Johannes Müller war der Charakter...".
3¹.lp.

Vācu vēsturnieks J. Millers bijis viens no vajākamiem raksturiem, ko Merķelis pazinis.

24. Sāk.: "Kein einzelner Mensch...". 3¹.lp.

Personisko uzmanību nav vērts pievārst atsevišķam cilvēkam vai mazai grupai, izņemot tos gadījumus, ja tā ir mīlestības vai pateicības izpausme. Uzmanība jāveltī veselām tautām, ļaužu masām. To aplaimošanai der arī entuziasms.

25. Sāk.: "Die Trauben sind sauer!" ... 3¹.lp.

Izteicienu "Vīnogas ir skābas" parasti lieto nespējīgi cilvēki.

26. Sāk.: "Es ist ein lächerlicher Fehlgriff...".
3¹.lp.

Būtu nepareizi kāda laba literāra darba dēļ cienīt autora raksturu, un tikpat nepareizi ir pēc rakstnieka labā rakstura vērtēt viņa darbus.

27. Sāk.: "Als ich mich mit Kotzebue...". 3².lp.

Merķeļa sadarbība ar Kocebū, izdodot kopīgi "Der Freimüthige", bijusi dibināta uz aprēķina.

28. "Herder - : ein Hauptrelief von Phidias in die Wand einer Hütte vermauert." (Viss teksts.) 3².lp.

29. Sāk.: "Die lächerlichste und nach meinem Gefühle..." 3²lp.

Merķelis ironizē par vācu un franču literatūrā pārādijušos tematu - sievietu emancipāciju.

30. Sāk.: "Motto: Nicht die Grösse..." 3²lp.

Ne talanta lielums dara cilvēku par ievērojamu, bet gan tas, kā viņš šo talantu izlieto.

31. Sāk.: "Oken ist der Stifter..." 3²lp.

Lorencs Okens ir Vācijas zinātnieku gadskārtējo sanāksmju aizsācējs, bet Kārlis Frīdrihs no Bādenes to aktīvi atbalstījis cerībā, ka šīs sanāksmes varēs apvienot vācu tautu.

32. Sāk.: "Warum gält die D r e i bei so vielen..." 4¹lp.

Par skaitļiem 3 un 7, ko daudzas tautas uzskata par svātiem.

33. Sāk.: "Liefland hat die Ehre..." 4¹lp.

No neliela Vidzemes vāciešu skaita vācu literatūra tomēr guvusi vērtīgus spēkus, piem., Kārli Gustavu Johmani.

34. Sāk.: "Man hat so oft versichert..." 4¹lp.

Merķelis dažreiz ticis salīdzināts ar vācu rakstnieku Lesingu. Merķelis par to dusmojas - Lesings ir Lesings, un Merķelis paliek Merķelis.

35. Sāk.: "Herder war ein wirkendes..." 4¹lp.

Par gēniju ierosinātāju un gēniju radītāju.

36. Sāk.: "Man hat mir, bei Gelegenheit..." 4²lp.

Merķelim pārmetot, ka viņš nekad nespējot piedot. Merķelis atzīstas, ka viņš pārsteidzības kļūdas piedodot ātri, bet kļūdas, ko rada slikts raksturs, patiešām nevarot piedot.

37. Sāk.: "Dr. Nürnbergger hat ein ganzes Buch..." 4²lp.

Merķelis pārmet vācu rakstniekam Voldemaram Nirnbergeram, ka tas rakstījis par dvēseles stāvokli pēc nāves.

38. Sāk.: "Wielands literarische Jugendsverirrungen..." 4².lp.

Par vācu dzejnieku K.M.Vilandu, viņa jaunības darbiem un dzīvi, kā arī par attiecībām ar Gēti.

39. Sāk.: "Was Gervinus im 4ten Band seiner..." 5¹.lp.

Merķelis kritizē vācu kultūras un literatūras vēsturnieku G.Gervinu par to, ka viņš kļūdaini raksturojis vācu dzejniekus Vilandu un F.G.Klopštoku.

40. Sāk.: "Das garstige alte Gesicht..." 5¹.lp.

72 gadu vecumā Merķelis spoguļa priekšā sūrojas par savu neglīto izskatu. Kaut tik ļaudis par to pēc viņa nāves nesmietos!

41. Sāk.: "Wer ist der grössere Dichter..." 5¹.lp.

Liels dzejnieks ir tas, kas dziļas izjūtas var apbrīnojami izteikt. Gātem piemīt apbrīnojama izteiksme. Šilleram - dziļas jūtas. Vai tad te var runāt par to, kurš no viņiem lielāks?

42. Sāk.: "Spottromane widerlegen, sie zur Vernunft..." 5².lp.

Pārliecināt tādu, kas tic spokiem, ka spoku nav, ir tikpat neiespējami kā pateikt kādam, kam ir drudzis, lai viņš nesalst.

43. Sāk.: "Der bekannte Lobspruch auf die schönen Künste..." 5².lp.

Kritizē izteicienu: "Emolliunt mores..."

44. Sāk.: "Das Erscheinen der weissen Frau..." 5².lp.

Baltā sieva nav spoks, bet patiesība, jo valdniecībai bērēs ir paradums sērot baltās drēbēs.

45. Sāk.: "Die Monumentomanie Deutschlands ..." 6¹.lp.

Lai pievilkto ceļotājus, Vācijas pilsētas ceļ arvien vairāk pieminekļu.

46. Sāk.: "Der Weltfriede den Europa...". 6¹.lp.
Ilgstošais miers licis Vācijā uzplaukt ne vien rūpniecībai, tirdzniecībai, bet arī zinātnei un literatūrai.

47. Sāk.: "Bekanntlich hatte Lessing zuerst...". 6¹.lp.

Fausta idejas autors ir Lesings. Daudzi to aizguvuši, bet vislabāk to atklājis Gēte.

48. Sāk.: "In allen nordischen Sprachen...". 6².lp.
Ziemeļnieku valodās saule ir parasti sieviešu dzimtes, mēness - vīriešu. Pilnīgi pretēji tas ir dievidos. Tas izriet no tā, kāda ir saules un mēness ietekme šajās zemēs.

49. Sāk.: "Ein wirklich heller Kopf...". 6².lp.
Apdāvināts cilvēks var vienā teikumā atklāt un izskaidrot kādu jēdzienu, turpretī dažs ap to mokās gadiem, nevarēdams izskaidrot ne sev, ne citiem.

50. Sāk.: "Die Herren Laube und Gervinus haben...". 6².lp.

Merķelis izsmej rakstniekus Laubi un Gervīnu, jo tie neprotot rakstīt un pareizi sadalīt vielu.

51. Sāk.: "Irrthümer Hochberühmter, und zwar...". 6².lp.

Par vācu rakstnieku Lesinga un Vinkelmaņa kļūdām angļu autoru tulkojumos.

74. "Aus der Vorrede des dritten Bandes der "Darstellungen und Charakteristiken von Dr.G.Merkel."

3 īši apcerējumi. Bez virsr.

1 lp. 26 x 21,5. (Vin. inv.116, Nr.9)

1. Sāk.: "Jüngst las ich irgendwo...". 1¹.lp.

Nav pareizi, ka vācu literatūras pašreizējo momentu uzskata par pārejas stāvokli. Nē, gan daļliteratūra, gan zinātniskā literatūra ir jau uz daudz augstākas attīstības pakāpes nekā iepriekšējā [18.] gadsimtā.

Piemināti vācu vēsturnieki un dzejnieki: K.Roteks, H.Čoke, L.Ūlands.

2. Sāk.: "Hohheit und Klarheit, Kraft und Stärke...".
1^l.lp.

Raksturs cilvēkam ir svarīgāks nekā talants. Talants ir tikai piedevas.

3. Sāk.: "Niemand wird in Abrede seyn...". 1².lp.

Par liela talanta cilvēkiem pārējie tikai priecājas, izņemot viņu sāncensus. Bet laba rakstura cilvēki liek izjust katrā citā cilvēkā pazemojumu, un to spēj paciest tikai godprātīgi ļaudis.

75. 12 dažādas piezīmes. Trūkst sākuma.

2 lp. 35,5 x 22 un 10,5 x 22. (Ms.93oc,41)

1. Sāk.: "...otismus kann auch ein unterworfenes...".
1^l.lp.

Par prūšu patriotismu. Prūši ienīst visu kopīgi vācisko.

2. Sāk.: "Hat jemals ganz offen...". 1^l.lp.

Politikājiem jāņem paraugs no zemes kopājiem: nevar neko solīt, ne sagaidīt, iekāms nav uzsākts darbs pēc pārdomātiem plāniem.

3. Dzejolis: "Elastisch ist der Völker Sinn! Durch Übermacht jetzt beugt ihr hin: Doch seyð gewarnt, dass er nicht bald Zerstellend an die Stirn euch prallt".
(Viss teksts.) 1^l.lp.

4. Sāk.: "Das Fortreifen der politischen Ideen...".
1^l.lp.

Politisko ideju un kultūras uzplaukumu kavē likumdevēji un atpalikušas valdības formas.

5. Sāk.: "Die grossen slavischen Völker...". 1^l.lp.

Slāvu tautas izvērtušās par lielu spēku. Arī germāņu tautām un latīņu zemēm vajadzētu saliedēties.

6. Sāk.: "Haben sie Klopstock's Messias...". 1².lp.

Salīdzina Klopštoka Mesiādu ar Ovidija Metamorfozām.

7. Sāk.:"Sie fragen mich, ob denn mein...".
1².lp.
Merķelis atzīst, ka viņa aizbraukšana uz Kopenhāģenu bijis nepārdomāts solis.
8. Sāk.:"Auf Seelust gab mein Aufenthalt...".
1².lp.
Par Dānijas flotes izveidošanu.
9. Sāk.:"Es kommt mir immer läppisch vor...".
1².lp.
Nav pareizi teikt, ka revolūciju Francijā ir izraisījis atsevišķa persona - tā bija jau nobriedusi tautas apziņa.
10. Sāk.:"Die ganze jetzige Buchdruckerkunst...".
2¹.lp.
Gūtenberga burtu salikšanu varētu papildināt ar gatavam izlietām prepozīcijām un artikuliem.
11. Sāk.:"Das Türkische Reich ist in...". 2².lp.
Turcijas nīkuļošana.
12. Sāk.: "Man behandelt als eine Entdeckung...".
2².lp.
Māness iespaids uz dzīvo un nedzīvo dabu.
76. "Gedanken, Anekdoten, Bemerkungen etc.".
7 īsi apcerējumi. Bez virsrakstiem.
2 lp. 37 x 22,5. (Ms.93oc,4)
1. Sāk.:"Alle Achtung den reisenden Naturforschern".
1¹.lp.
Par zinātniekiem, kas nodarbojas ar mazsvarīgiem jautājumiem.
2. Sāk.:"Herder war kein tiefer Denker...". 1².lp.
Salīdzināti Kants un Herders kā domātāji.
3. Sāk.:"Eine der tadelnswerthesten...". 1².lp.
Kritizē mēģinājumu nocietināt Parīzi ar fortiem.
4. Sāk.:"Religion ist ein Bedürfniss...". 2¹.lp.
Izskaidro, kāpēc ir tik daudz reliģiju.

5. Sāk.: "Zeitungs-Nachrichten zufolge...". 2¹.lp.
Anglijā 1842.g. audzē tik daudz aitu, ka labībai
neatliek zemes.

6. Sāk.: "Der Chemiker Grindel sagt...". 2¹.lp.
Kritizē ķīmiķa D.H.Grindeļa domas par vielu pasau-
lē.

7. Sāk.: "Der Politheismus ist durchaus nicht...".
2².lp.
Par politeismu.

77. "Das Schaaf, nach Umständen ein gefährlicheres Thier, als
der Wolf". Sāk.: "Nicht selten scheint es den Staats-
wirthen...".

Kritika par Anglijas saimniecību.

1 lp. 36,5 x 22. (VIn. inv.116, Nr.12)

Anglijas muižu īpašnieki, pārvēršot savus laukus
par aitu ganībām, atlaida visus savus rentniekus. Tie,
palikuši bez darba, maizes un dzīves vietas, pūda uz
pilsētām, stradāt fabrikās. Algas strauji kritās, maize
kļuva dārga, jo nebija vairs maizes audzētāju. Un tas
viss aitu dēļ.

78. "Lösung eines statistischen Räthsels." Sāk.: "Wohl ist es
eine anstaunenswerthe...".

Apcerējums par Anglijas tautsaimniecību. Raksta
beigās piezīme par laika apstākļiem Rīgā.

2 lp. (2.lp.) 20,5 x 13,5. (VIn. inv.116, Nr.25)

Aitkopība Anglijā atnesusi postu un nabadzību.

79. "Das Schaaf, durch mercantilisches Raffinement viel schäd-
licher gemacht als der Wolf." Sāk.: "Es geht den Poli-
tikern zuweilen...".

Apcerējums par Anglijas tautsaimniecību.

1 lp. 21 x 13. (VIn. inv.116, Nr.26)

Cits variants, salīdzinot ar Nr.78.

80. "Erörterungen, von Dr.G.Merkel. Vorbemerkung". Sāk.:"Nicht um sich in die Geschäftigkeit...".

Apskats par Anglijas tautsaimniecību. 1².lp. apakšvirsraksts "Woher das fürchtbare Elend des Volks im überreichen Grossbritannien"? Uz 2¹.lp. tintes plānkums.

4 lp. (3². un 4.lp.) 21,5 x 14,5. (VIN.inv.116, Nr.28)

Cits variants, salīdzinot ar Nr.78.

81. "Miscellen, Von Dr.G.Merkel".

4 piezīmes.

3 lp. (3.lp.) 21 x 13. (VIN. inv.116, Nr.4)

1. Sāk.:"Es wird gewöhnlich von der gegenwärtigen...". 1¹.lp.

Nepareizi ir, domājot tikai par beletristiku, runāt sliktu par visu pašreizējo vācu literatūru. Zinātniskā un politiskā literatūra ir sasniegusi briedumu.

2. Sāk.:"Auch in der politischen Literatur...". 1².lp.

Nevar runāt par 25 gadu miera periodu Eiropā, jo tāda nav bijis - visas valstis ir karojušas, izņemot Vāciju un Skandināvijas zemes.

3. Sāk.:"Ich begreife nicht, sagte ein Pinsel...". 1².lp.

Ironija par neattapīgu cilvēku.

4. Trūkst sākuma. Sāk.:"... über ihn gedruckt worden...". 2¹.lp.

Par G.E.Lesinga un J.J.Engela strīdu viesībās pie ministra Cedlica.

82. "Gedanken, Anekdoten, Materialien. Die heilige Drei."

3 dažādi rakstiņi. Bez atsevišķiem virsrakstiem.

1¹.lp. ir tikai kopējais virsraksts, 1².lp. teksts ierakstīts otrādi.

2 lp. 37 x 23. (Ms.93oc,5)

1. Sāk.: "Kein hell denkender wohlmeinender Mann...". 1².lp.

Par katoļu garīdzniekiem.

2. Sāk.: "Seume erzählte einmal...". 1².lp.

Anekdote par sarkano govi.

3. Sāk.: "Der vierte Theil...". 2¹.lp., ap 1844.

Ļīgums Depkina muižas iznomāšanai. Trūkst sākuma un beigū.

83. Bez virsr. Sāk.: "Rationalismus sind unfehlbar von Jesuitismus...".

Kritisks apcerējums.

1 lp. 20 x 13. (VIn. inv.116, Nr.86)

84. "Einfache Betrachtungen über die kirchlichen Wirren in Deutschland von Dr. G.Merkel." Sāk.: "Der neueste Angriff der Römischen...".

Piezīmes.

1 lp. 20 x 12,5. (VIn. inv.116, Nr.90)

Romas klerikāļu savtīgais uzbrukums tautām šķiet novērsts. Par jezuitu mākslu nepamanītiem iespiesties visos tautas slāņos.

85. "Religion." Sāk.: "Der Verfasser, bei seinen Studien...".

Apcerējums. Trūkst beigū.

2 lp. (2.lp.) 26 x 21. (VIn. inv.116, Nr.2)

86. Bez virsr. un sākuma. Sāk.: "...met behielt diese Gestaltung der Trias...".

Apcerējuma beigās. Beigās autora paraksts "Dr.G.M.".

1 lp. 5 x 16. (VIn. inv.116, Nr.17)

Par dievības trīsvienību.

87. "Gegenstände der Wissenschaft und Kunst, welche die Chinesen lange vor den Europäern besaßen." Sāk.: "Leibnitz und nach ihm andre..."

Piezīmes.

1 lp. 21 x 14. (VIn. inv.116, Nr.20)

Merķelis min dažādus atklājumus, ko ķīnieši veikuši jau sen pirms eiropiešiem.

88. "Notizen aus Timkowsky's Reise." Sāk.: "Die Chinesen schreiben nicht..."

Piezīmes par Ķīnas iedzīvotāju dzīvi un parašām.

2 lp. 19 x 11,5. (VIn. inv.116, Nr.34)

Ķīniešu rakstība, nauda, literatūra, kara māksla u.c.

89. "Einfälle, Beobachtungen, Anekdoten und Notizen."

10 isi rakstiņi. Bez virsrakstiem.

2 lp. 37 x 22,5. (Ms.93oc,6)

1. Sāk.: "Diese Prachtphrase...". 1¹.lp.

Par izteicienu "Wir von Gottes Gnaden".

2. Sāk.: "Die Letten sind beinahe...". 1¹.lp.

Par katoļu ticības atliekām latviešu valodā.

3. Sāk.: "Dem hohen Alter erscheint...". 1¹.lp.

Lielā vecumā cilvēks vairs nevar saprast gados jaunākus.

4. Sāk.: "Der Gedanke, dass alle Menschen...". 1¹.lp.

Merķeļa domas par cilvēka izcelšanos.

5. Sāk.: "Wenn man glaubte oder erwartete...".

1².lp.

Par cilvēku likteņiem.

6. Sāk.: "Eigentlich hat der Mensch...". 2¹.lp.

Par cilvēka prātu.

7. Sāk.: "Die armen Griechen!...".

Par grieķu brīvības cīņām un valsts dzīves nokārtošanu.

8. Sāk.: "Ich habe in Dr.Gall ein etwas...". 2².lp.

Merķeļa domas par vācu anatomu Dr.F.J.Gallu.

9. Sāk.:"Lettisch: Teitan puiki...". 2².lp.

Daži grieķu vārdi tulkoti latviešu valodā: teitan puiki, patax, tutte Lella.

10. Sāk.:"An einem heitern Nov. Tage...". 2².lp.

Vācijas vienība būtu stiprāka, ja tās parlamentos bez firstiem būtu arī pārstāvji no vienkāršās tautas.

90. "Miscellen (für die Abendzeitung)."

3 Isi rakstiņi laikrakstam. Bez virsrakstiem.

1 lp. 18,5 x 10,5. (VIN. inv.116, Nr.7)

1. Sāk.:"Aus d.Br.eines Freundes,...". 1¹.lp.

Daži senās indiešu teikas uzskata par alegorijām.

Pēc Merķeļa domām, tās ir vēsturiskas ziņas, kas radušās tais laikos, kad indieši savas ciltis nosauca dzīvnieku vārdos.

2. Sāk.:"Ein Gelehrter zu London, Ranking...". 1².lp.

Amerikas pirmtautas ir izceļotāji no Āzijas.

3. Sāk.:"Was ist klassisch". 1².lp.

Merķelis brīnās par kādu autoru, kurš velti pūlas definēt, kas ir klasisks. Klasisks ir tas, kas ar savām īpašībām visspilgtāk un pilnīgāk izteic to, ko viņš pārstāv.

91. "Gedanken, Anekdoten und Notizen." Ap 1845.

18 vienības domu gaudi, apcerējumi, mīklas un anekdotes. Bez virsrakstiem.

4 lp. 35 x 21,5. (Ms. 93oc,7).

1. Sāk.:"Beredsamkeit ist eine Naturgabe...". 1¹.lp.

Par runas dāvanām un oratora mākslu.

2. Sāk.:"Die Armentaxe England's beträgt...". 1¹.lp.

Anglijā bagātie ar likumu nosaka lielu nodokli nabagu apgādāšanai, bet nav likuma, kas aizliegtu bagātniekam cilvēku padarīt par nabagu.

3. Sāk.: "Gruithuisens Erklärung der...". 1¹.lp.
Merkelis apšaubā teoriju par Saules plankumu
iespaidu uz Zemi.
4. Sāk.: "Ein Seitenstück zu Friedrichs...". 1¹.lp.
Dāņu tautas attiecības pret saviem valdniekiem.
5. Sāk.: "Der Polytheismus ist die bleibende..."
1¹.lp.
Par politeismu.
6. Sāk.: "Man verabscheut mit Recht das Verfahren...". 1².lp.
Par Romas kūrijas politikas iespaidu Afrikā, Amerikā un citur.
7. Sāk.: "Ich bin innig überzeugt...". 1².lp.
Merķeļa uzskati par visaugstāko būtni.
8. Sāk.: "Gemeine Menschen von niedrigem Charakter...". 1².lp.
Parastā cilvēka salīdzinājums ar lieliem talantiem,
9. Sāk.: "So oft ein neuer...". 1².lp.
Par teātra dekorācijām.
10. Sāk.: "Nilthal getrennt waren...". 2¹.lp.
Ēģiptē valdnieki lielās piramīdas cēluši tādēļ,
lai tautai nodrošinātu darbu un maizi.
11. Sāk.: "Welche Cultur...". 2¹.lp.
Mikla par kultūru.
12. Sāk.: "Glaubten im alten Rom...". 2¹.lp.
Mikla par "divām ļaunām acīm".
13. Sāk.: "Ein Beispiel, wie stumpf...". 2¹.lp.
Anekdote par Gātes dievināšanu.
14. Sāk.: "Nicht könnte in diesem...". 2¹.lp.
Visām reliģijām vēsturē ir kaut kas kopīgs.
15. Sāk.: "Das Morgenblatt Nr.303 vom J.1844...".
2².lp.
Izsmej Gātes izteicienus.
16. Sāk.: "Jetzt fangen franz. und deutsche...".
2².lp.

Vācu valdniekiem vajadzētu apvienoties, bet šai apvienošanai vienmēr pretojusies Romas garīdzniecība.

17. Sāk.: "Unendlich oft könnte es in...". 2².lp.

Par politiskām kļūdām Vācijas valstīņās.

18. Sāk.: "Friedrich der Zweite dichtete...".

2².lp.

Kritika par Vācijas valdību.

92. "Gedanken, Anekdoten, Notizen etc." Ap 1844.

18 vienības piezīmes un isi sacerējumi.

2 lp. 27 x 22,5. (Ms.900,8)

1. "Ist die Poesie die Blüthe der Literatur?"

Antwort: Sind die Hofdamen die Blüthe der Nation?"

(Viss teksts.) 1¹.lp.

2. Sāk.: "Ein sehr grosser Übelstand...". 1¹.lp.

Pārmet M.Luteram, ka viņš biblii uzskatījis par autoritatīvu.

3. Sāk.: "NB. Im Jahr[e] 1843...". 1¹.lp.

Piezīme par 1843.g. Rīgā un Rīgas patrimoniālajā apgabalā dzimušajiem un mirušajiem. 1¹.lp.

4. Sāk.: "Der grösste Gewinn...". 1¹.lp.

Revolūcijas gadi devuši arī atziņu, ka katrs cilvēks var turēt sev ieroci, lai aizstāvētos. Agrāk apbrūņotus cilvēkus, izņemot kareivjus, uzskatīja par laupītājiem.

5. Sāk.: "Fouque, ein deutscher Dichter...".

1¹.lp.

Raksturotas brunnieciskas īpašības.

6. Sāk.: "Die schlimmste Wirkung...". 1².lp.

Vācu firsti, nepareizi iztulkodami "Von Gottes Gnaden", pret saviem apakšniekiem izturas neattaisnojami. Firsti ir radīti saviem padotajiem.

7. Sāk.: "Weimar und Jena, die am Ende...". 1².lp.

Par Vācijas pilsētām Veimāru un Jēnu.

8. Sāk.: "So giebt die freie Verfassung...". 2¹.lp.
Par Anglijas nabadzīgo ļaužu šķiru, ko apspiež aristokrātija.

9. Sāk.: "Die Abschaffung der Jesuiten...". 2¹.lp.
Jezuīti un misionāri ļaudīm sagādā tikai dzīves grūtības.

10. Sāk.: "Lug und Trug der Dichtkunst!". 2¹.lp.
Domas par bruņniecību un tās apdziedāšanu literatūrā.

11. "Jean Paul? Ein Verrückter mit glänzend hellen Momenten". (Viss teksts)

12. Sāk.: "Eine der Ursachen...". 2¹.lp.
Merķelis paskaidro, kādēļ izdevis darbu "Die Briefe an ein Frauenzimmer".

13. Sāk.: "Auch die heidnische alte Religion...". 2¹.lp.

Piezīme par lapu seno reliģiju.

14. Sāk.: "In der Beilage zu...". 2¹.lp.

Par fremoloģijas izskaidrojumu.

15. Sāk.: "Verbesserung. In der Schrift...". 2².lp.
Kļūdu labojums rakstam par labības kaltēšanu.

16. Sāk.: "Es war die gewöhnliche Politik...". 2².lp.

Par reliģiju dibinātāju politiku.

17. Sāk.: "Die meisten Traditionen, die wir...". 2².lp.

Daudzas fābulas, ko uzskata par izdomājumu, ir patiesas, bet tiek izskaidrotas nepareizi.

18. Sāk.: "Wozu und warum wurden die...".

Merķelis mēģina izskaidrot, kāpēc celtas ēģiptiešu piramīdas.

93. "Bemerkungen, Anekdoten, Nachrichten."

16 rakstiņi, piezīmes u.c.

2 lp. 35 x 22. (Ms. 93oc,9)

1. Sāk.: "Ein französischer Schriftsteller...".
1¹.lp.
Dzīvnieki savā attīstības gaitā paši pielāgojušies ārējiem apstākļiem.
2. Sāk.: "Der wahre, das heisst...". 1¹.lp.
Par vēstures rakstīšanu un vēsturniekiem.
3. Sāk.: "Hier im Blumenhügel schlummert". 1¹.lp.
Darba "Vanems Luanta" beigās pirmajā redakcijā, t.i., pēdējās 8 rindas.
4. Sāk.: "Ein grosses Missgeschick ist es...".
1².lp.
Valdnieku svinību dēļ strādnieki nav ilgstoši jā-
atrauj no darba, jo tad tiem jācieš bads.
5. "Der Dresdener Theater Vorhang." 1².lp.
Merķelis kritizē Drēzdenes teātra priekšskara glez-
nojumus.
6. Sāk.: "Das Geld, ohne nützliche...". 2¹.lp.
Par naudas varu cilvēka dzīvē.
7. Sāk.: "Die D. Peterb. Ztg 1841 erzahlt...".
2¹.lp.
Par grāmatnieku Aleksandru Smirdinu.
8. Sāk.: "Als der Revolutionskrieg zwischen...".
2¹.lp.
Krievija ar laiku var attīstīties par spēku, kam
Eiropa nespēs turēties pretī. Tad visa cilvēce ies pre-
tī jaunam laikmetam.
9. Sāk.: "In meinen Jünglings-Jahren freut' ich...".
2¹.lp.
Merķeļa atmiņas par viņa jaunības dienām.
10. Sāk.: "Zu den Sonderbarkeiten, eigentlich...".
2².lp.
Merķelis atklāj savas rakstura vājības.
11. Sāk.: "Der lächerliche Dresdener Vorhang...".
2².lp.
Kritizēts Drēzdenes teātris.

12. Sāk.: "Ich sagt' es zu Felix...". 2².lp.

Sikas anekdotiskas piezīmes.

13. Sāk.: "Als ich 1816 in Deutschland war...".

2².lp.

Piezīmes par Merķeļa Vācijas ceļojumu.

14. Sāk.: "Die Erscheinung der weissen Frau...".

2².lp.

Par spokiem Berlīnes pili.

15. "Anfang eines Hochzeitgedichtes, das nicht geschrieben wurde - Die schönste Fabel, welche Phantastie" 2².lp.

Dzeja 5 rindās.

16. Sāk.: "Man so erzählte, Luther habe einmal...".

2².lp.

Anekdote par Mārtiņu Luteru.

94. Gedanken, Notizen, Anekdoten u.s.w. Ap 1844.

14 vienības piezīmju un uzmetumu.

2 lp. 37 x 23. (Ms.93oc,10)

1. Sāk.: "Die Gräfin Hühne-Hahn sagt...". 1¹.lp.

Par Hūnes-Hānas grāmatu "Erinnerungen aus Frankreich".

2. Sāk.: "Das Salomonische Siegel durch...". 1¹.lp.

Merķelis apšaubā Eiropas plānu civilizēt pārējās tautas. Vai Eiropas civilizācija kādai citai kultūras tautai var nest patiesu labumu?

3. Sāk.: "Der am vollkommensten organisierte...". 1¹.lp.

Vispilnīgāk organizētā valsts ir tā, kur nevienai personai nedrīkst piederēt zeme.

4. Sāk.: "Die Englischen Zeitungen und andre...". 1¹.lp.

Laikrakstos allaž raksta, ka eiropiešiem būs izdevība civilizēt arī ķīniešus. Tas atgādina mazbērna cenšanās mācīt savu vecmāmiņu lasīt.

5. Sāk.: "Eine sonderbare Erscheinung in der...".
1¹.lp.

Vēsture dažreiz rāda, ka bērnam iedots nozīmīgs vārds vēlāk dzīvē attaisnojas. Merķelis piemin dažus varoņus.

6. Sāk.: "Auch die Chinesen...". 1¹.lp.

Par dievības trīsvienību dažādu tautu ticībās.

7. Sāk.: "Noch immer spukt Enthusiasmus...". 1².lp.

Merķelis dusmojas, ka vācieši vēl arvien jūsmo par Napoleonu.

8. Sāk.: "Mit Recht betrachtet man...". 1².lp.

Ironija par izglītotu cilvēku latīņu valodas neziņāšanu.

9. Sāk.: "Auffallend ist es, wie viel Spuren...".

2¹.lp.

Dzimbūtniecības paliekas Vācijā negrib izzust. Vācu firsti visus pilsoņus uzskata par sev padotiem.

10. "Gewisse Kritiker, wie die Mücken: Sie waren nicht gestern, Sind morgen nicht mehr: Doch heute, ja lächern und lügen sie sehr." (Viss teksts). 2¹.lp.

Dzejolis 5 rindās.

11. Sāk.: "Die Schaafe sind viel schädlichere...".

2¹.lp.

Salīdzināti aita un vilks. Aita valstij nodara lielākus zaudējumus nekā vilks.

12. Sāk.: "Man bewundert an Cäsar...". 2¹.lp.

Kā cilvēki izturas nāves brīžos.

13. Sāk.: "Man sieht es in der Regel...". 2¹.lp.

Par komētu iespaidu uz cilvēkiem nav ko brīnīties, jo milzīgie atstatumi, kādos komētas atrodas no Zemes, neliekas bādi, ja tos ņem Visuma mērogā.

14. Sāk.: "Nach einer Anführung in der Ober-Post-
amts..." 2².lp.

Par Šillera un Gētes saraksti

95. "Bemerkungen und Anekdoten". Ap 1844.

20 dažādu izteicienu, domu graudu u.c. Bez virsrakstiem.

2 lp. 36 x 22,5. (Ms.93oc,11)

1. Sāk.: "Oft wird jetzt in Deutschland der Wunsch...". 1¹.lp.

Vācijai būtu vieglāk iegūt floti, ja tās atsevišķās valstīņas apvienotos.

2. "Nichts wirkt so sicher und schnell [auf] ein allgemeines Sinken der Kunst und des Kunstgeschmacks, als eine übertriebene Schätzung der - Künstler." (Viss teksts).

3. Sāk.: "Es ist wahrhaft rührend...". 1¹.lp.

Merķelis brīnās par vāciešu lielo atturību tautas vienības panākšanā. Viņi pieķeras visādiem sīkumiem, bet isto politisko vienību neaizskar.

4. Sāk.: "Im Jahre 1820 empfohlen...". 1¹.lp.

Merķelis neatzīst ieteikto metodi graudus novākt isti nenobriedušus, graudi tad gan ir lieli, bet milti no tiem saglīdējuši.

5. Sāk.: "Die alten Chalkedonier verdienen...". 1¹.lp.

Par seno halkedonu pilsētām.

6. Sāk.: "Die Deutschländer treiben so eben...". 1¹.lp.

Vāciešiem ir paradums daudziem celt pieminekļus, nevis atzīmēt pieminamo istos nopelnus.

7. Sāk.: "Vor kurzem las ich...". 1².lp.

Par Herdera piemiņas istabu Veimaras lielhercoga pili.

8. Sāk.: "Schriftsteller in edelem Sinne...". 1².lp.

Par atšķirību starp rakstnieku un gramatnieku.

9. Sāk.: "Eine Eigenthümlichkeit, die mit manche...". 2¹.lp.

Par cilvēku dažādiem likteņiem.

10. Sāk.: "Die Tscherkessen sind nicht...".
2¹.lp.

Dažādi domu graudi par sadzīvi.

11. Sāk.: "Ergebenste Bitte um...". 2².lp.

Ž.Paula izteiciens par Herderu.

12. Sāk.: "Buonoparte ist nicht...". 2².lp.

Bonaparts nav vienīgais varonis, kas milējies
Osiana dzeju.

13. "Geschwätzigkeit ist der greise Bart des
Geistes in hohem Alter." (viss teksts). 2².lp.

14. "Der geistige Lebensfunken ist in der Letti-
schen und Esthnischen Nation geweckt; er wird sich
schon seinen Körper schaffen." (Viss teksts). 2².lp.

15. Sāk.: "Immer und immer können...". 2².lp.

Ir maldīgi domāt, ka cilvēks pēc nāves turpinās
tādu pašu dzīvi kā pirms tās.

16. Sāk.: "Die Lebenskraft ist eines...". 2².lp.

Par dzīvības spēku un darbību.

17. Sāk.: "Der Bundesverfassung Deutschlands...".
2².lp.

Vācijas savienībai trūkst likuma, kas sodītu tās
locekļu nodevīgo rīcību kopējā kara laikā ar izslēgša-
nu no savienības.

18. Sāk.: "Wenn ich die berühmten Dichter...".
2².lp.

Par Veimāras slaveno dzejnieku un mācīto vīru ikdie-
nišķo dzīvi.

19. Sāk.: "Die gewaltsame Sprengung...". 2².lp.

Ķīnas spēks, kas ilgus gadus uzkrājies savrupējā
dzīvē, atraisoties var iznīcināt Eiropas pārākumu pār
citiem kontinentiem.

20. Sāk.: "Das Leben, das im angebrüteten Eie...".
2².lp.

Par nemainīgo dabas likumu pastāvēšanas drošību.

96. "Gedanken und Anekdoten".

7 piezīmes. Pirms virsraksta nosvitrots "Anhang zum dritten Theil der "Darstellungen" etc".

2 lp. 10,5 x 21,5 un 14 x 22. (Ms.93oc,12)

1. Sāk.: "Das Teufelsspiel der Römischen...".

1¹.lp.

Izskaidro Romas pāvesta valsts hierarhijas izveidošanas Kārļa Lielā laikos.

2. Sāk.: "Heilige haben alle Hierarchien...".

1².lp.

Par "svētā" nosaukuma iegūšanu.

3. Sāk.: "Eine der sonderbarsten...". 2¹.lp.

Kritika par Klopštoka "Mesiādu".

4. Sāk.: "Sehr ärgerlich, oder sehr belustigend...".

2¹.lp.

Par teologu strīdiem un Popa "Moral Essays".

5. Sāk.: "...die Erscheinung ist indes ...".

2².lp.

Vācu un franču rakstniecības salīdzinājums. Trūkst sākuma.

6. Sāk.: "Es ist kaum zu begreifen...". 2².lp.

Kāds ir īsts patriotisms?

7. Sāk.: "Endlich der physischen Kraft...". 2².lp.

Piezīme par vārdu kartības lomā teikumā.

97. "Miscellen". Ap 1840.

4 īsi rakstiņi. Bez virsrakstiem.

2 lp. (1². un 2².lp.). 26 x 21,5 un 17,5 x 21,5.

(Ms. 93oc,29)

1. Sāk.: "Jüngst feierte eine Berlinische Zeitung...".

1¹.lp.

Par kādas Berlīnes svīzes kļūdām.

2. Sāk.: "Eine artige Erscheinung ist es...".

1¹.lp.

Par kļūdām, kas literatūrā rodas, ja nepareizi tulko svešvārdus.

3. Sāk.: "Man lobt zuweilen halbcultivierte...".
1¹.lp.

Par dažādu jēdzienu apzīmēšanu ar vienādiem vār-
diem.

4. Sāk.: "Eine erfreuliche Erscheinung dünkt es ..."
2¹.lp.

Mazliet par teātra vēsturi Rīgā. Rakstiņa sākumā
datums: 1840.g.15./27.maijā.

98. "Gedanken und Anekdoten."

4 īsi apcerējumi. Bez virsr.

1 lp. 21,5 x 22. (Vin. inv.116, Nr.18)

1. Sāk.: "Der Bundestag sollte es zum...". 1¹.lp.

Par vācu tautas un firstu attiecībām.

2. Sāk.: "Wir von Gottes Gnaden...". 1².lp.

Ar šo izteicienu daudz ļaudis ir krituši postā, jo
pēc šī lozunga rīkojās garīdzniecības ieceltie firsti
un ministri. Lozungs radies līdz ar pāvesta hierarhijas
sākšanos.

3. Sāk.: "In den Declamationen über das linke...".
1².lp.

Vāciešu un franču starpā ir bijis daudz strīdu par
Reinas kreiso krastu, bet neviens nedomā par to, kas
visvairāk celtu šī apvidus ļaužu labklājību.

4. Sāk.: "In Schleswig kämpfen die dänischen...".
1².lp.

Merķelis ieteic šlāzvigā dzīvojošajiem dāņiem pie-
vienoties Vācijai, jo dāņi arī ir germāņi.

99. "Miscellen".

4 īsas piezīmes. Beigās Merķeļa paraksts.

1 lp. 22 x 13,5. (Vin. inv.116, Nr.23)

1. Sāk.: "In einem Italienischen Staate erging...".
1¹.lp.

Dzīve rāda, ka lielākā daļa ievērojamo zinātnieku cēlušies no nabadzīgām ļaužu šķirām. Bet valstis bieži izdod likumus, kas aizliedz nabadzīgajiem apmeklēt universitātes. Tas ir iemesls Ēģiptes, Ķīnas un indiešu kultūras bojā ejai.

2. "Die Mitgift des hohen Alters. Eine Paramythie, nicht von einem Indischen Dichter entlehnt. Dem Gedanken Tiedge's geweiht". Sāk.: "Der Manus Geborne führte...". 1¹.lp.

Teika. Nepabeigta.

3. Sāk.: "Welchen Unterschied finden Sie...". 1².lp.

Starpība starp zinātnieka domām un uzrakstītām atzīmēm.

4. Sāk.: "Die Geisterwelt ist für...". 1².lp.
Garu pasaule dzīvajiem ir aizslēgta telpa.

100. "Europa. Eine Betrachtung in einzelnen Sätzen. (Geschrieben in der Mitte des Decembers, 1820)."

3 piezīmes par valdības un tautas attiecībām.

1 lp. 38 x 22. (VIn. inv.lā6, Nr.32)

1. Sāk.: "Hat jemals offensichtlich...". 1¹.lp.

Valsts politika nerealizējas gluži tā, kā to veido kabinetos.

2. Sāk.: "Die Naturkraft, die am mächtigsten...". 1¹.lp.

Kultūras attīstība un izaugsme daudzkārt ir apgrūtinājums valsts vadītājiem un likumdevējiem, jo valsts formas stipri atpaliek no uzplaukušās kultūras.

3. Sāk.: "Die politische Hauptwahrheit...". 1².lp.

Valdība un valsts satversme ir domāta tautai, nevis otrādi. Augstākais likums ir tautas labklājība.

101. "Unbefangene Bemerkungen." 1842.

4 īsas piezīmes. 2².lp. Merķeļa vēstule tiesas komisāram Lesingam Berlīnē.

2 lp. 21 x 13. (VIn. inv.116, Nr.29/30)

1. Sāk.: "Nie hat es so häufige Feuersbrünste...".

1¹.lp.

Derētu atjaunot nāves sodus tīšu dedzināšanu un slepkavību gadījumos.

2. Sāk.: "Jüngst las ich, weiss nicht mehr wo...".

1¹.lp.

Vācijas valstiņu pārvaldes sistēma.

3. Sāk.: "In einem seiner Gedichte preisst Göthe..."

1².lp.

Gāte stāsta, ka viņa Verters esot attālots kādā gleznā Ķīnā. Merķelis aizrāda, ka Gātes "Vertera ciešanas" nav tulkotas ķīniešu valodā un tāpēc šī glezna var būt tikai nejaušība. Merķelis vairāk priecājas par to, ka turki un ebreji tulkojuši "Nathan der Weise". Tas esot liels gods, ka vācu dzeja atradusi cienītājus ārzemēs.

4. Sāk.: "Bis heute in drei Posttagen...". 1².lp.

Īsas ziņas par pasta darbību un kugu pienākšanu Rīgā.

102. Bez virsr. un sākuma.

5 piezīmes.

2 lp. 20,5 x 13. (VIn. inv.116, Nr.19)

1. Sāk.: "[ver] lor er den grössesten Theil...".

1¹.lp.

Aktiera un mūziķa Arnolda biogrāfija.

2. Sāk.: "Verm.Nachrichten. Nach einem dörptischen...". 1².lp.

Sākumā piezīme: "Ich bitte diese nicht den Artikeln aus Riga anzuhängen." Pēc kādas Tērbatas avīzes turienes universitātei esot brīvas 7 profesoru vietas.

3. Sāk.: "Der Stand der Actien-Gesellschaften...".

1².lp.

Merķelis uzskaita dažādas akciju sabiedrības Peterburgā un atzīmē, kā auguši to kapitāli.

4. Sāk.: "In Riga lief das letzte...". 2¹.lp.

Merķelis jautā, vai kugniecība jūra ziemas laikā atmaksājas, jo notiekot parāk dauz negadījumu.

5. Sāk.: "Über die Verbreitung der Europäischen Civilisation". 2¹.lp.

Merķelis jautā, vai sajūsma par Ķīnas civilizāšanu ir pamatota. Visur, kur vien ir izplatījusies Eiropas civilizācija, tā tautam atnesusi postu.

103. Bez virsr. Sāk.: "Ein erfreulicher Anblick ist es nicht..."
1840.

Vēsturisks pārskats. Trūkst beigu.

2 lp. 26,5 x 21. (Ms.93oc,22)

Rīgas vācu teātra vēsture ap 1835.-1840.gadu.

104. Bez virsr. un sākuma. Sāk.: "...nicht, ohne Zweifel..."
[1840]

Vēstule par Rīgas dzīvi. Sākas ar autora pagināto
5.lp.

2 lp. 20,5 x 13,5. (VIn. inv.116, Nr.24)

Merķelis stāsta par Baltijā dzimušo mākslinieku gleznu izstādi Rīgā. Teātris Rīgā nikuļo. Trikātā atvērta 2-gadīga lauksaimniecības skola [Wiesenbau Schule] .

Pieminēti gleznotāji K.Grass un J.H.Baumanis.

105. 3 piezīmes. 1843.g. janvārī un februārī.

2 lp. 21 x 13,5 (VIn. inv.116, Nr.43)

1. Sāk.: "Ab Jove principium. Der Winter...".

1¹.lp.

Piezīme par Rīgas laika apstākļiem - slikto ziemu 1843.gadā. Atzīmējams liels dzimstības pieaugums kā Kurzēmē, tā Vidzemē.

2. Sāk.: "Aus Riga, im Januar. Ihr Blatt hat...".
1².lp.

Ziemassvētku tirdziņš Rīgā nav tik ievērojams kā Berlīnē. Statistiskas ziņas par Rīgas invalīdu namiem un slimnīcām.

3. "Aus Riga". Sāk.: "Unser Theater hat mit einem...".
2¹.lp.

Par 101. "Freischütz" izrādi Rīgas teātrī. Isi dziedātāja un aktiera F.F.Arnolda dzīves dati.

106. 2 Isi apraksti par Rīgu. Bez virsr.

2 lp. 21 x 13. (Vin. inv.116, Nr.64)

1. Sāk.: "Vor allen Dingen machen Sie bekannt...".
1843, 30.apr. 1¹.lp.

Rīgas teātris jau ilgāku laiku meklē direktoru. Merķelis domā, ka teātrī vajadzētu sākt citādu kārtību naudas izlietošanā un saimniecībā. Piemin Rīgas silto ziemu ar 5 atkušņiem, kādēļ ceļi ir slikti un pilsētai nevar piegādāt malku un labību.

2. Sāk.: "Bei dem Überdenken, was ich etwa...".
1843. 4.maijā. 2¹.lp.

Gada tirdziņš, salīdzinot ar Rīgas lielo dzīvi, ir neizdevies.

107. Bez virsr. 2 piezīmes.

2 lp. (1².lp.) 21 x 13. (Vin. inv.116, Nr.91)

1.piez. Sāk.: "Zuerst erlauben Sie mir eine Bemerkung..." 1843. 1¹.lp.

Kritizē Berlīnes kūdras pārdošanas veidu un ieteic darīt kā Rīgā. Par Jaungada un vasaras gada tirdziņiem Rīgā, to atrašanās vietām un apmeklētājiem.

2.piez. Sāk.: "Erlauben Sie mir, meinen heutigen..."
1¹.lp.

1. piezīmes variants.

108. 2 piezīmes par Rīgu. [1843]

2 lp. 21 x 13,5. (VIn. inv.116, Nr.44)

1. Sāk.: "Ab Jove principium. Das heisst...".

1^l.lp.

Laika apstākļi pieminētajā gadā. Latviešu un igauņu stāvoklis joprojām ir grūts - tie atrodas krīzes priekšvakarā. Kugu būvēšana Rīgā un pie Mētras upes. Par spoguļu fabriku un citām fabrikām Igaunijā un par minerāliestādi Rīgā.

2. Sāk.: "So eben fällt der erste Schnee...".

2^l.lp.

Dažādi notikumi Rīgā. Pils un rātsnama parbūve. Priekšpilsētā ierīkots bāriņu nams.

109. "Vergleichender Rückblick." Sāk.: "Nicht jeder Rückblick in die Tage..."

1^l.lp. pēc 8.rindas teksts līdz apakšai nosvītrots.

1 lp. 18 x 23. (VIn. inv.116, Nr.74)

Rīgas jūras tirzniecība skaitļos no 1792. līdz 1842. gadam.

110. "Gedanken zu der Ankündigung". Sāk.: "Es ist wahr, dass gelehrte...".

Piezīme. Trūkst beigū.

1 lp. 12,5 x 20. (VIn. inv.116, Nr.93)

Vācijā par izglītotiem uzskata visus zināmas kārtas ļaudis, bet Baltijā tikai tos, kas patiešām ieguvuši izglītību.

111. "Landwirtschaftliche Bemerkungen". Sāk.: "Bei der Ungunst des diesjährigen Sommers...".

Lauksaimnieciska rakstura piezīme. Lapas augšējā kreisajā stūrī uzrakstīts: "Für die Riga'sche Bey [Zeitung], wenn's beliebt." Teksta beigās paraksts: Dr.G.M [erkel].

1 lp. 16 x 23. (Ms.93oc,28)

Padomi, kā sliktā laikā ievākt sienu. Par alu, ko var pagatavot no nekaltētu miežu iesala.

112. Bez virsr. Sāk.: "Das gewaltsame Dörren des Getreides im Stroh".

Piezīmes par lauksaimniecību. Ar zīmuli.

1 lp. 21,5 x 14. (Ms.93oc,25)

Atziņš par vēlamu labību novākt tad, kad vārpas vēl nav sakaltušas.

113. "Die beste Methode des Kartoffelbaues, die ich kenne".

Sāk.: "Man wählt dazu weder...".

Piezīmes par kartupeļu audzēšanu.

1 lp. 20,5 x 22. (VIn. inv.116, Nr.88)

114. Bez virsr. Sāk.: "Ich bilde mir ein...".

Piezīme domāta kā ievads paša Merķeļa sakārtoto vēstule krājumam.

1 lp. 36 x 21. (Ms.93ob,1)

Merķelis izsaka vēlēšanos, lai viņa vēstule krājuma tiktu iesiets un nodots Rīgas pilsētas vai arī Tērbatas universitātes bibliotēkai.

115. "Anweisung zur Auseinandersetzung mit der Häckerschen Druckerei, im Fall meines Todes. Geschrieben am 1.May, 1831."

Testamenta daļa.

2 lp. (2².lp.) 38 x 23. (Ms.93oc,21)

Par norēķināšanos ar Rīgas grāmatiespiedēju Hekeru.

116. "Kontrakt". Sāk.: "Der Dr.Merkel giebt seine...". 1¹.lp.

Kontrakta uzmetums. Trūkst beigu. Uz zilgana papīra.

1 lp. (1².lp.) 12 x 20,5. (Ms.93o,51)

Par Merķeļa laikraksta "Ernst und Scherz oder der Freimüthige" nodošanu kāda grāmatu tirgotāja apgādā.
1814.g.

117. "Veränderungen". Sāk.:S.33. Nach der 13.ten Linie...".
Kļūdu labojums kādam darbam. Tinte ļoti izbalējusi.
1 lp. 16 x 19,5. (Ms.93oc,47)
118. "Von Herr Rigaer Hunt...".
Merķeļa rakstīta kvīta uz iespiestas blankas 1822.g.
Apakšā paraksts "Dr.G.Merkel".
1 lp. (1².lp.) 10 x 23. (Ms.93oc,48)
Par laikraksta "Der Zuschauer" abonēšanu 1822.g.
dam.
119. Sistemātisks iedalījuma plāns grāmatām. Sāk.:"Die prakti-
sche Theologie".
1².lp. dažādu cepuru zīmējumi.
1 lp. (1².lp.) 22 x 36. (VIn. inv.116, Nr.14)
120. "Koit und Aemarik. Eine Esthnische Dichtung". Sāk.:"Von
einem Deutschen belauscht...".
Igaunu teika.
1 lp. 21 x 13,5. (VIn. inv.116, Nr.84)
121. 4 studentu dziesmas. Bez virsr.
5 lp. 19 x 12. (VIn. inv.116, Nr.1)
1. "So lebt man immer..." ar piedziedājumu "Edite,
bibite". 4 panti. Sākuma lapas trūkst. 1¹.lp.
2. "Der Bursch von ächten Schrot u.Korn...".
20 panti. 1².lp.
3. "Gaudeamus igitur...". 7 panti. 3¹.lp.
4. "Brüder, lagert euch im Kreise...". 12 panti.
4².lp.

GARĻĪBA MERĶĒĻA VĒSTULES

Barkiajam de Tolli (Barclay de Tolly, A)

122. 1835, 6. jūlijā. Depkina muižā. "Geehrtester Herr Aeltester! Vorsätzlich behielt ich..."
Uz 2².lp. adrese ar LZ.
2 lp. (1². un 2¹.lp.) 21,5 x 17,5.
(Ms.930,42)
Merķelis prasa padomu, ko darīt ar saglabātajām arhivālijām. Par iecerēto teātra uzvedumu.

Bruiningam (Bruiningk, Karl)

123. [1840] Bez dat. un vietas. "Hochgeborner Herr Baron... wohlwollendes Schreiben brachte einen..."
Vēstules sākumā uzrakstīts: "Meine Antwort an Landrath Bruiningk".
1 lp. 19 x 22. (Ms.930a,6b)
Bk, 1865, Bd.12, S.402-403.

Grafem (Grave, Karl Ludwig)

124. 1829, 29.martā. Depkina muižā. "S.P.Hochverehrter Herr und Freund! Ohne Zweifel wissen Sie..."
Uz 2².lp. adrese LZ.
2 lp. (1². un 2¹.lp.) 25 x 21. (Ms.930,41)
Merķelis aicina Grafi rakstīt laikrakstā "Provinzialblatt für Kur-, Liv- und Ehtland", lai Rīgā nodibinātu politehnikumu, bet ne otru gimnāziju.

Hartknoham (Hartknoch J.F.) 2 vēst., 1800; 1805.

125. 1800, 2.septembrī. Berlīnē. "Lieber Freund, Wie aus einer schwerer..."
Uz 1².lp. ar svežu roku rakstīta piezīme par Merķeļa dzimšanas gadu. Ar zīmuli. Uz 2².lp. adrese ar LZ.
2 lp. (2¹.lp.) 19 x 12. (VIn. inv. 46, Nr.4)

Merķelis visu vasaru bijis slims. Tomēr aprakstu par Hamburgu viņš solās atsūtīt oktobrī. Slimības dēļ palikušas nerakstītas arī literārās vēstules.

126. 1805, 10.martā. Berlīnē. "Mein theurer Freund! Morgen erwart' ich Kotzebue..."
2 lp. ŪZ. 22,5 x 18,5. (VIn. inv.46, Nr.2)
Merķelis gaida atbraucam Kocebū un cer, ka tas uzņemsies daļu darbu avīzes "Der Freimüthige" izdošanā. Merķelim pašam nodoms sagatavot 2 rakstu krājumus. Merķelis aicina Hartknohu izdot šos rakstu krājumus un izklāsta to saturu.
Piemināti Herders un Setikers.
- Herderam (Herder, Johann Gottfried) 3 vēst., 1797-1800.
127. 1797, 23.oktobrī. Zēlustā (Seelust). "Hochwohlgebohrner Herr Vice-Präsident... Längst schon hätte ich meine..."
Uz 2².lp. adrese. LZ. Vēstule bojāta un salīmēta.
2 lp. ŪZ. 23,5 x 18,5. (Ms.930a,7)
Merķelis pateicas par palīdzību ceļojumā uz Kopenhāgenu. Ilgas viņu sauc atpakaļ uz Vāciju.
128. G.Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Der Finanz Minister Graf..." (Ms.930b,8)
Merķeli uz Dāniju dienestā bija aicinājis Dānijas finansu ministrs. Nedaudz tur pastrādājis, Merķelis saprata, ka šis darbs viņam nav piemērots, un atgriezās Vācijā.
129. 1799, 9.martā. Berlīnē. "Sie forderten mich auf..."
2 lp. 23 x 18,5. (Ms.930a,17)

Par ceļojumu Merķelis solās pats pastāstīt, jo rakstīt nav varējis. Berlīnes bibliotēkā redzējis dažus vācu tautas dziesmu sējumus no 17.gs.

130. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Es ist nur Gerechtigkeit..." (Ms.930b,15)
Ceļojuma laikā Merķelis palicis neatkarīgs un uzticīgs pats sev, lai gan viens otrs gribējis viņu izmantot savā labā.
131. 1800, 20.maijā. Potsdamā. "Dem Hohenpriester der Humanität..."
2 lp. 23,5 x 19,3. (Ms.930a,24)
Culturstudien, S.141-142.
132. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Die allgemeine Feindschaft..." (Ms.930b,21)
Potsdamā Merķelis klusībā studē slavenos vācu rakstniekus. Viņa nolūks - cīnīties ar saviem ienaidniekiem, izdodot "Briefe an ein Frauenzimmer".
- Keisleram (Keussler, Wilhelm Friedrich) 2 vēst., b.gada.
133. Bez v. un datuma. "Werden Sie nicht ungeduldig..."
Uz 2².lp. adrese. LZ.
2 lp. (1². un 2¹.lp.) 21 x 12,5. (Ms.930,48)
Merķelis atvairņojas, ka katru dienu sūta Keisleram cenzūras materiālus.
134. 7. februārī. "S.P. Mein hochverehrter Freund! Ihr Verlangen in Rücksicht..."
1 lp. 20,5 x 13,5. (Ms.930,47)
Manuskriptā nav iespējams iztikt bez svitrojušiem, jo pat Leibnīcs un Kants ir svitrojuši. Cenzoram jāatbild tikai par to, kas paliek manuskriptā, nevis par to, kas izsvitrots.

Klotam (Kloth, Gustav Reinhold)

135. 1829, 14.novembrī. Depkina muižā. "Hochwohlgeborner Herr Präsident... In derselben Stunde, in der ich Ihr..."

2 lp. 25 x 21,5. (LDB 5492,137)

Merķelis uzaicina Latviešu literāro biedrību izdot Čokes grāmatu "Ciems, kur zeltu taisa", ko latviešu valodā tulkojis mācītājs Lundbergs. Tā varētu iznākt kā "Magazīnas" atsevišķa burtnīca.

Lesingam

136. 1842, 28.jūn./10.jūl. Rīgā. "Hochgeehrter Herr! Es schien mir Freundes Pflicht..."

1².lp. adrese.

1 lp. 21 x 13. (VIn. inv.116, Nr.29/30)

Merķelis sūta rakstu par Herderu.

Milleram (Müller...)

137. 1822, 31.jūlijā. "S.P.Der Roman Tarnow folgt hierbei..."

Uz 1².lp. adrese. Uz zila papīra.

1 lp. ŪZ. 15,8 x 21. (Ms.930,34)

Merķelis lūdz nesūtīt viņam tādas grāmatas, kas nav pieprasītas.

Milneram (Müllner, Adolf)

138. "Entwurf zu einem Sendschreiben an Herrn Hofrath Müllner".

Sāk.: "Mein Herr! Noch bin ich leider!..."

Trūkst beigu.

1 lp. 23,5 x 18. (VIn. inv.116, Nr.36)

Merķelis nesaprot, kāpēc Milners savā avīzē viņu allaž apvaino.

139. 1832, 2.aprīlī. Depkina muiža. "Ihr Briefchen, mein alter Hochgeehrter Freund, war mir sehr willkommen..."
2 lp. (2².lp.) 22 x 13. (VIn. inv.116, Nr.66)
Merķelis atsakās kaut ko rakstīt un sūtīt biedrības [Kurzemes Lit. un mākslas biedrība] jūnija sanāksmei, jo ļoti aizņemts ar lauksaimniecību. Liek sveicināt Stefenhāgenu.
- Rekem (Recke, Johann Friedrich) 4 vāst., 1832, 1842.
140. 1833, 10.jūlijā. Depkina muiža. "Mein alter hochgeehrter Freund! - Sie schrieben mir einmal..."
1 lp. (1².lp.) ŪZ. 24 x 20,5. (VIn. inv.189, Nr.2)
Tā kā Merķelis vairs Jelgavas avīzi nesapņem, tad viņš lūdz, lai Reke viņam sūta ziņas par Kurzemes literatūras un mākslas biedrības sēdēm, par kurām viņš vienmēr rakstījis sevā avīzē "Provinzialblatt". Merķelis jautā, kas ir noticis ar "Latviešu Avīzēm", ka tās piepeši sākušas rakstīt tik svētulīgā tonī.
141. 1833, 14.augustā. Depkina muižā. "Hochgeehrtester Freund. Grossen Dank Ihnen für Ihre Sendung."
2 lp. 20,5 x 12. (VIn. inv.189, Nr.5)
Merķelis no Stefenhāgena saņēmis pilnu gada komplektu no visām 3 Jelgavas avīzēm un lūdz Reki vairs ziņas nesūtīt. Solās Reke uz Kurzemes literatūras un mākslas biedrības oktobra sēdēm sūtīt rakstu, bet par to lūdz sagādāt korespondentu, kas sniegtu ziņas par Jelgavu un Kurzemi. Merķelis priecājas, ka ārzemju laikraksti uzņem rakstus no Merķeļa izdotās "Provinzialblatt".
Piemināts Dr.J.G.Fleišers.

142. 1842, 12.februāri. Depkina muižā. "Hochverehrter Freund! Beigehend um was Sie mich..."
1^l.lp. atzīme:"Empf. d.14.Febr.1842".
2 lp. 28 x 21. (VIn. inv.189, Nr.6)
Merķelis sagatavojis priekšlasījuma rakstu par Lērbergu un Vatsonu. Tas viņam prasījis daudz laika, jo viņš vairākkārt to pārstrādājis. Merķelis brīnās, kā viņš ticis Kurzemes Literatūras un mākslas biedrības aktīvo biedru sarakstā, jo, lai gan bez piekrišanas, viņš taču ievēlēts tur par goda biedru. Piemin mirušos dzejniekus Tīdgi un Krūgu un uz nāves gultas guļo Brokhuzenu. Pats Merķelis jūtas ļoti labi.

Švarcam (Schwartz...)

143. 1828, 13.augustā. Rīgā. "Theuerster Freund! In vollem Vertrauen zu Dir..."
Uz 2^l.lp. adrese. LZ.
2 lp. (2^l.lp.) Uz. 22,5 x 18,5 . (Ms.930,40)
Merķelis lūdz padomu, kā izturēties pret laisītajiem sakarā ar kādu rakstu, ko viņš rakstījis pirms dažiem gadiem.

Trautfeteram (Trautvetter, Ernst Christian)

144. 1828, 3.februāri. Depkina muižā. "Hochwohlgeborner Herr Staatsrath... Beigehend die Reliquie des alten..."
2 lp. 25 x 20,5. (VIn. inv.189, Nr.1)
Merķelis gaida, kad Trautfeters viņam sūtīs kādu rakstu literārai lapai. Merķelis, ja tas būtu vajadzīgs, varētu Trautfetera avīzei sūtīt populārzinātniskus rakstus. Merķelis vēlētos no Dr.Bidera dabūt kādu rakstu par Jelgavas Arātiem.

- Treijam (Trey, Hermann)
145. 1837, 20.augustā. Depkina muiža. "S.P.Ew.Hochehrwürden. Schreiben erhielt ich erst..."
Uz 2¹.lp. adrese. LZ.
2 lp. (1². un 2².lp.) 22,5 x 14.
(Ms. 930,43)
Merķelis aizsūtījis spiestuvei Treija rakstu ar ieteikumu, tomēr tas nav iespiests, jo ienācis par vēlu.
- Zontāgam (Sonntag, Karl Gottlob) 17 vēst., 1791-1823.
146. 1791, 13.oktobrī. Liepupē. "Hochehrwürdiger Herr... Ein ungewohnter Name..."
2 lp. (2².lp.) ŪZ. 23 x 19. (Ms.930a,87)
Merķelis nosūta Zontāgam savu dzejoī, kuru lūdz izīabot un ievietot Zontāga vadītāja laikrakstā.
147. 1793, 25.novembrī. Annīpmuiža. "Hochwohlehrwürdiger Herr... Ein Hochwohlehrwarden beehrten mich mit der gütigen Aufforderung..."
2 lp. ŪZ. 23 x 18. (Ms.930a,88)
Merķelis pateicas Zontāgam par padomu, parējot uz jaunu darba vietu. Raksturo ģimeni, kurā viņš strādā.
148. 1794, 18.augustā. Annīpmuiža. "Hochehrwürdiger Herr Oberpastor!... Das beste Mittel sich aus einer Verlegenheit zu reissen..."
2 lp. ŪZ. 23,5 x 19. (Ms.930a,89)
Merķelis atvainojas, ka, iepriekšējo vēstuli rakstīdams, nav spējis savaldīties. Pateicas par aizrādījumiem dzejoļu rakstīšanā.

149. 1795, 17.augustā. Anniņmuižā. "Hochwohlehrwürdiger Herr... Mir ist, als müsste ich..."
2 lp. ŪZ. 22 x 17,5. (Ms.930a,90)
Viņu abu attiecības vairs nav tik labas kā iepriekš, un Merķelis lūdz piedošanu, ja viņš te vainojams. Merķelis nolēmis palikt tai pašā darba vietā.
150. 1795, 11.novembrī. Anniņmuižā. "Hochwohlehrwürdiger Herr Ober-Pastor... Sie erzeigten mir in Riga die Ehre..."
2 lp. ŪZ. 22 x 17. (Ms.930a,91)
Merķelis pateicas Zontāgam par gatavību atbalstīt viņu pašreizējā darba veikšanā [Die Letten], bet solās dot lasīt tikai ievadu, lai Zontāgam neiznāktu nepatīkšanas.
151. 1796, 19.janvārī. Anniņmuižā. "Hochehrwürdiger Herr Oberpastor... Sievert schreibt mir..."
2 lp. ŪZ. 22,5 x 17,5. (Ms.930a,92)
Merķeļa vēstule Zontāgam sagādājusi rūpes, tāpēc Merķelis steidzas atbildēt. Lūdz sarādāt viņam kādu darbu Kurzemē vai Igaunijā.
152. [1796], 8.augustā. Veimārā. "Hochgeschätzter, theurer, geliebter Freund! Der dänische Minister Graf von Schimmelmann..."
Uz 2².lp. adrese.
2 lp. ŪZ. 23 x 18. (Ms.930a, 93)
Merķelis steidzoties uz Kopenhāgenu, jo tur viņam piedāvāta vieta. Ļoti lūdz atbilst laimīga lēmumu.
153. 1801, 1.novembrī. Frankfurtā pie Oderas. "Mein inniggeliebter Freund! Erst fünf Monate nach dem Datum Ihres Briefes..."

Merķelis pateicas par vēstuli un sūtījumu tajā. Nav varējis ātrāk atrakstīt, jo aiz savilgojuma neesot pratis atrast pieklājīgākus vārdus pateicībai.

157. 1804, 10.jūlijā. "Brauchen Sie noch die Notices etc.?..."
1 lp. 13,5 x 17. (Ms.930a,101)
Merķelis jautā, kad viņš Zontāgu varētu satikt mājās.
158. 1819, 15.martā. "Aber mein hochverehrter Freund! in welcher sonderbaren Berechnung sind wir da?..."
2 lp. (2².lp.) 0Z. 24 x 19,3. (Ms.930a,98)
Merķelis stāsta par savas literārās darbības sākumu. Pirmos darbus vērtē zemu. Piemin apstākļus, kādos 1796.g. iznākuši "Latvieši".
159. 1823, 29.maijā. "Wegen eines Briefes aus Dresden..."
1 lp. (1².lp.) 20 x 12. (Ms.930,35)
Merķelis lūdz atbildēt, vai viņi nevarētu satīkties noteiktā dienā pilsētā.
160. 1823, 5.augustā. "Beiliegend die Ankündigung..."
1 lp. 20 x 12. (Ms.930,36)
Merķelis stāsta, ka uzrakstījis darbu, ko uzskata par savas gara dzīves īsteno augli. Atļūnāja no ģenerālgubernatora vēl neesot dabūta. Tomēr Merķelis nosūta Zontāgam iepriekšēju paziņojumu par grāmatas iznākšanu. Par darbu Merķelis informējis Rīgas grāmatu tirgotājus. Pieminēts V.F.Keislers.
161. 1823, 22.decembrī. "S.P.grossen Dank, recht grossen Dank..."

Uz 2².lp. adrese. LZ.

2 lp. 20 x 12,5. (Ms.930a,99)

Merkelis priecājas, ka viņa izgudrotā kulšanas metode der. Manuskriptu par to viņš jau no-devis spiestuvē. Jautā, vai zemnieku brīvlaišana notiks nākošajā gadā. Un ja ne, tad kāpēc.

162. B.dat. "Guten Morgen. Nicht wahr, ich muss die
Ankunft..."
1 lp. (1².lp.) 21 x 11,5. (Ms.930a,100)
Par Zontāga avīzē ievietojamiem rakstiem.

Nezināms

163. 1803, 6.novembrī. Berlīnē. "Sie haben mir durch die
Nachricht..."
2 lp. (2².lp.) 19 x 12. (Vln. inv.46,
Nr.3)
Merkelis uzaicina šo personu par līdzstrādnieku avīzē "Der Freimüthige". Derātu iekārtot vācu nacionālās literatūras arhīvu.

Nezināms

164. 1804, 27.jūnijā. "So eben, mein theuerster Freund,
gehen..."
1 lp. (1².lp.) 19 x 11,5. (Ms.930,32)
Merkelis lūdz pieņemt glabāšanā naudu un vēlas, lai viņu ielūgtu vakarā Muses biedrībā.

Nezināms

165. 1809, 16.novembrī. Depkina muižā. "Mein verehrter
Freund! Haben Sie die Gesetze..."
1 lp. (1².lp.) ŪZ. 19 x 11. (Ms.930,33)
Merkelis lūdz pieteikt viņu biedrībā "Der Verein".

Nezināman

166. 1823, 29.oktobrī. "S.P.Hochverehrter Freund! Haben Sie Parrots Entretiens..."
1 lp. (1².lp.) ŪZ. 21,5 x 13,5. (Ms.930,37)
Merķelis lūdz atsūtīt G.F.Parota "Entretiens" sējumu, kurā runāts par planētām.

Nezināman

167. 1823, 3.novembrī. "S.P. Adelong hat mir seine Korsunschen..."
1 lp. ŪZ. 22 x 13. (Ms.930,38)
Fridriha Adelonga atsūtītais darbs Merķelim liekas tik saistošs, ka viņš šoreiz nolēmis at- mest visus aizspriedumus pret literāriem ziņojumiem un par to rakstīt.

Nezināman

168. 1823, 19.decembrī. "S.P. Beigehend, mein hochgeehrter Freund! erhalten Sie einen Aufsatz..."
1 lp. 20 x 12,5. (Ms.930,39)
Merķelis lūdz izteikt domas par viņa Jaungada rakstu.

Nezināman

169. 1829, 28.martā. Depkina muižā. "Mein alter, theurer Freund! Also wirklich gehörten..."
2 lp. 25,5 x 21,5. (VIn. inv.116, Nr.58)
Merķelis pateicas par rakstu, ko saņēmis avi- zei "Ostsee Provinzenblatt". Merķelis tomēr te- piezīmē, ka parādība, par ko uztraucas rakstītājs, nav ļauna. Drīzāk te saskatāmas latviešu pirmās pilsoņu kartas pazīmes. Merķelis cer, ka drīz katrā muižā izvērtīsies latviešu sīktirgotāji, kas apmierinās vietējo vajadzības, lai nebūtu jā- brauc tālie ceļi līdz pilsētām. Ja rakstītājs saskata, ka daudzi sīktirgotāji ir negodīgi, tad jā- sāk, ka ar konkurences rašanos godīgums pats

par sevi būs nepieciešams. Merķelis atzīst, ka viņš ir viengabalains, jo te atkal runā "Latviešu" autors.

Bralēnam

170. 1830, 17.februārī. "Theuerster Vetter und Freund. Eben da ich im Begriff war..."
2 lp. 21 x 13,5. (VIn. inv.116, Nr.69)
Ģenerālgubernatora rīkojums ir aizliegts Merķeļa avīzēs teologiskos rakstus. Merķelis atstāvas: par bijušo ģenerālgubernatoru Pauluči viņš neesot rakstījis partejiski, ne arī viņam glaimojis. Pret Pauluči personīgajiem aicinājumiem Merķelis arvien izturējies noraidoši.

Nezināmam

171. 1830, 24/20.februārī. Merķeļa muižā pie Rīgas. "Hochwohlgeborner... Herr Professor. Es würde mich erfreuen..."
Turpat pēc vēstules seko 2 raksti.
2 lp. 25 x 21. (VIn. inv.116, Nr.59)
Merķelis piedāvā "Der Freimüthige" redaktoram savus rakstus - vēstules par Rīgas dzīvi un notikumiem.
1.raksts. Sāk.:"Aus Riga. So eben ist hier eine literarische ...".
Rīgā nodibinātās latviešu Literārās biedrības mērķis esot šāds: vāciešiem jāzkopjot latviešu valoda, jāpapildinot tā ar jauniem vārdiem. Merķelis jautājis: vai vācu literatūra un valoda būtu attīstījušās, ja tās būtu nodotas svešas tautas rokās? Neviena Merķelim uz to nav atbildējis. Latviešiem pašiem tas jādara, tapēc latvieši jāizglīto. Piemēram, ka māc.Lundbergs tulkojis Čokas darbu "Dieks, kur zeltu taisa", un atstāta tā sarežģī-

to izdošanas vēsturi.

2. raksts. Sāk.: "An den Herrn Redakteur des
Freimüthigen. Aus Riga; im Febr. 1830 ". 1².lp.

Daudzi latvieši un igauņi ir pratuši izmantot
apstākļus pēc dzimtbūtniecības atcelšanas un kļu-
vuši par macītiem vīriem, pat par grieķu valodas
pasniedzējiem gimnāzijās. Tomēr daudz vēl ir ne-
izglītotu. Trūkst labu skolu un skolotāju. Dau-
dzās vietās mātes pašas maca bērnus lasīt.

Preussische Staatszeitung" N 143 raksta -o- autoram

172. 1834, 21.maijā/2.jūnijā. Merķeļa muižā, Rīgā. "Es
hat Ihnen gefallen..."

1².lp. adrese.

1 lp. 22 x 21,5. (VIn. inv.116, Nr.71)

Merķelis jautā, kāds gan bijis iemesls avizē
ievietot tik ķengājošu rakstu par viņu, jo kopš
18 gadiem Merķelis Vācijā neko nav publicējis.

Nezināms

173. 1834, 2.septembrī [Rīgā]. "Mit Lachen las ich so-
eben..."

Vēstulei trūkst nobeiguma vārdu un paraksta.

1 lp. 22 x 17. (VIn. inv.116, Nr.39)

Šis nezināmais rakstītājs Rīgas avizē par kā-
du notikumu pēc kāda ierēdņa izteicieniem, bet
nav ievērojis valdības oficiālo nostāju. Merķe-
lis ieteic to nedarīt. Merķelis atceras, ka šis
rakstītājs sūtījis viņam daudz labu rakstu avi-
zei "Provinzialblatt".

Nezināms

174. 1837, 25.septembrī. Depkina muižā. "Mit dem erge-
bensten Danke für die interessante Mittheilung..."

2 lp. (1². un 2.lp.) 0Z. 22 x 13.

(Ms.930,44)

Piesūtītais raksts ir gan laikā nodots spiestuvei, bet nav zināms, kāpēc tas nav publicēts.

Nezināmam

175. 1838, 22.janvārī. Depkina muižā. "Mein hochverehrter alter Freund! Kennen Sie meine Handschrift noch?"
- 2 lp. 22 x 13,5. (VIn. inv.116, Nr.68)
- Merķelis aicina sniegt ziņas par kroņa nodevām Igaunijas pilsētās. Priecejas par savu daļu, kas jau 4 mēnešus strādā Rīgā par ārstu.

Nezināmam

176. 1842, 4./16.oktobrī. Merķeļa muižā pie Rīgas. "Hochgeehrter Herr Justiz Commissar. Beilegend erhalten Sie wieder..."
- 1 lp. 21 x 13,5. (VIn. inv.116, Nr.63)
- Merķelis sūta uz Berlīni savu rakstu varbūtējai iespiešanai. Atļauj to saīsināt, bet ne labot. Vēlas saņemt laikus, kad Vācijas valdība nodibinās apakšnamu.

Nezināmam

177. [1842]. "An den Herrn Herausgeber der Abend=Zeitung. Zehn Monate..."
- 2 lp. līdz pusei nogriezta. Trūkst beigu.
- 3 lp. 21 x 13. (VIn. inv.116, Nr.65)
- Merķelis atceras savas literārās kļūdas un neveiksmes. Stāsta piedzīvojumu ar žurnālistu Reinhardu K.H.L.

Nezināmam

178. 1844, 8./20.decembrī. Depkina muižā. "Hochverehrter, theurer Freund! empfangen Sie auch meinen innigsten..."

2.lp. augšmala nogriezta.

2 lp. 26 x 21. (VIn. inv.116, Nr.80).

Merķelis stāsta par savu ģimeni. Ar 76.dzīmēšanas dienu Merķelim atkal radusies liela vēlēšanas rakstīt. Viņš interesējas par labu izdevēju Kēnigsbergā. Sūrojas, ka Rīgā slikti un dārgi grāmatu izdevēji. Viņa grāmata "Darstellungen" iespiesta ar laudz kļūdām.

Merķeļa meitai

179. 1846, 12.oktobrī. Depkina muižā. "Meine sehr liebe Tochter. Ich muss Dir wohl wieder..."

1 lp. 12,5 x 14. (VIn. inv.116, Nr.13)

Merķelis iznomājis Depkina muižu savam dēlam Ernstam, lai tas ar jauniem spēkiem paceltu saimniecību, tad arī Merķeļa sievai pēc viņa nāves būtu vieglāk. Merķelis cer, ka Depkina muiža paliks par ģimenes īpašumu.

Mezināšan

180. 18.martā b.g. "Um Hülfe in enger Bedrängniss..."

Vēstules sākumā, augšējā kreisajā stūrī uzrakstīts "In Eile".

1 lp. (1².lp.) 20 x 12,5. (Ms.930,49)

Merķelis lūdz aizdot laikrakstus līdz rītam, citādi viņš nevarot sagatavot nākošās dienas numuru. Viņa paša laikraksti esot nozagti.

Nezināšan

181. 9.novembrī, b.g. "Sie werden Ihre Lettische Zeitung..."

1 lp. (1².lp.) 19 x 11. (Ms.930,50)

Merķelis jautā, vai gaidāmo latviešu laikrakstu iespiedīs Hekera spiestuvē.

Nezināmam ārstam

182. Bez dat. un vietas. "Hochwohlgeborner Herr Doctor... Diesmal keinen Dank..."
2 lp. (2².lp.) 24 x 21. (VIn. inv.116, Nr.60)
Merķelis izklāsta savu pieredzi nervu dru-
dža ārstēšanā ar aukstu ūdeni.

Nezināmam

183. Bez vietas un gada. "Hochwohlgeborner Herr Hofrath und Ritter... Der Briefwechsel mit Ew. ..."
2 lp. 25,5 x 21,5. (VIn. inv.116, Nr.70)
Merķelis atbild uz drauga 4 jautājumiem par cenzūru Merķeļa laikrakstiem. Tā esot patvaļīga.
184. "Factum, zur Unterlegung an Sr. hohe Excellence den intermistischen Herrn Minister der Aufklärung aufgesetzt. (Es wurde nicht unterlegt)" Sāk.:
"Im Sommer 1827 starb zu Riga..."
Paskaidrojums ministram. 1¹.lp. augšā piezi-
me: "Zur Geschichte des Prov.-Blattes".
1 lp. 35 x 22. (VIn. inv.116, Nr.87)
Merķelis paskaidro apstākļus, kādos vajadzē-
jis slēgt viņa izdoto "Provinzialblatt für Kur-,
Liv- und Ehtland." Par "Inland" izdošanas sā-
kumu.

VESTULES GARĻĪBAM MERĶELIM

- Adelungs (Adelung, Friedrich)
185. 1828, 8.februārī. Pēterburgā. "Verehrter Herr Doctor! Die Anzeige, welche Ew.Wohlgeborner mit so vieler..."
- 1 lp. 24 x 19,5. (Ms.930,20)
- Adelungs pateicas par atsauksmēm, kuras Merķelis rakstījis par viņa darbu "Augustin Freiherr von Meyerberg und seine Reise nach Russland". Rīgā vēl neviens šī darba eksemplārs neesot pieņācis, kaut gan cena noteikta zema. Nesaprotama esot Pēterburgas un Rīgas grāmatu tirgotāju vājā sadarbība.
- Albanus (Albanus, August). 2 vēst., 1818.
186. 1818, 20.augustā. Rīgā. "P.M. Das Inserat des Herrn Dr. Merkel..."
- 2 lp. (2².lp.) ŪZ. 21 x 17. (VIn. inv.116, Nr.62)
- Aizrāda Merķelim, lai viņš ir uzmanīgs, dodot paskaidrojumu par cenzūras reglamentiem. Uz "Livländischer Mercur" neattiecoties tie cenzūras likumi, kas uz laikrakstiem, jo "Mercur" nav laikraksts.
187. 1818, 22.augustā. Rīgā. "Hochwohlgebohrner Herr Doctor. Aus mehr als einem Grunde..."
- 2 lp. ŪZ. 21 x 17. (VIn. inv.116, Nr.61)
- Albanus aizrāda Merķelim, lai viņš iespiesto ziņojumu par cenzūru izprotot pareizi, citādi tas radīšot lielas nepatīkšanas. Beigās piezīmē, ka šai vēstulei privāts raksturs.

Ansiljons (Ancillon, Jean Pierre Frédéric)

188. 1805, 12.maijā. Berlīnē. "Monsieur, Je dois mettre sur le..." Uz 2².lp. adrese. LZ. Franču val. 2 lp. OZ. 24 x 19,5. (Ms.930a,72)
Ansiljons uzrakstījis atmiņas, kuras Merķelis vēlējies iespiest savā žurnālā. Autors kautrējas un atsakās.
189. G.Merķeļa piezīme iepriekšējai vēstulei. "Eine abschlägige Antwort, deren Form dem Verfasser Ehre macht. Ihre Veranlassung leuchtet aus ihr selbst hervor." (Viss teksts.) (Ms.930b,65)

Ārends (Arend, Heinrich).

190. 1832, 4.decembrī. Rīgā. "Hochverehrter Herr Doctor! Soeben bin ich im Begriffe..."
2 lp. 26 x 21,5. (Ms.930,25)
Atklāj, ka Merķelis bijis viņa glābējs, Merķelim pašam to nezinot. Merķelis uzslavējis kādu Ārenda rakstu. Tas Ārendam atkal atdevis dzīves prieku un ticību savām spējām.

Babo (Babo, Joseph-Franz)

191. 1804, 11.oktobrī. Minhenē. "Eurer Wohlgeboren, danke ich für Ihre Zuschrift..."
2 lp. 24 x 19,5. (Ms.930a,64)
Noskaidro pārpratumu, kas radies avīzē "Freimüthige" ievietotā raksta dēļ. Raksts bijis veltīts avīzes "Aurora" līdzizdevējam Babo.
192. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Der damalige Bibliothekar Herr von Aretin hatte..." (Ms.930b,57)
Merķelis paskaidro, kā radies pārpratums ar Babo un kā tas likvidēts.

- Beime (Beyme, Karl Friedrich)
193. 1805, 20.novembrī. Potsdamā. "Sowohl der Zweck, den Ew. wohlgebohrene bey Ihrer..."
4 lp. (4.lp.) 25 x 21. (Ms.930a,76)
Darstellungen Bd.1, S.260 -265. Thersites.
S.171 -172.
194. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Er betrifft den Plan, den ich beim Anfange..."
(Ms.930b,68)
Merķelis stāsta par savu projektu izdot avīzi "Der Zuschauer", kas būtu vienīgais laikraksts Eiropā, kurš nostātos preti franču laikrakstiem.
- Beka (Beck, Christian Daniel)
195. 1832, 13.novembrī. Pēterburgā. "Geliebter alter Freund. Unendlich leid that..."
3 lp. 19 x 11,5. (Ms. 930,24)
Beks stāsta par savu dzīvi Pēterburgā. Nav apmierināts ar turienes garīgo dzīvi.
Pieminēts K.G.Zontāgs.
- Bergmanis (Bergmann, Gustav)
196. 1807. Rīgā. "An Dr.Merkel" - "Du kennst dein liebes Publikum..."
Vēstule dzejā. Bez paraksta. Uz zila un balta papīra. Vēstules sākumā ar svešu roku pierakstīts "Von Pastor G.Bergmann". Uz 1² lp. pasaka "Der dankbare Iltis". Uz 2². un 3.lp. tā pati pasaka dzejā.
4 lp. (4.lp.) UZ. 16 x 9. (Ms.930,8)
Dzejoli ieteikts Merķelim apdomāt, ko viņš raksta, lai vēlāk nepaliktu bez maizes.

197. Tas pats dzejolis "An Dr.Merkel 1807."
Dzejolim 22 rindas. Papīrs bojāts un uzlīmēts uz cita papīra.
1 lp. (1².lp.) ŪZ. 25 x 16. (Ms.930c,46)
- Betigers (Böttiger, Karl August) 16 vēst., 1797.-1806.
198. 1797, 13.novembrī. Veimārā. "Aber wie können Sie auch..."
Uz 2².lp. adrese.
2 lp. ŪZ. 23 x 18,5. (Ms.930a,8)
Darstellungen Bd.2, S.331 -335. Daļēji.
199. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Kurz vor meiner Abreise von Kopenhagen..." (Ms.930b,9)
Betigera labi iecerētais nodoms par Merķeļa darbu Kopenhāgenā nebija izdevies. Merķelim šis darbs nav bijis piemērots.
200. 1799, 4.janvārī. Veimārā. "Man sollte glauben mein zum..."
2 lp. (2².lp.) ŪZ. 23 x 19. (Ms.930a,14)
Culturstudien, S.167 -168. Bez sākuma.
201. 1799, 4.martā. Veimārā. "Wie viel mir Ihr Brief Freude macht..."
2 lp. 23 x 18,5. (Ms.930a,16)
Culturstudien, S.168 -170. Bez beigām.
202. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Er bedarf keiner Erklärung." (Viss teksts.)
(Ms.930b,14)
203. 1799, 18.novembrī. "Ich feur diesen Abend bei Herder...".
2 lp. 19 x 11,5. (Ms.930a,19)
Culturstudien, S.170 -171. Bez sākuma.

204. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Ich hatte Weimar im Herbst..." (Ms.930b,17)
Berlīnē Merķeli uzmeklājis vācu filozofs Fihte. Viņi sadraudzējušies. Vēlāk Šlēģeņu ietekmē Fihte kļuvis par Merķeļa ienaidnieku.
205. 1799, 28.novembrī. Veimārā. "Ihre Mittheilung, mein theurer Freund, ist unverzüglich..."
2 lp. OZ. 19 x 14. (Ms.930a,20)
Culturstudien, S.171.-172. Daļēji.
Pie vēstules lapiņa ar J.G.Herderā piezīmi:
"Mit grossem, grossem Vergnügen erwarte ich das Lesen und mit Bescheidenheit und Dank die Dedication. Sie kann mir nicht anders als Willkommen seyn, von Merkel. H[erder]." (Viss teksts.)
206. 1799, 16.decembrī. Veimārā. "Ein langer Brief sollt..."
2 lp. (2².lp.) OZ. 18,5 x 11,5.(Ms.930a,21)
Merķeļa ceļojuma stāsti allaž savilpo un iepriecina Betigeru.
Piemināts J.G.Horders.
207. Merķeļa piezīme 2 iepriekš minētajām vēstulēm. "Ohne von mir irgend woderoh..." (Ms.930b,18)
Merķelis atstāsta, kā sācijas naidis starp viņu un veco Augustu Šlēģoli. Izskaidro Betigera piemināto "Rangordnung". Stāsta par Herdera un Kanta attiecībām, kad Herders rakstīja savas "Idejas".
208. 1800, 20.janvārī. Veimārā. "Sie wollten Herder antworten..."
2 lp. 18,5 x 11. (Ms.930a,22)
Par vācu rakstnieku Ž.Paula un A.Kocebū darbību un to iespiešanu.
Piemināti Voltērs un Ruso.

209. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Rousseau's Urtheil über Wieland's Agathon..." (Ms.93ob,19)
Merķelis savos stāstos ievietojis anekdotes par Ruso. Vēstulē pieminētais briesmonis ir domāta kāda labi izdevusies grāmatu iespiedēja spekulācija.
210. 1800, 20.februārī. Veimārā. "Soeben komm' ich aus unserem..."
2 lp. 13,5 x 11. (Ms.93oa,23)
Betigers apraksta rakstnieku dzīvi klubā. Jaicā, vai Vilanda vecākajam dēlam nevarētu sagādāt kādus tulkojumus. Solās novērst visu to, kas viņa rakstos varētu Merķeli kompromitēt.
Piemināti K.G.Zontāgs, A.F.Kocebū un Fr.Šillers.
211. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Bedarf keiner Erklärung". (Viss teksts.) (Ms.93ob,20).
212. 1800, 10.novembrī. Veimārā. "Gebeten, liebster Merkel, dass Die Briefe gegen den..."
Uz 2².lp. adrese.
2 lp. Ūz. 19 x 12. (Ms.93oa,26)
Betigers vēlas satikt Merķeli kaut uz vienu stundu personīgi, tad daudzi pārpratumi tiktu novērsti.
213. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Meine Briefe an ein Frauenzimmer" hatten angefangen..." (Ms.93ob, 22)
Merķelis pastāsta, ka viņa darbs "Briefe an ein Frauenzimmer" daudzus kādreizējos draugus pārvērtis par ienaidniekiem. Betigers vairākkārt

Merķelim pārmetis viņa aso stilu. Lasot Betigera aizfādījumus. Merķelim nācies sarkt par to, ka viņš patiešām bijis pārāk ass un pārsteidzīgs.

214. 1800, 18.decembri. "Ihr Brief, mein treuer Freund, hat mir bewiesen, dass Sie der Alte sind."
Uz 1²lp. adrese.
1 lp. 23 x 18,5. (Ms.930a,27)
Culturstudien, S.172 - 173.
215. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Man sieht aus diesem Briefe..." (Ms.930b,24)
Merķeļa darbs "Briefe an ein Frauenzimmer" ļoti iepriecinājis viņa Veimāras draugus.
216. 1801, 2.februāri. "Unser ehrlicher Sander erhält jetzt..."
Uz 2²lp. adrese. 1/4.
2 lp. 18,5 x 11,5. (Ms.930a,28)
Culturstudien, S.173 -174.
217. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Das Pasquill, von dem darin die Rede ist..." (Ms.930 b,25)
Paskaidro tuvāk par vēstulē pieminēto paskvilu. Merķelis norūpējies par Vācijas literāras dzīves stavokli.
218. 1802, 29.aprīli. Veimārā. "Sie haben mir durch Ihren lieben Brief..."
2 lp. Uz. 23 x 18,5. (Ms.930a,30)
Culturstudien, S.174 -175.
219. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Das Schreiben der Hurdern, von dem in ersten Absatz..." (Ms.930b,33).

Betigera vēlēšanās bijusi, lai Merķelis iestātos Frankfurtes universitātes profesūrā. Bet rektoraniecīga iebilduma dēļ Merķelim tā bija jāatstāj jau nākošajā gadā. Arī Betigera cerības par Merķeļa darbu Tērbatas universitātē nav piepildījušās.

220. 1803, 14.maijā. "Vergeblich hofft' Ich Sie, geliebter Freund, in Leipzig zu umarmen..."
2 lp. ŪZ. 18,5 x 11. (Ms.930a,42)
Par avīzes "Ernst und Scherz" iznākšanu. Fie-min F.Gedikes nāvi. Vēlas, lai par Betigera "Sabinini" rakstītu žurnālā.
Pieminēti A.F.Kocebū un J.G.Herders.
221. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Ich hatte meine Zeitschrift "Ernst und Scherz" angekündigt..." (Ms. 930b,39)
Betigers bija solījis par Merķeļa jauno laikrakstu ziņot Vilanda žurnālā, bet, tā kā jaunā avīze tiecās konkurēt ar Kocebū izdoto "Der Freimüthige", tad Betigers savu solījumu nepildīja.
222. 1804, 14.jūlijā. Drēzdenē. "Mein theuerster Freund. Ich weiss es dem Herrn Kriegsrath Herft..."
2 lp. ŪZ. 20,5 x 12. (Ms.930a,59)
Culturstudien, S.176. Daļēji.
223. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Er hatte Gedike's Stelle in Berlin..." (Ms.930b,52)
Betigera aizbraukšana uz Drēzdeni un Merķeļa saudzīgie pienākumi bija iemesls, kāpēc viņu abu sarakste uz laiku pārtrūka.

224. 1805, 10. janvārī. Drēzdenē. "Mein alter und lieber Freund! Viel Glück zum neuen Jahr!"
2 lp. (2.lp.) 20 x 12,5. (Ms.930a,66)
Runā par literāta L.F.Hubera nāvi. Vēstulei klāt kvīts, ko Betigers dabūjis no Merķeļa par piedaīšanos avīzes "Freimüthige" izdošana.
225. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei: "Erster Brief von Böttiger". (Viss teksts.) (Ms.930b,59)
226. 1806, 2. jūlijā. Drēzdenē. "Mein geliebter Freund! Ihr Brief erschien mit..."
1 lp. 24,5 x 20. (Ms.930a,82)
Par tālākajiem nodomiem žurnālistikā. Betigers Merķeļa vēstuli parādījis ministram Burgsdorfam, kas ar Merķeli bijis ļoti apmierināts.
227. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. Die ersten neun Monate dieses Jahres..." (Ms.930b,73)
Saspīlētās kara gaidās Merķelis visas vēstules ar politisku saturu bija iznīcinājis.
- De Brē (De Bray, François Gabriel) 2 vēst., 1805-1806.
228. 1805, 13. aprīlī. Berlīnē. "Par l'honneur le vous faire..."
2 lp. (2.lp.) 18,5 x 11,5. (Ms.930,5)
De Brē pateicas Merķelim par to, ka Merķelis izskatījis viņa tulkojumu. Nosūta tagad jaunu darbu, atstājot to Merķelim korektūrai.
229. 1806, 17. janvārī. Berlīnē. "Monsieur! J'ai lu dans un numéro du Freymütige..."
Uz 2².lp. adrese. LZ. Franču val.
2 lp. (2².lp.) 23 x 18,5. (Ms.930a,67)
De Brē uzrakstījis rakstu un vēlas, lai Merķelis par to īsteiktu savas domas.

Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Dieser Brief bewies, dass der Freimüthige auch schon einige politische Wichtigkeit zu erhalten anfang." (Viss teksts.) (Ms.93ob,60)

- Bruinings (Bruiningk, Karl) 2 vēst., 1797, 1840.
231. 1797, 3.oktobrī. Hallē. "Edler, verehrungswerther Menschenfreund. Verschmähen Sie diese Zeilen nicht..."
2 lp. (2².lp.) 22,5 x 19. (Ms.93oa,6)
Darstellungen. Bd.2, S.328-330. Daļāji.
BM, 1865, Bd.12, S.400-401.
232. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Frau von Recke ist eine Kurländerin..." (Ms.93ob,7)
Šo vēstuli Merķelis sapēmis daudz vēlāk, kad vairs nav dzīvojis Drēzdenē. To nodevis viņam kāds cits rakstnieks, arī Merķelis.
233. 1840, 16.novembrī. Tērbatā. "Verehrter Herr Doktor. Vor einigen Jahren wandte ich mich..."
2 lp. (2².lp.) 25,5 x 20,5. (Ms.93oa,6a)
BM, 1865, Bd.12, S.401-402.
- Burdahs (Burdach, Karl Friedrich).
234. 1837, 13.maijā. Kēnigsbergā. "Mein verehrter Freund! Von Herzen wünsche ich Ihnen Glück..."
Uz 2².lp. adrese.
2 lp. (1². un 2¹.lp.) ŪZ. 26 x 21,5.
(Ms.930,27)
Par Merķeļa dāla pāriešanu jaunā darba vietā.
- Čoke (Tschokke, Heinrich).
235. 1832, 14.februārī. Āravā [Arau] "Eigentlich zwar, mein theuerster Herr und, gradezu gesagt, Freund..."

Uz 2².lp. adrese. LZ.
2 lp. 25 x 20. (Ms.930,23)
BM, 1865, Bd. 12, S.403 - 405.

Engelis (Engel, Johann Jakob)

236. 1802, 3.februārī. Berlīnē. "Liebster Freund, Ich mache Gebrauch von Ihrer Erlaubniss..."
2 lp. (2².lp.) ŪZ. 23 x 19. (Ms.930a,34)
Engelis stāsta par savu slimību. Vēstule rakstīta ar svešu roku.

237. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Der vertraute Umgang mit Engel war einer..."
(Ms.930b,31)
Merķelis augstu vērtē draudzīgās attiecības ar Engeli Berlīnē.

Engelis (Engel, Fedor Ivanovič)

238. 1802, 5.oktobrī. Pēterburgā. "Endehinterschriebener hat die Ehre Merkel auf Befehl..."
1 lp. ŪZ. 23,5 x 19. (Ms.930a,41)
Engelis kopā ar šo rakstu pēc ķeizara Aleksandra I pavēles nosūta Merķelim gredzenā par viņa darbu "Vanems Imants".

239. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Von dem damaligen Russisch. Kais. Staatsrath von Engel."
(Viss teksts.) (Ms.930b, 38)

Engelharts (Engelhardt, Georg) 2 vēst., 1840-1841.

240. 1840, 27.jūnijā, Pēterburgā. "Ew.Hochwohlgebohrner, haben mir durch den der Landwirtschaftlichen Zeitung..."
2 lp. (1². un 2.lp.) 26 x 21. (Ms.930,30)
Engelharts pateicas Merķelim par piesūtīto rakstu un cer saņemt tādu pašus rakstus arī turpmāk.

241. 1841, 2.jūnijā. Pēterburgā. "Hochgeehrter Herr Doctor, Hiebei folgen die..."
1 lp. 26 x 21,5. (Vin. inv.116, Nr.51)
Engelharts aicina Merķeli arī turpmāk rakstīt par lauksaimniecību viņa laikrakstam. Vēlas, lai Merķelis raksturotu tos Vidzemes zemniekus, kuriem Merķeļa rakstu ietekmē paaugstinājies dzīves līmenis.
- Falks (Falk, Joseph Daniel) 2 vāst., 1798 un 1799.
242. 1798, 3.decembrī. Veimārā. "Schon längst, mein liebster Freund, würde ich an sie geschrieben..."
4 lp. 19,5 x 12. (Ms.930a,12)
Falks stāsta par saviem darbiem un piedzīvojumiem. Par rakstnieku strīdu.
243. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Im Herbst 1798 trat ich eine Reise an..."
(Ms.930b,11)
1798.g. rudenī Merķelim bijis nodoms apceļot Vācijas pilsētas. Viņš iesācis ceļojumu ar 3 Hanzas pilsētām, bet tālāk nav vairs devies. Šo vēstuli viņš sapēmis Hamburgā.
244. 1799, 16.februārī. Veimārā. "So tief bin ich ihrer Schuld..."
2 lp. 19 x 12. (Ms. 930a,15)
Culturstudien, S.176 - 178. Bez sākuma.
245. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "So dachte und fühlte er für mich..." (Ms.930b,13)
Falks pateicīgs Merķelim par to, ka Merķelis viņu ielābis no naidīgiem cilvēkiem. Pēc tam, kad Merķelis Falku bija kritizējis savās vēstulēs

"Briefe an ein Frauenzimmer", arī Falks sūcis rakstīt par Merķeli.

Fišers (Fischer, Christian August; pseid. Christian Althing)

246. 1805, 19.februāri. "Der Abdruck des bewussten ist..."
5 lp. 21 x 13. (Ms.930a,71)
Apraksta Jēnas, Getingenas un Leipciģas universitātes.
Piemin H.Šellingu un Humboltu.

247. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Dieser Brief ist merkwürdig durch..." (Ms.930b,64)
Šī vēstule Fišeram ir ļoti raksturīga. Arī citreiz viņš sagādājis Merķelim nepatīkšanas, sniedzams ļaunprātīgas ziņas.

Foss (Voss, Julius)

248. 1804, 7.septembrī. "In-dem ich den gelehrten Artikel..."
Uz 2².lp. adrese. LZ.
2 lp. (1². un 2¹.lp.). UZ. 29 x 2.
(Ms.930a,63)
Merķelim apsolītos rakstus laika trūkuma dēļ Foss nav labi sagatavojis, tādēļ lūdz Merķeli tos caurskatīt un izlabot.

249. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Ich hatte ihn durch Beurtheilung..." (Ms.930b,56)
Merķelis bija rūpējies, lai Foss kļūtu sabiedrībā pazīstams, un devis viņam gatavot rakstus par literatūras un mākslas jautājumiem.

- Fridrihsens (Friedrichsen)
250. 1805, 19.oktobrī. Hallē. "Ew.Wohlgeboren haben die Güte gehabt, eines von den beiden Gedichten..."
Uz 2²lp. adrese.
2 lp. ŪZ. 24 x 19. (Ms.930a,74)
Fridrihsens jautā, par ko avizē vislabāk rakstīt.
251. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Die Geschichte dieses sehr ausgezeichneten Kopfes..." (Ms.930b,67)
Stāsta par Fridrihsena dzīvi, atzīmē viņa lielās dotības.
- Galls (Gall, Franz Joseph)
252. 1805, 16.maijā. "Wohlgebohrner Herr Doctor... In Ihrem Aufsätze..."
2 lp. ŪZ. 23 x 18,5. (Ms.930a,73)
Galls priecājas par rakstu Merķeļa avizē.
253. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Bei seiner Ankunft zu Berlin..." (Ms.930b,66)
Merķelis šo to rakstījis par Gallu un viņa atziņām. Viņus Berlinē sapazīstinājis Kocebū.
- Grass (Grass, Karl Gotthardt) 5 vēst., 1794-1822.
254. 1794, 11.janvārī. Rīgā. "Werthgeschätzter Freund! So viele Wühe ich auch gab..."
Vēstule bojāta. Visas lapas vidū salīmētas.
Uz pēdējās lapas tintes traips.
2 lp. ŪZ. 22,5 x 9. (Ms.930,1)
Darstellungen. Bd.2, S.306-308. Bez sākuma.

255. 1797, 17.janvāri. Cīrihē. "Theurer Merkel. Ein Brief von Ihnen war mir..."
2 lp. ŪZ. 18,5 x 11,5. (Ms.930a,2)
Darstellungen. Bd.2, S.309 - 310. Daļēji.
BM, 1865, Bd.12, S.392 - 394. Bez beigām.
256. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Karl Grass als Dichter, prosaischer Schriftsteller..." (Ms.930b,3)
Merķelis raksturo Grasu. Atstāsta dažas epizodes no Grasa dzīves.
257. 1797, 30.martā. Theurer Merkel! In grösster Eile schreibe..."
1 lp. ŪZ. 19,5 x 12,5. (Ms.930a,3)
Grass stāsta, ka gribot ceļot nezināmā virzienā. Ieteic Merķelim bez vajadzības nekļūt par patiesības mocekli.
258. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "In der Zeit zwischen dem vorhergehenden..." (Ms.930b,4)
Šī vēstule liecina, ka tās autors ir cēls cilvēks.
259. 1812, 6.oktobrī. Pie Albanus ezera Itālijā. "Beilage zu "Sigmunds erster Wallfahrt"..."
2 lp. 18,5 x 12,2. (Ms.930,10)
Grass jūsmo par vācu pagātni un paskaidro, kādā rakstījās dzeju "Sigmunds erste Wallfahrt" un kāda ir galvenā varoņa nozīme.
260. 1822, 8.septembrī. Panemunē. "Hochgeehrter Herr Doctor. Bey folgendem Brief..."
2 lp. (2².lp.) 19 x 11,5. (Ms.930,14)
Par Merķeļa nodomu iespiest Grasa brauci atstātos rokrakstus. Grass jautā, kāds labums no tā būšot viņa radiem.

- GreĶs (Греч Николай Иванович)
261. 1828, 10.novembrī. Pēterburgā. "Hochverehrter Freund!
Auf Ihr geehrtes Schreiben..."
2 lp. (2².lp.) 26 x 20. (Ms.930,21)
GreĶs stāsta par cenzūras reglamenta maiņu
un par Merķeļa dāļa dzīvi Tērbatā. Runā par stu-
dentu dzīvi Tērbatā un Pēterburgā.
- Hāgens (Hagen ...)
262. 1803, 3.augustā. Berlīnē. "Bey dankbarer Zurücksen-
dung des mir gefälligst..."
2 lp. (1². un 2².lp.) ŪZ. 23 x 19.
(Ms.930a,46)
Atsauksme par Merķeļa darbu "Bruder Anton".
263. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Aber
Graf Hagen war einer der geistreichsten Männer..."
(Ms.930b,43)
Merķelis raksturo Hāgenu kā ļoti spējīgu cil-
vēku, kas savu laiku tomēr neprot izmantot liet-
derīgi.
- Haug (Haug, Friedrich)
264. 1805, 13.aprīlī. Štutgartē. "Hier, verehrungswerther
Freund, wieder einige Beiträge!"
2 lp. (1². un 2².lp.) ŪZ. 19 x 11,5.
(Ms. 930,4)
Haugu sūta materiālus avizei "Der Freimüt-
tliche". Nederīgo lūdz sūtīt atpakaļ.
- Hekers (Häcker, Wilhelm Ferdinand)
265. 1822, 31.janvārī. Rīgā. "Herrn Doctor Merkel Hoch-
wohlgebohren. Aus beigegebenem Rescript..."
1 lp. (1².lp.) 22,5 x 17,5. (Ms.930,13)
Hekers sūdzas par grūtībām un plānīem iespie-
šanas darbā.

Piemināti K.G.Zontāgs, J.K.D.Millers, J.M.
Stefenhāgens.

Henings (Henning, August)

266. 1798, 2.decembrī. Plēnā. "Es war mir sehr angenehm von Ihnen..."
Uz 2².lp. adrese. LZ.
2 lp. (1¹.lp.) ŪZ. 23,5 x 19. (Ms.930a,13)
Henings solās iespiest Merķeļa rakstu nākošajā numurā. Berlinē visas vēstules tiek atvērtas un bieži noklīstot.
267. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Ich hatte Falks Bitte erfüllet und eine Vertheidigung..." (Ms.930b,12)
Pēc J.Falka lūguma, Merķelis bija sacerējis rakstu par Berlīnes slimnīcu un nosūtījis to Heningam, kas vienmēr dedzīgi cīnījās par visu to, kas labs.

Henkens (Hencken, Melchior)

268. 1803, 13.decembrī. Bokhornā. "Grosser acht deutscher Mann! Sie werden gewiss lieber..."
3 lp. (3².lp.) ŪZ. 23,5 x 18,9. (Ms.930a, 47)
Culturstudien, S.179-182.
269. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Mancher wird es für kleinliche Eitelkeit halten..." (Ms.930b,44)
Merķelis šo vēstuli vēlas ievietot savā krājumā tās originalitātes dēļ. Vēstule liecina, ka tās autors ir cēls cilvēks.

- Herdere (Herder, Maria Caroline) 14 vēst., 1801 -1804.
270. 1801, 26.martā. Veimārā. "Ihr Andenken, mein Theuerster, bleibt uns ewig werth!"
4 lp. (4¹. un 4².lp.) ŪZ. 19 x 11.
(Ms.930a,30)
Culturstudien, S.143—145.
271. 1801, 30.martā. Veimārā. "Ich habe im vorigen Brief eine..."
2 lp. (1². un 2².lp.) 19 x 11. (Ms.930a,31)
Culturstudien, S.145.
272. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Von Herders Gattin." (Viss teksts.) (Ms.930b,27)
273. 1801, 21.maijā. Veimārā. "Ich habe meinen Dank für Ihre zwei..."
2 lp. 23,5 x 19. (Ms.930a,32)
Culturstudien, S.145 - 146.
274. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Man sieht freilich, dass sie Aufträge..." (Ms.930b, 28)
Var noprast, ka Herderes vīrs licis viņai rakstīt šo vēstuli. Stils, kādā viņa raksta, ir ļoti smalkjūtīgs.
275. 1802, 11.janvārī. Veimārā. "Inniggeschätzter Freund. Nicht leicht ist uns ein Brief..."
4 lp. (4².lp.) ŪZ. 19 x 11. (Ms.930a,33)
Culturstudien, S.147 - 148.
276. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Ich war im Herbst 1801 nach Frankfurt..." (Ms.930b, 30)
Par Frankfurtes universitātes rektora attie-

cibām ar Merķeli.

277. 1802, 12.maijā. Veimārā. "Was werden Sie denken, mein theurer...".
2 lp. 19 x 12,7. (Ms.930a,38)
Culturstudien, S.148-149.
278. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Das Werk, von dem hier gesprochen wird, ist der Wannem Ymanta." (Viss teksts.) (Ms.930b,35)
279. 1803, 12.jūnijā. V[eimārā]. "Seit mehreren Wochen liegt das..."
4 lp. ŪZ. 23 x 18,5. (Ms.930a,44)
Culturstudien, S.149-152.
280. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei, "Unter allen ihren Briefen in dieser Sammlung..."
(Ms.930b, 41)
Merķelis priecājas par šo vēstuli, kas ļoti raksturīga Herderai. Aizstāvas pret viņas iebildumiem par attiecībām ar rakstnieku J.G.Zeimi.
281. 1804, 16.janvārī. "Dass Sie an meinem und meiner Kinder..."
6 lp. ŪZ. 22,5 x 19. (Ms.930a,51)
Culturstudien, S.152-156.
282. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Merkwürdig als Ausdruck tiefen Schmerzes und männlicher Entschlossenheit." (Viss teksts.)
(Ms.930b,48)

283. 1804, 4.februārī. Veimārā. "Mein theuerster Freund. Sie haben mein Vertrauen aufs..."
2 lp. ŪZ. 22,5 x 19. (Ms.930a,53a)
Culturstudien, S.156 -158.
284. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Von der Herderin." (Viss teksts.) (Ms.930b,49)
285. B. dat. "Nehmen Sie, theuerster, so edelbewährter Freund..."
Uz 1².lp. cita Herderes vēstule no 1804.g. 16.februāra. "Wie hat sich der Freimüthige unter Ihrer Hand.."
2 lp. ŪZ. 23 x 19. (Ms.930a,54 un 54a)
Culturstudien, S.158 -159.
286. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Von der Herderin." (Viss teksts.) (Ms.930b,49)
287. 1804, 5.martā. Veimārā. "Mein theurer, verehrtester Freund. Gottlob die Wolken sind glücklich..."
2 lp. 23 x 19. (Ms. 930a,56)
Culturstudien, S.160 -161.
288. 1804, 19.martā. Veimārā. "Sie werden meinen Brief vom 5.März..."
2 lp. (2².lp.) 23 x 19. (Ms.930a,54b)
Culturstudien, S.159 -160.
289. 1804, 29.martā. Veimārā. "Mein theuerster. Ich habe Ihnen Schulerls Darwin mit Furcht geschickt..."
Vēstulei trūkst paraksta.
3 lp. (3².lp.) ŪZ. 23 x 18,5. (Ms.930a,57)
Herdere cer drīzumā satīkties ar Merķeli.
Lūdz viņu palīdzēt izvēlēties iespējamajai grāmatai burtus.

290. 1804, 5.aprīlī. Veimārā. "Mein theurer, verehrtester Freund. Ich bin glücklicher gewesen..."
2 lp. 23 x 19. (Ms.930a,58)
Herderam tiek izgatavota piemiņas medaļa, tādēļ sieva lūdz, lai uz tāstiktu atzīmēts pareizs gada skaitlis. Nosūta Merķelim vairākas Herdera ģimētnes.
291. Merķeļa piezīme 3 iepriekš minētajām vēstulēm. "Ich kann zu diesen Briefen nur..." (Ms.930b,51)
Merķelim nekas nav zināms par grūtībām ar J.G.Herdera rakstu izdošanu, kuras min Herdera sieva, jo pēc rakstu apgādātāja sameklēšanas Merķelis par šo lietu vairs nav interesējies.
292. 1804, 18.novembrī. Jēnā. "Mein theurer, unvergesslicher Freund. Ich habe nicht Wort halten..."
Uz zila papīra.
3 lp. ŪZ. 23,5 x 18,5. (Ms.930a,65)
Herderē nav varējusi vienoties ar izdevēju Frēlihu par vīra rakstu izdošanu.
Piemināti K.A.Betigers un Johans Millers.
293. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Bei diesen Briefe kann ich mich nur auf das beziehen..." (Ms.930b,58)
Kas attiecas uz tiem rakstiem, ko Herdera sieva piedāvējusi Merķelim, tad Merķelis vienmēr ir domājis, ka tos rakstījis K.A.Betigers.

Herders (Herder, Johann Gottfried)

294. 1800, 28.augustā. "Verzeihen Sie, bester, meinen so späten Dank..."
2.lp. noplēsts stūris un bojāts teksts.
2 lp. (1². un 2¹.lp.) 23 x 19. (Ms.930a,25)
Culturstudien, S. 142 -143.

Vēstules 1.lpp. uz maliņas Karolīnes Herderes piezīme: "Meinen herzlichen Gruss muss ich mit eigner Hand beifügen. Dass es Ihnen wohlgehen möge, ist unser aller Wunsch."

295. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Sein Inhalt ist deutlich durch sich selbst." (Viss teksts.) (Ms.930b,23)

Hērens (Heeren, Arnold Hermann Ludwig)

296. 1810, 4.novembrī. Getingenā. "Ew. Wohlgebohrner haben mich mit einer Schrift überrascht."
uz 1².lp. adrese. LZ.
1 lp. 23,5 x 19. (Ms.930,9)
Par A.Hērenam veļtītu Merķeļa rakstu.

Johmanis (Jochmann, Karl Gustav)

297. 1819, 2.aprīlī. "Theuerster Freund, Morgen den 3.ten April..."
uz 1².lp. adrese. LZ. Lapas augšējā stūrī G.Merķeļa atzīme: "Jochmanns Abschieds Billet".
1 lp. ŪZ. 23 x 19. (Ms.930,12)
Johmanis paziņo par savu aizbraukšanu no Rīgas.

Kepens (Köppen, Friedrich)

298. 1804, 14.jūlijā. Lībekā. "Ew.Wohlgeboren erhalten beygehend einen Aufsatz..."
1¹.lp. Merķeļa atzīme: "Beantwortet".
1 lp. 23,5 x 19. (Ms.930a,60)
Kepens nosūta avīzei "Der Freimüthige" rakstu par kora ieviešanu vācu drāmā. Gaida šī raksta atsevišķu novilkumu.
Pieņēma F.H.Jakobi un Žans Pauls.

299. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Man sieht, es sollte ein Seitenstück zu Kants Benehmen gegen Herders Ideen geliefert werden."
(Viss teksts.) (Ms.930 b,53)
- Kocebū (Kotzebue, August Friedrich Ferdinand)
5 vēst., 1802-1806.
300. [1802, novembra beigās]. "Sander scheint allerdings froh..."
Uz 2².lp. adrese. LZ. Vēstules sākumā Merķeļa piezīme: "Ende Nov. 1802."
2 lp. (2¹.lp.). ŪZ. 22,5 x 18,7.
(Ms. 930a,40)
Izdevējs Zanders vēlas citu redaktoru, ne Merķeli, tāpēc cenšas atrast Merķelim kādu vainu. Kocebū cer, ka viņu labās attiecības tomēr saglabāsies.
301. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Dieses Billet Bedarf um so mehr..." (Ms.930b,37)
Izdevējs Zanders nevēlas strādāt kopā ar Merķeli un vaino viņu līguma laušanā. Merķelis stāsta par savām un Kocebū attiecībām, kādas tās bijušas līdz Kocebū nāvei.
302. 1805, 13.decembrī. Kēnigsbergā. "Wie ist unser Zwist entstanden?"
2 lp. ŪZ. 23 x 19. (Ms.930a,77)
Par strīdu abu starpā. Kocebū vēlas, neraugoties uz iekšējām nesaskaņām, saglabāt mieru uz ārpusi.
303. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Dieser Brief ist gleichsam ein Dokument." (Ms.930b,63)
Merķelis stāsta par savām antipatijām pret Kocebū. Pēdējais ar nepodīgu rīcību bieži esot

taisījis karjeru.

304. 1806, 16./23. aprīlī. Jerlepā. "Mein liebster Freund. Wir sind hier noch immer so..."
2 lp. 23 x 19. (Ms.930a,79)
Kocebū ar veco izdevēju Zanderu nav apmierināts un meklē jaunu. Uz Berlīni viņš parcelšoties, kad darbs būšot pabeigts. Lūdz palīdzēt nokārtot rēķinus ar Frēlihu.
305. 1806, 5. maijā. Jerlepā. "Fast muss ich wünschen..."
2 lp. (2².lp.) 19 x 11. (Ms.930a,80)
Dziļā sniega dēļ Kocebū 2 nedēļas esot nogriezts no ār pasaules. Lūdz palīdzēt nokārtot viņa darījumus.
306. Merķeļa piezīme 2 iepriekš minētajām vēstulēm.
"79.ster und 80.ster Brief von Kotzebue." (Viss teksts.) (Ms.930b,71)
307. 1806, 19. novembrī. Jerlepā. "Ihren Brief aus Königsberg..."
Uz 1².lp. adrese. LZ. Lapai malās izplēsti robi un bojāts teksts.
1 lp. UZ. 22,7 x 19. (Ms.930,6)
Par nedrošo stāvokli Napoleona uzbrukuma laikā.

Kozegartens (Kosegarten, Ludwig Theobul)

308. 1804, 18. jūlijā. "Mein hochverehrter Freund, dass ich etwas wagte, indem ich die Legenden..."
2 lp. (2².lp.) UZ. 23 x 18,7. (Ms.930a,62)
Atklāj abu domstarpības par legendām. Merķeļa avīzē "Der Freimüthige" ievietotais raksts var sagādāt neērtības legendu izdevējam.

309. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Dieser Brief ist ein Ehrenzeugniss..." (Ms.930b,55)
Merķelis paskaidro savus uzskatus un nostāju pret Kozegartena darbiem.

Krāmers (Cramer, Karl Friedrich)

310. 1806, 16.februāri. Amsterdamā. "Ich kenne Sie zwar nicht..."
Uz 2².lp. adrese.
2 lp. ŪZ. 32 x 20. (Ms.930a,78)
Culturstudien, S.178 - 179.

311. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Von dem bekannten Schriftsteller Carl Friedrich Cramer." (Viss teksta.) (Ms. 930b,70)

Krūgs (Krug, Wilhelm Traugott) 2 vēst., 1827, 1829.

312. 1827, 2.septembri. Leipcigā. "Von Ihrer wohlbekannter Hand, mein alter..."
2².lp. adrese. LZ. 2 pasta zīmogi.
2 lp. ŪZ. 25 x 20,5 . (Ms.930,19)
Krūgs stāsta par saviem ģimenes apstākļiem un par Merķeļa dēlu. Sniedz ziņas par K.G.Zontāga dzimšanas vietu.

313. 1829, 23.maijā. "Dank, tausend Dank, mein hochgeehrter Freund..."
Uz 1².lp. adrese. LZ.
1 lp. ŪZ. 27 x 22,5. (Ms.930,22)
Par sava laika rakstnieku tematiku. Stāsta par saviem ģimenes apstākļiem.

Loders (Loder, Justus Christian)

314. 1799, 19.jūlijā. Jēnā. "Seit dem Empfang Ihres lieben..."
Uz 2².lp. adrese. LZ.

2 lp. (1². un 2¹.lp.) ŪZ. 27,5 x 19,5.
(Ms.930a,18)

Loders pateicas par Merķeļa dāvāto darbu "Die Vorzeit Livlands". Par atsevišķām vietām šajā darbā viņam gan esot jāstrīdas. Vēlas, ka Merķeļa iesētā sēkla kristu labā zemē.

315. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Achzehnter Brief. Vom jetzigen Russischen wirklichen Staatsrath Loder." (Viss teksts.) (Ms.930b,16)

Lundbergs (Lundberg, Jakob Florentin) 6 vēst., 1840-1842 .

316. 1840, 26.janvārī. Biržu muiža. "Hochgeehrtester Freund! Lange hat mich kein Todesfall..."
2 lp. 22 x 17. (VIn. inv.116, Nr.52)

Lundbergs satriekts par sava drauga Grafes nāvi. Viņa labas īpašības bijušas lielās darba spējas un cilvēku mīlestība. Lundbergs meklē viņam vietnieku. Sūdzas par sliktu ražu.

317. 1841, 24.janvārī. Biržu muiža. "Hochgeehrtester Freund! Ich bin soeben von einer Amtsfahrt...".
2 lp. 21 x 13,5. (VIn. inv.116, Nr.56)

Atgriezies no Augškurzemes, Lundbergs saņū-tis raksta, ka tur pēc 22 gadiem kopā zemnieku brīvvalsts pasludināšanas nav nekādu izmaiņu. Zemnieki llukstē iesnieguši ķeizaram sūdzību par savu kungu un sagaida izmeklēšanas komisiju. Zemnieku stavoklis bēdīgs. llukstes barons iztuksojis zemnieku kopīgo kasli tikai tādēļ, lai spītētu zemniekiem.

318. 1841, 6.aprīlī . "Hochgeehrtester Freund. Endlich hat sich der Winter..."

2 lp. 21 x 13,5. (VIn. inv.116, Nr.55)

Raža esot slikta, bet barības trūkums neesot manāms. Lundbergs nav apmierināts ar cenzoru, kas viņam aizliedzis rakstīt par slikto stāvokli uz laukiem. Priecājas par Merķeļa popularizēto papēmienu, kā lietus laikā ievākt sienu. Apsveic Merķeļa dālu viņa saderināšanās gadījumā un priecājas, ka Merķeļa dēls iekārtojis Rīgā dziedzniecības iestādi sievietēm. Ieteic tādu pašu ierīkot arī vīriešiem.

319. 1841, 10.jūlijā. Biržu muižā. "Hochgeehrtester Freund. Soeben habe ich Ihren Brief..."

2 lp. (2².lp.) 21 x 13,5. (VIn. inv.116, Nr.54)

Biržu muižā miris ievārojams darbinieks Rautenfelds, kam grūti būšot atrast vietnieku. Muižas ļaudis aiz pārgalvības, ne aiz bada izlaupijuši magazīnu un muižas klētis. Vainīgie gan atrasti un apcietināti, tomēr atlaisti nesodīti mājās. To Lundbergs nevar saprast.

320. 1841, 26.novembrī. Biržu muižā. "Hochgeehrtester Freund! Zu dem Bräutigamsstande Ihres Herrn Sohnes..."

2 lp. (2².lp.) 21 x 13,5. (VIn. inv.116, Nr.57)

Lundbergs stāsta par kroņa tiesas (domēņu tiesas) nelikumībām un nekārtībām. Tāpēc arī cietis kāds trūcīgs kroņa muižas arendators, kas palicis bez iedzīves un vietas. Sakarā ar Kurzes konsistorijas revīziju, Lundbergam jābraucot uz Jelgavu, kas viņam dārgi izmaksāšot.

321. 1842, 22.februārī. Biržu muižā. "Hochgeehrtester Freund. Ja ich bin sehr in Sorgen..."

2 lp. (2².lp.) 21,5 x 13,5. (VIn. inv.116, Nr.53)

Lundbergs vēlas lasīt Merķeļa rakstus, kas iespiesti avīzē "Berliner Zeitung". Piemin agro pavasari un labības ceļus.

Mālmanis (Mahlmann, Siegfried August) 3 vēst., 1801-1826.

322. 1801, 9.februāri. Leipcigā. "Es ist wahrlich keine Affectation..."
Uz 2².lp. adrese. LZ.
2 lp. 23,5 x 19. (Ms.930a,29)
Par Merķeļa kritizēto Mālmaņa rakstu.
323. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Von Hofrath Mahlmann. So versöhnlich es klingt: meine Kritik hatte unsre Freundschaft zerrissen, wie sich bei der nächsten Gelegenheit zeigte." (Viss teksts.) (Ms.930b,26)
324. 1805, 6.februāri. Leipcigā. "Es ist Ihnen bekannt..."
Uz 2².lp. adrese.
2 lp. ŪZ. 22,5 x 17,5. (Ms.930a,69)
Mālmanis vēlas strādāt mierīgi K.Špacīra laikrakstā un ar Merķeli nekildoties. K.Špacīra ģimenes dēļ Mālmanis bija spiests strādāt Merķelim naidīgā laikrakstā.
325. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Dieser Brief macht dem Verfasser Ehre..." (Ms.930b,62)
Šī vēstule patiesībā bija lieka, jo Merķelis jau pats bija nolēmis neturpināt strīdu ar Mālmani.

326. 1826, 25.augustā. Oberričtā. "Ihr Brief, mein ver-
ehrter Freund, trat beyrn ersten..."
Uz 1².lp. adrese.
1 lp. ŪZ. 24,5 x 20,5. (Ms.930,17)
Par vācu literatūru. Mālmanis priecīgi
pārsteigts par Merķeļa vēstuli. Visu laiku viņš
neko nav zinājis par viņa darbiem. Sūrojas, ka
Vācijā beletristika atrodas uz zema līmeņa.
Rakstot tikai iesācēji. Publika vēloties īsus
rakstīņus, ko var izlasīt pāris minūtēs. Stāsta
par savu dzīvi; apjautājas par Zontāgu un Alba-
nusu.

Meisners (Meissner, August Gottlieb)

327. 1803, 27.jūnijā. Prāgā. "Ja, mein theuerster Herr
Merkel, ich nehme Ihre Einladung..."
2 lp. 18 x 11,5. (Ms.930a,45)
Meisners pateicas par uzaicinājumu strādāt
Merķeļa laikrakstā. Solās sniegt nelielus
rakstīņus.
328. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Ich
hatte ihn um Beiträge..." (Ms.930b,42)
Merķeļa uzaicināts, Meisners sūtījis Merķe-
ļa avīzei īsas korespondences, bet viss, ko viņš
uzrakstījis, bijis ļoti vājš.

Millers (Müller, Johann) 3 vēst., 1803-1806.

329. 1803, 12.novembrī. Viņš. "Mein Herr, Herr Kotzebue
hat mir ..."
Uz 2¹. un 2².lp. ar zīmuli rakstīta cita
vēstule. Raksts ļoti izdzisis. Uz 2².lp. Merķe-
lis ar tinti uzrakstījis un pēc tam pārsvitrojis:
"Der Frühling ist März, April, May. In diesem
verdammten Sandlande nicht."

2 lp. ŪZ. 23,5 x 18,5. (Ms.930a,48)
Millers pārmet Merķelim, ka viņa avīzē
iespiests raksts, kurā Millers nepatiesi apmelots.

330. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Kaum hatte "Ernst und Scherz" ein Paar Monate..." (Ms.930b,45)
Merķelis atzīstas, ka viņam bijis tik daudz darba savā un Kocebū, kā arī Špenera laikrakstā, ka vienu otru reizi gadījies ievietot avīzē arī nevēlamu rakstu.
331. 1806, 7.jūnijā. Berlinē. "Es ist mir von Wien beyliegender..."
1 lp. (1².lp.) 24 x 19. (Ms.930a,81)
Millers lūdz atrast iespēju ievietot avīzē "Der Freimüthige" kādu ļoti svarīgu rakstu no Vīnes.
332. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Von Johannes Müller." (Viss teksts.) (Ms.930b,72)
333. B.dat. un vietas. "Ich habe die Ehre, mein werthester Herr, Ihnen, ehe Sie..."
Uz 2².lp. adrese. LZ. Merķelis vēstuli datē ar 1804.g.
2 lp. (1². un 2¹.lp.). 23 x 18,7.
(Ms.930a,53b)
Apliecina Merķelim cieņu un cer viņu drīzumā personiski satikt.

Morgensterns (Morgenstern, Karl Simon)

334. 1804, 18.decembrī. Tērbatā. "Hochgeschätzter alter Freund! Dass auch ich jetzt..."
2 lp. 25 x 19,5. (Ms.930,31)

Merķeļa darba "Darstellungen und Charakteristiken" 2.sējums pamudinājis Morgensternu rakstīt šo vēstuli. Salīdzinot šo darbu ar Merķeļa agrāko "Skizzen", Morgensternam ir vairāki iebildumi.

Reke (Recke, Elisa)

335. 1797, 8.septembrī. Pirmondā. "Mein Herz hat Ihnen schon..."
Uz 4².lp. adrese. Tikai datums, beigu piezīme un paraksts ir Rekes autogrāfs. Pati vēstule rakstīta ar svešu roku.
4 lp. ŪZ. 23,5 x 19. (Ms.930a,5)
Darstellungen. Bd.2, S.322-327. Daļēji.
BM, 1865, Bd.12, S.394-399. Jahrbücher für Kultur u.Geschichte d.Slaven¹⁸. Bd.2, H.3, S.71-74.
336. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Diese berühmte Schriftstellerin und Dichterin..."
(Ms.930b,6)
Jahrbücher für Kultur u.Geschichte d.Slaven, Bd.2, H.3, S.71.
- Reke (Recke, Johann Friedrich) 2 vēst., 1833.
337. 1833, 8.augustā. Jelgavā. "Ich habe die Antwort auf...".
1 lp. ŪZ. 23 x 18. (Vin. inv.189, Nr.4)
Šī vēstule ir atbilde uz Merķeļa 1833.g. 10.jūlija vēstuli.
Reke nosūta ziņas par Kurzemes Literatūras un mākslas biedrības pēdējo sēdi. Merķelis "Jel-

¹⁸ Jahrbücher für Kultur und Geschichte der Slaven. (Ost-Europa-Institut in Breslau). Abt. für Sprachwissenschaft, Literatur und Geschichte. Hrsg. von E.Hanisch. N.F. Bd.2, H.3. Breslau, Priebatsch, 1926. Sonderabdruck.

gavas Avīzi" nesāpēm, tāpēc ka pats nav to abo-
nējis. Svētulīgi raksti "Latviešu Avīzēs" nav
vis tādēļ, ka redaktors Rihters būtu svētulis;
tie ievietoti neuzmanības dēļ, jo redaktoram tai
laikā bijušas kāzas.

Piemināti J.M.Stefenhagens, E.H.Trautfeters,
J.N.H.Lihtenšteins.

328. [1833] "Hochverehrter Freund. Es war keine kleine
Aufgabe..."
Uz 1^l.lp. piezīme: "Beantwortet d.4.Sept.33".
Vēstule bez paraksta.
2 lp. (2.lp.) ŪZ. 18 x 11,5. (VIn.
inv.189, Nr.3)
Rekem nav bijis viegli sameklēt koresponden-
tu Merķeļa avīzei. Beidzot atradis Rūtenbergu,
izglītotu un ļoti labsirdīgu cilvēku. Nožēlo
Dr.Bidera nāvi, kurš savā amatā bijis neatvieto-
jams.

Rode (Rhode, Johann Gottlieb)

339. 1803, 4.jūnijā. Breslavā. "Fast zwei Jahre sind ver-
flossen..."
2 lp. (2^l.lp.) ŪZ. 23 x 19. (Ms.930a,43)
Rode brīnās, kāpēc Merķelis kopā ar Kocebu
vairs neizdod savu laikrakstu. Jautā, cik garus
un kāda satura rakstus Merķeļa avīzei var sūtīt.
340. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Prof.
der Übersetzung Ossians..." (Ms.930b,40)
Merķelis stāsta par Rodes nodarbošanos.

Rohlics (Rochlitz, Friedrich) 2 vēst., 1802,1806.

341. 1802, 1.jūnijā. Leipciģā. "Hochgeehrter Herr Profes-
sor. Es ist mir ganz unbekannt..."

2 lp. (2.lp.) 19,5 x 12. (Ms.930a,39)
Rohlics sūta Merķelim savu grāmatu un lūdz,
lai Merķelis par to izteiktu kritiku.

342. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Irr'
ich nicht, so wird man den Contrast..."
(Ms.930b,36)
Merķelis sašutis, ka viņa dzīve ir kontrastu
pilna. Tai pašā laikā, kad vecākie rakstnieki
viņu godina un lūdz izteikties par viņu darbiem,
viņš tiek atbrīvots no profesūras Frankfurtes
universitātē, lai viņa vietu ieņemtu gados jau-
nāks cilvēks.

343. 1806, 6.februāri. Leipcigā. "Besten Herr Doctor!
Wenn ich zusammennehme..."
2 lp. 19 x 11,8. (Ms.930a,70)
Rohlics žēlojas, ka Merķelis vairs neraksta
par viņu atzinīgas recenzijas. Jautā, kāds tam
iemesls.

344. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Ein
Beweis mehr zu tausend andern..." (Ms.930b,63)
Merķelis allaž Rohlicu ir saudzējis, iztei-
cies par viņu taisnīgi un ar lielu cieņu. Tomēr
Rohlics tagad ir apvainojies.

Samsons fon Himmelstjerna (Samson von Himmelstjerna,
Reinhold Johann Ludwig)

345. 1839, 15.janvāri. Lustiferā. "Hochwohlgeborner
Herr... Ich ersuche Ew. Hochwohlgeborner, die
Zusendung..."
2 lp. (1². un 2.lp.). 22 x 12,5.
(Ms.930,28)
BM, 1865, Bd.12, S.405 - 406.

Šmits-Fizeldeks (Schmidt-Phiseldek, Konrad Friedrich)

3 vēst., 1798,

346. 1798, 20.janvārī. Kopenhāgenā. "Endlich, mein theurer Freund, find' ich eine ruhige Stunde..."
2 lp. 21,3 x 18,5. (Ms.930a,9)
Šmits-Fizeldeks jautā, kāds būs Vācijas liktenis.

347. 1798, 6.martā. "Recht herzlich danke ich Ihnen..."
3 lp. 22 x 18,5. (Ms.930a,10)
Šmits-Fizeldeks īsumā iepazīstina Merķeli ar Dānijas literatūru un rakstniekiem. Runā arī par Dānijas sociālajiem apstākļiem.

348. 1798 12.novembrī. Kopenhāgenā. "Wie sehr Ihr lieber Brief..."
2 lp. 22,5 x 19. (Ms.930a,11)
Darstellungen. Bd.2, S.337 -340.

349. Merķeļa piezīme 3 iepriekš minētajām vēstulēm.
"Diese drei Briefe sind..." (Ms.930b,10)
Vēstulu autors Šmits-Fizeldeks nav rakstnieks, bet tās tomēr ir tik skaistas un tik vērtīgas, ka var ievietot krājumā.

Špeners (Spener)

350. [1806] "Meister, kannst Du frisches Leben..."
Veltījuma dzejolis Merķelim. Virsraksts:
"Für den Freymüthigen (Scilicet). Dem H.Dr.G. Merkel, Redacteur des patriotischen Zuschauers. Magna petis, Phaeton. Ovid.". Dzejolim 8 rindas.
Zem teksta Merķeļa piezīme: "Vorstehendes wurde mir 1806 in Berlin anonym zugesandt, als ich dort den Zusch[auer] herausgeben wollte. Es ist vom alten Buchhändler Spener." Uz 1².lp. adrese.

1 lp. ŪZ. 24 x 19,5. (Ms.930,7)
York u.Paulucci, S.15. Darstellungen Bd.1,
S.286.

Švarcs (Schwarz, Christian)

351. B.d. un vietas. "Herr Merkel hat in seinen
Schrift...".

Bez paraksta. 1².lp. ar Merķeļa roku raksti-
ta piezīme: "Von der Hand des ältern Bürger-
meisters Christ. Schwarz".

1 lp. 19 x 11. (Ms.930a, 85)

Merķelis nepareizo uzskatu par Rīgas magist-
rātu, šķiet, guvis no Snella darba "Beschrei-
bung der russischen Provinzen an der Ost-See".
Švarcs tomēr cer, ka Merķeļa patiesības un
taisnības mīlestība liks viņam kļūdu izlabot.

352. Tērbatas Igaunū izglītības biedrība

1841, 30.jūnijā. Tērbatā. "Hochwohlgeborner Hochzu-
ehrender Herr. Ew. Hochwohlgeborne haben sich
um die..."

2 lp. (2.lp.) 35 x 22. (VIn. inv.116, Nr.97)

Merķeli uzaicina par goda biedru biedrībā
"Gelehrte Ehstnische Gesellschaft zu Dorpat".

Tillihs (Tillich, Ernst)

353. 1805, 20.janvārī. Leipcigā. "Wohlgeborner... Herr!
Spazier ist todt."

2 lp. (2¹. un 2².lp.) 24 x 19. (Ms.930a,68)

Špacīra pēdējā vēlēšanās bijusi izlīgt ar
Merķeli, izmantojot Tillihsa palīdzību. Tillihs
lūdz Merķeļa atbildi.

354. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Der
Inhalt dieses Schreibens erschütterte mich
sehr... ."

(Ms. 930b,61)

Vācu rakstnieka un mūziķa Kārļa Špacīra nāve un Tilliha vēstule Merķeli ļoti satriekusi. Merķelis pārcilā atmiņās visu strīda vēsturi. Domā, ka Špacīra nāves iemesls nav paša Špacīra literārā darbība.

Tils (Thiel, Matthias)

355. Dzejolis bez virsraksta. "Du, der vor mehr als dreissig Jahren..."

Dzejolim 2 panti, katrā 10 rindu. Lapas augšpusē Merķeļa piezīme: "Nachstehende Verse wurden mir am 15ten Sept. 1832, an dem eine nicht eingeladene Gesellschaft meine Silberhochzeit feiern half, von den Masken - eines Lettischen Ehepaares mit einem Aehren Kranze übergeben. Sie sind vom Consistorialrath Thiel."

1 lp. (1².lp.) 37,5 x 23,3. (Ms.930c,49)

Timmelis (Thümmel, Moritz August) 2 vēst., 1802,1803.

356. 1802, 25.martā. Koburgā. "Ich habe, lieber Herr Merkel, in dem Wechselgeschäfte..."

2 lp. 26 x 18,5. (Ms.930a,35)

Lielkņaze Anna apsoliĵusies Merķeļa grāmatu "Vanems Imanta" nodot ķeizaram Aleksandram I. Timmelis ieteic veltīt vienu šīs grāmatas eksemplāru arī kņazei.

357. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Es ist ein Ehrendenkmal mehr..." (Ms.930b,32)

Merķelis paskaidro, kādā veidā viņš ar Timmeli iepazīnies un raksturo viņu kā cēlu cilvēku.

358. 1803, 29.novembrī. Koburgā. "Werthgeschätzter Herr und Freund. Dem Versprechen gemäss... ."

2 lp. ŪZ. 23,5 x 18,5. (Ms.930a,48)
Millers pārmet Merķelim, ka viņa avīzē
iespiests raksts, kurā Millers nepatīesi apmelots.

330. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Kaum
hatte "Ernst und Scherz" ein Paar Monate..."
(Ms.930b,45)
Merķelis atzīstas, ka viņam bijis tik daudz
darba savā un Kocebū, kā arī Špenera laikrakstā,
ka vienu otru reizi gadījies ievietot avīzē arī
nevēlamu rakstu.

331. 1806, 7.jūnijā. Berlinē. "Es ist mir von Wien bey-
liegender..."
1 lp. (1².lp.) 24 x 19. (Ms.930a,81)
Millers lūdz atrast iespēju ievietot avīzē
"Der Freimüthige" kādu ļoti svarīgu rakstu no
Vīnes.

332. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Von
Johannes Müller." (Viss teksts.) (Ms.930b,72)

333. B.dat. un vietas. "Ich habe die Ehre, mein werthes-
ter Herr, Ihnen, ehe Sie..."
Uz 2².lp. adrese. LZ. Merķelis vēstuli da-
tē ar 1804.g.
2 lp. (1². un 2¹.lp.). 23 x 18,7.
(Ms.930a,53b)
Apliecina Merķelim cieņu un cer viņu drīzumā
personiski satikt.

Morgensterns (Morgenstern, Karl Simon)

334. 1804, 18.decembrī. Tērbatā. "Hochgeschätzter alter
Freund! Dass auch ich jetzt..."
2 lp. 25 x 19,5. (Ms.930,31)

- Zanders (Sander, Christian Lövin) 2 vēst., 1803-1804.
363. [1803, rudeni]. Kopenhāgenā. "Die Ungewissheit, ob Sie sich..."
Vēstules sākumā Merķeļa piezīme: "Im Herbst, 1803" un nosvitrots "Im Frühlinge 1804".
2 lp. (2².lp.) ŪZ. 19,8 x 12,5.
(Ms.930a,50)
Lūdz Merķeli, lai tas uzņem viņa draugu Lādi Berlīnē pie sevis. Pricējas, ka Merķelis cīnās pret barbarismu un bezgaumību valodā.
364. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Es ist derselbe, von dem in einem der frühesten Briefe Böttigers gesagt wird, dass er mich in den dänischen Zeitschriften angegriffen habe."
(Viss teksts.) (Ms.930b,47)
365. 1804, 28. janvāri. Kopenhāgenā. "Was werden Sie von mir denken..."
2 lp. ŪZ. 20 x 12,5. (Ms.930a,52)
Nespēj sūtīt Merķelim apsūtītos rakstus, jo jāsteidz savi literārie darbi. Gaida iespējām savu tulkoto operu "Eropolis".
Piemināts A.F.Kocebū.
366. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Seine Eropolis war nicht nach Iflands [vācu aktieris] Geschmack." (Ms.930b, 48a)
Zanders jautā, kas noticis ar konkursam iesūtītajām komēdijām. Savā laikā A.F.Kocebū esot izsludinājis komēdiju konkursu, bet vēlāk neesot atzinis nevienu lugu par labu. Prēmijas palikušas nepiešķirtas.

- Zeime (Seume, Johann Gottfried) 4 vēst., 1797-1805.
367. 1797, 10.maijā. Leipcigā. "Liebster Freund, Ihr Brief hat mich recht sehr gerührt..."
Uz 2².lp. adrese. LZ.
2 lp. 22,5 x 19. (Ms.930a,4)
Darstellungen. Bd.2, S.318-321.
368. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Der Herausgeber hatte im Herbst 1796. Leipzig verlassen..." (Ms.930b,5)
Par ģenerāliem Moruncovu un Igelstronu.
369. [1804, vasarā] "Lieber Freund, Ihr Brief zeigt mir den ganzen..."
Vēstules sākumā Merķeļa piezīme: "Im Sommer 1804".
2 lp. ŪZ. 18,5 x 11,5. (Ms.930a,61)
Euphorion¹⁹, Bd.30, H.3, S.329-330.
370. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Ich bin nicht ganz gewiss, ob..." (Ms.930b,54)
Euphorion, Bd. 30, H.3, S.329.
371. [1805, vēlā rudenī] "Lieber Freund. Sie sehen wohl, dass ich hiermit um eine..."
Vēstules sākumā Merķeļa piezīme: "Im Spätherbst 1805."
2 lp. (2².lp.) ŪZ. 18,8 x 10,7. (Ms.930a, 75a)
Zeime stāsta par savu dzīvi un nodomiem rakstniecībā. Lai vietēja teātra darbība būtu sekmīga, par to derētu rakstīt, vislabāk Merķeļa vadītajā avīzē.

¹⁹ Euphorion. Zeitschrift für Literaturgeschichte. Begr. von A.Sauer. Unter Mitw. von K.Burdach und J.Petersen, hrsg. von J.Madler und G.Stefansky. Bd.30, H.3. Quellenheft. Stuttgart, J.B.Metzler, 1929. Sonderabdruck.

372. [1805, vēlā rudeni] "Lieber Freund. Es hat das Ansehen, als ob wir einander fremd würden..."
Vēstules sākumā Merķeļa piezīme: "Im Spät-herbst 1805".
2 lp. (2².lp.) ŪZ. 23 x 19. (Ms.930a,75b)
Euphorion, Bd.30, H.3, S.331.

Zonnenbergs (Sonnenberg, Franz)

373. 1804, 17.februāri. Getingenā. "Wohlgeborner hochgelehrter Herr! Besonders... Werden Sie es mir noch einmal..."
2 lp. (2².lp.) 25,5 x 20,5. (Ms.930a,55)
Merķelis mudinājis Zonnenbergu aprakstīt savu dzimteni. Šis apstākļi viņu saistot pie Merķeļa. ~~Ķ~~ pateicību Zonnenbergs nosūta Merķelim savu darbu par Vāciju un Franciju.
374. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Er hatte mir 1802 sein episches Gedicht..."
(Ms.930b, 50)
Merķelis kādreiz bija kritizējis Zonnenberga darbu "Pasaules gals", tomēr dzejnieks no savas idejas nebija atteicies un to realizējis citā darbā. Par dzejnieka tragisko nāvi.

Zontāgs (Sonntag, Karl Gottlob) 4 vēst., 1794-1805.

375. 1794, 12.augustā. Rīgā. "Geliebter Freund. Ich mache mir das Vergnügen, den Abdruck..."
4 lp. (4².lp.) ŪZ. 20,5 x 16,2. (Ms.930a,83)
Darstellungen. Bd.2, S.313-315. Daļēji.
376. 1796, 9.janvāri. Rīgā. "Geliebter Freund. Schon manche Verlegenheit habe ich..."
Uz 4².lp. ar zīmuli kāds saraksts. Teksts izdzisis. Rakstīts ar svešu roku.

4 lp. (4².lp.) 0Z. 23,5 x 19. (Ms.930a,1)
Darstellungen. Bd.2, S.317 - Daļeji. BM,
1865, Bd. 12, S.389 - 392.

377. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Der Herausgeber hatte im Herbst 1795 seine Schrift Die Letten... (Ms.930b,2)
Merķelis te stāsta par sava darba "Latvieši" ievadu, ko nosūtījis Zontāgam, lai dzirdētu viņa spriedumu.
378. 1804, 11.novembrī. Rīgā. "Die Verspätigung meiner Antwort..."
4 lp. 22,5 x 18. (Ms.930a,84)
Zontāga aizkavējusiēs atbilde ir jāsaprot kā piekrišana Merķelim. Lalkraksts "Der Freimüthige" viņam neesot kādu laiku paticis, jo bijis ķildīga rakstura.
379. 1805, 6.septembrī. "Verzeihen Sie, Verehrter Freund, dass ich Ihnen die Zulage..."
1 lp. (1².lp.) 22 x 18. (Ms.930a,86)
Priecājas, ka beidzot saņēmis ceļojuma naudu. Tas varējis notikt tikai ar kņaza Goļicina palīdzību.

2/

1795.

Zontāg, un mit

am Pann tag, da mēlts Ebriga. Ar zū tīgā.

1795
pē. 17. 1795

(Der Gemein zu hie, fette, im Jahr 1795, seine Tische, die
 sollen, nützlicher, im Jahr die Gemein - insondlich also durch
 unangelegentlich - ~~unangelegentlich~~ aber schon am Pann tag, zum die
 Zweck der hiesigen Mangel zu vermeiden über die Jahr
 die Arbeit, und die Gemeinlichen Tische mit einem
 der Tische sein. Zu zeigen zeigen, dass es auf dem ein
 unangelegentlich Tische zeigen, nicht zu vermeiden sein, und
 ihm zeigt selbst nicht die ganze Meinung, und
 Tische, um ihn nicht (sein) Tische, was ein
 ferner Tische zu vermeiden. Auf die Tische Arbeit
 zeigen, ist ein Tische der Gemein. Tische, um nicht sein,
 die zu zeigen ein Tische gegeben, Tische, die Tische
 nung Tische ein Tische sein, dass Tische, die
 Tische, um ein Tische sein)

(13. da ein Tische sein, die Tische sein
 unangelegentlich.)

G. Merķeļa piezīme pie K.G. Zontāga vēstules.

DAŽĀDAS VĒSTULES AR GARLĪBA MERĶĒLA
PIEZĪMĒM

Danilevska vēstule Goldhammeram Rīgā

380. 1837, 14.aprīlī. Pēterburgā. "Ich habe die Ehre,
auf Ihr Schreiben..."

Vēstules sākumā Merķeļa piezīme: "An den
ersten Übersetzer der Danilewskyschen Schriften,
Herrn Goldhammer zu Riga".

2 lp. 25,5 x 19,5. (Ms.930,26)

Par savu darbu "1814.g.karagājiens". Piemin
Merķeļa piezīmes par šo darbu.

Ekarta vēstule Rīgas pilsētas bibliotēkai

381. 1892, 10.aprīlī. Marselā. "An die verehrl. Direc-
tion..."

Ar aploksni.

2 lp. (2².lp.) 21,5 x 13,5. (Ms.930c,53)

Piedāvā bibliotēkai Merķeļa rokrakstus.

Fesslera vēstule K.G.Zontāgam

- 1824, 6.jūlijā. Pēterburgā. "Hochwürdigster Herr ...
Nach langem Schweigen begrüße ich..."

Uz 1².lp. K.G.Zontāga atbilde. Turpat Merķeļa
piezīme: "Sonntag's Antwort. Der letzte Brief,
den er schrieb an Fessler".

1 lp. 25,5 x 20. (Ms.930,18)

Fesslera raksta par savu komandējumu uz Pēter-
burgu un par baznīcas jautājumiem.

Piemin superintendentu Rinteru.

Herderes vēstule K.G.Betigeram

383. [1802, pavasarī] "Mit grösstem Dank kommt hier Merkels
Brief zurück ..."

Vēstules beigās Merķeļa piezīme: "Im Frühling,
1802".

2 lp. (2.lp.) 18,5 x 11,3. (Ms.930a,37)
Culturstudien, S.148.

384. Merķeļa piezīme iepriekš minētajai vēstulei. "Von der Herderin an Böttiger." (Viss teksts.)
(Ms.930b, 34)

Vilanda vēstule K.A.Betigeram

385. 1798, 4.augustā. Osmanštetā. "Sie müssen, mein lieber Freund und Bruder..."
Vēstules noraksts. Merķeļa piezīme.
1 lp. (1².lp.) 22 x 17. (Ms.930,2)
Literarische Zustände und Zeitgenossen,
Bd.2, S.184 - 186; Darstellungen. Bd.2,
S.341-343; Culturstudien, S.166 - 167.

CITU PERSONU ROKKRAKSTI

386. Bez virsr. Sāk.: "Garlieb Helwig Merkel..."
Biogrāfija. Parakstīts ar svešu roku.
4 lp. (4².lp.) 22,5 x 18,5. (Vin. inv.116, Nr.75)
Merķeļa dzīves stāsts.
387. Bez virsr. Sāk.: "Ich meine, dass man Kinder..."
Piezīmes. Rakstītas ar svešu roku.
1 lp. 20 x 15. (Vin. inv.116, Nr.76)
Merķeļa ģimenes locekļu dzimšanas dati.
2 epigrammas.
388. "Doctor Merckels Ahnentafel."
1 lp. 22,5 x 33,5. (Ms.930c,52)
Merķeļa ciltskoka zīmējums.
389. Bez virsr. "... Herder urtheilte von Engel..."
Trūkst sākuma. Rakstīts ar svešu roku.
1 lp. 19 x 11. (Ms.930c,50)
Izraksts no Merķeļa "Skizzen". Bd.1, H.3, S.33.
390. J.Fosa rakstīta kvīts no 1817.g. 18.aprīļa par korektūras lasīšanu laikrakstam "Der Freimüthige".
Parakstīts: "Jul. v.Voss".
1 lp. (1².lp.) 9 x 19,5. (Ms.930,11)
391. "Zur Chronik". Sāk.: "Aus Riga. Es ist seit langer Zeit..."
Apcerējums par Rīgas teātri. Rakstīts ar svešu roku. Lapas augšējā malā: "Prov [inzial] Bl [att]".
Virsrakstā izsvītrots "Das Theater". Teksta beigās paraksts: -k-.
2 lp. (2.lp.) 22 x 18. (Ms.930c,24)

392. "Einfache Betrachtungen bei Gelegenheit der katholischen Wirren in Norddeutschland von Dr.G.M. Licht ist Leben! Licht ist Glück und für Staaten Macht."
Sāk.: "Heil und Verehrung..."
Apcerējums. Svešas rokas pārrakstīts ar Merķeļa paša korigējumiem tekstā. Trūkst vidus (no 7.līdz 19.lpp.) un beigas.
7 lp. 20,5 x 13. (VIn. inv.116, Nr.50)
Jezuītu ordeņa darbība un nozīme.
393. Bez virsr. Sāk.: "Hoc ego, tuque sumus...".
Citātu izraksti. Rakstīti ar svešu roku. Lapas apakšējā daļa bojāta.
1 lp. ŪZ. 20 x 16. (VIn. inv.116, Nr.96)
394. Dzejolis. Bez sākuma un beigām. Rakstīts ar svešu roku.
Sāk.: "... Verabscheut Gernwitz, der, mit seinen Gaben...".
1 lp. 20 x 12. (VIn. inv.116, Nr.3)
395. Merkel dzim. Germann lūgums 1827.g. septembrī.
1 lp. 35 x 22. (Ms.930c, 51)
396. Kudas sievietes siluets. Tintes zīmējums.
1 lp. 10 x 8,5. (Ms.930c,54)

ĢENERĀLA JORKA UN MARĶĪZA PAULUČI SARAKSTE
(37 vēstules, 1812-1813)

397. 28 lp. 20 x 12,5. (Ms.930d,2)

1a. "Abschrift einer Abschrift, die ich selbst..."
1.lpp.

Merķeļa paskaidrojums par saraksti.
York u. Paulucci, S.61.

1. Marķīza Pauluči (Filippo Paulucci) vēstule ģenerālim Jorkam 1812, 2./14./novembrī. "...L'honneur et la franchise caracterisent le soldat..." 1.-3.lpp.

York u. Paulucci, S.61.
Droysen²⁰. Bd.1, S.247-248.

2. Pauluči ziņojuma daļa 1812, 6./18./novembrī.
"...J'ai eu l'honneur de rendre compte..." 4.lpp.
York u.Paulucci, S.65.

3. Jorka atbilde Pauluči uz vēstuli Nr.1. "... La franchise, avec la quelle Votre..." 5.lpp.
York u. Paulucci, S.66.
Droysen. Bd.1, S.250.

4. Pauluči vēstule ķeizaram Aleksandram 1812,10./22./novembrī. "...Comme Votre Majesté Imperiale..." 6.lpp.
York u.Paulucci, S.67.

5. Pauluči vēstule ķeizaram Aleksandram 1812, 14./26./novembrī. "... Le Lieutenant - Général Yorck, que l'on..." 6.-9.lpp.

York u. Paulucci. S.68.

6. Pauluči vēstule ģenerālim Vitgenšteinam 1812,16./28./ novembrī. "... Le Général-Major Prince Repnin rendra compte..." 9.-10.lpp.

York u.Paulucci, S.71.

²⁰ Droysen J.A. Das Leben des Feldmarschals Grafen York von Wartenburg. 5.unveränd. Aufl. Bd.1. Leipzig, 1969.

7. Pauluči vēstule ģenerālim Jorkam 1812, 19.novembrī (1.decembrī) "...La lettre dont V.E.m'a honoré..." 10.- 13.lpp.

York u.Paulucci, S.72.

8. Pauluči vēstule ķeizaram Aleksandram 1812, 20.novembrī (2.decembrī) "... Le lendemain, que le Général-Major Prince Repnin..." 13.lpp.

York u.Paulucci, S.76.

9. Ģenerāļa Jorka vēstule Pauluči 1812, 23.novembrī (5.decembrī). Jelgavā. "...Ew. Excellence sehr verehrliches Schreiben..." 14.lpp.

York u.Paulucci, S.77.

10. Pauluči vēstule ķeizaram Aleksānīram 1812, 25.novembrī (7.decembrī). "... Par mon très-humble rapport en date..." 14.- 15.lpp.

York u. Paulucci, S.77.

11. Pauluči vēstule ģenerālim Jorkam 1812, 25.novembrī (7.decembrī) "... J'ai reçu la lettre, que Votre..." 15.- 17.lpp.

York u.Paulucci, S.79.

12. Jorka vēstule Pauluči 1812, 26.novembrī (8.decembrī) Jelgavā. ... "Ew. Excellence werden durch meine früheren Äusserungen..." 17.-19.lpp.

York u.Paulucci, S.81.

Droysen. Bd.1, S.257 - 258.

13. Pauluči vēstule ģenerālim Jorkam 1812, 29.novembrī (11.decembrī). "... J'ai reçu la lettre de V.E.en date du 8.Dec. ..." 19.-25.lpp.

York u.Paulucci, S.82.

14. Pauluči vēstule ķeizaram Aleksandram 1812, 30.novembrī (12.decembrī). "...J'ai l'honneur de porter à la connaissance..." 25.-27.lpp.

York u.Paulucci, S.91.

15. Ģenerāļa Jorka atbilde Pauluči 1812, 4./16./
decembrī. Jelgavā. "...Ich habe Umstand genommen..."
27.- 29.lpp.

York u.Paulucci, S.93.

Droysen. Bd.1, S.259 - 260.

16. Pauluči vēstule ķeizaram Aleksandram 1812, 5./14./
decembrī. "...J'ai l'honneur de présenter à V.M.J..."
29.- 30.lpp.

17. Pauluči vēstule ķeizaram Aleksandram 1812, 14.
/26./ decembrī. "... Par mon très-humble rapport..."
30.-31.lpp.

York u.Paulucci, S.95.

18. Ķeizara Aleksandra ziņojums Pauluči 1812, 6./18./
decembrī. "... J'ai lû, Général, avec intérêt Votre dépê-
che..." 31.-32.lpp.

York u.Paulucci, S.97.

19. Pauluči vēstule ķeizaram Aleksandram 1812,7./19./
decembrī. "...J'ai l'honneur de soumettre..." 33.-34.lpp.

York u.Paulucci, S.99.

20. Ģenerāļa Jorka vēstule Pauluči 1812, 8./20./ de-
cembrī. Jelgavā. "...Je quitte ces contrées, pour me..."
34.-35.lpp.

York u.Paulucci, S.100.

21. Pauluči vēstule ķeizaram Aleksandram 1812, 9./21./
decembrī. "...D'après l'orde de Votre Maj.Imp. j'ai d'
abord..." 35.- 36.lpp.

York u.Paulucci, S.102.

22. Pauluči vēstule ģenerālim Jorkam 1812, 10./22./
decembrī. "...Je n'ai pas pû repondre à la lettre..."
36.-39.lpp.

York u.Paulucci, S.103.

23. Majora Zeidlica vēstule Pauluči, 1812, 27./decembri (8.janvāri). Mēmele. "...Von dem Herrn General-Lieutenant von York..." 39.-40.lpp.

York u.Paulucci, S.109.

24. Pauluči vēstule generālim Jorkam 1812, 16./29./decembri. "...J'ai accorde á Mr.le Major Seidlitz..." 40.-41.lpp.

York u.Paulucci, S.109.

25. Pauluči vēstule ķeizaram Aleksandram 1812, 16./28./decembri. Mēmelē. "... J'ai l'honneur de soumettre çí-jointe..." 42.-43.lpp.

York u.Pauluci, S.111.

26. Majora Nordenburga vēstule Pauluči 1812, 16./28./decembri. "...Ew.Excellenz melde ich gehorsamst..." 43.- 45.lpp.

York u.Paulucci, S.113.

27. Ģenerāļa Jorka vēstule Pauluči 1812, 17./29/dec. Taurogā. "...J'ai reçu la lettre, que ..." 45.- 46.lpp.

York u.Paulucci, S.114.

28. Pauluči vēstule ķeizaram Aleksandram 1812,18./30./decembri. "...Autorisé par le très- gracieux rescrit..." 46.- 47.lpp.

York u.Paulucci, S.116.

29.Pauluči vēstule generālim Jorkam 1812, 19./31./decembri. "...Aprés avoir occupé Memel avec une partie..." 47.lpp.

York. u.Paulucci, S.117.

30. Ģenerāļa Jorka vēstule Pauluči 1813, 3.janvāri (1812, 22.decembri). "...J'ai eu l'honneur de repondre..." 47.- 48.lpp.

York u.Paulucci, S.118.

31. Pauluči vēstule ķeizaram Aleksandram 1813, 2.jan-

vāri (1812, 21.decembrī) "...Je m'empresse de présenter..." 49.lpp.

York u.Paulucci, S.120.

32. Pauluči vēstule generālim Jorkam 1813, 2.janvāri (1812, 21.decembrī). "...J'ai reçu la lettre, que V.Exc. m'a fait..." 51.lpp.

York u.Paulucci, S.122.

33. Pauluči vēstule generālim Jorkam 1813, 3.janvāri (1812, 22.decembrī). "...J'ai reçu seulement dans l' instant..." 51.- 52.lpp.

York u.Paulucci, S.123.

34. Pauluči vēstule ķeizaram Aleksandram 1813, 8.janvāri (1812, 27.decembrī). "...Par mon très-humble rapport..." 53.- 54.lpp.

York u.Paulucci, S.125.

35. Pauluči vēstule generālim Jorkam 1813, 9.janvāri (1812, 28.decembrī). "...Le commandant de Memel me fait..." 54.- 55.lpp.

York u.Paulucci, S.127.

36. Pauluči vēstule Kutuzovam 1813, 11.janvāri (1812, 30.decembrī). "...Je ne saurois assés témoigner..." 55.- 56.lpp.

York u.Paulucci, S.129.

37. Pauluči vēstule generālim Vitgenšteinam 1813, 3./15./ janvāri "...J'ai reçu la lettre, que Votre Exc..." 56.lpp.

York u.Paulucci, S.130.

Pielikums

G. Merķeļa vēstule K.G. Zontāgam
1795.g. 11.novembrī, aizsūtīt darba "Latvieši" ievadu
Zontāga atsauksmei

Hochwohlehrwürdiger Herr Ober-Pastor,
Hochzuverehrender Herr und Freund !

Sie erzeigten mir in Riga die Ehre, wiewohl nur durch eine abgebrochene Aeusserung, die Mittheilung meiner gegenwärtigen Arbeit zu verlangen. Ihr Wunsch, hochgeehrtester Herr und Freund, wäre mir Gesetz gewesen, auch wenn er nicht so sehr, wie es wirklich ist, mit meinem eigenen übereingestimmt hatte. Ich erinnere mich zu lebhaft, wie viel mein erster schriftstellerischer Versuch Ihrer Correktur verdankt, als dass ich nicht begierig die Gelegenheit ergreifen sollte, auch bey meinem jetzigen, Ihre höhere Einsicht und Belehrung zu benutzen. Ganz darf ich Ihnen denselben aber nicht vorlegen, weil ich entschlossen bin, allen doch möglichen unangenehmen Freignissen allein entgegengehen zu können. Ich nehme mir also die Freiheit, Ihnen die Einleitung meines Werkchens zu übershicken. Sie kann als Musterkarte meiner Behandlung und meines Stils dienen, ausgenommen dass ich im Buche selbst mir oft Spott erlaube, der im Eingange am unrichtigen Orte gewesen wäre. Und nun, hochgeehrtester Herr und Freund, bitte

ich Sie, bey der Erinnerung aller der Verbindlichkeiten, die Sie mir schon aufgelegt haben, um eine strenge Critik, besonders des Vortrags. Die Sache, die ich führe, und meine Absicht sind gut; aber leere Declamation könnte beiden schaden, und nur zu leicht reisst das Gefühl dazu hin. -

Von meiner Lage weiss ich Ihnen nichts Neues zu melden. Der Sünder quäest, scheint zu ahnden, dass ich ihn izt ganz kenne und auch den Inhalt Ihres verlorenen Briefes erfahren habe; denn er ist soheu und zurükhaltender als sonst, vielleicht weil ich ihm meine Verachtung zu sehr habe merken lassen. Sollte es zu einer Erklärung kommen, so will ich mich begnügen, ihm mit dem kältesten Blute seine Nichtswürdigkeit zu zeigen.

Ich bin noch nicht so glücklich gewesen, einen Subscribenten auf die Geschichte der Künste etc. zu finden. Ja, wenn es noch ein Werk über die Ochsenmast wäre! - Bey der Mittheilung Ihrer Anzeige habe ich mir eine Freiheit genommen, die ich Ihnen gestehen muss. Ich habe die Beilage zur Lit.Z. weggeschnitten, und zwar wegen des Eindrucks, den sie auf den ersten machte, der sie las. Sie haben, hochgeehrtester Freund, bis izt nur - glauben Sie nicht, dass ich mich zur Schmeichelei wegwerfe; - aufrichtige Bewunderer gehabt: warum wollen Sie sie zu Richtern machen? Bey einer so guten Sache wie die Ihrige, sind ja unwissende Richter mehr zu fürchten, als unrichtete, die den bösesten Willen haben. Die Lit.Z. wird im Ganzen hier wenig gelesen; aber Ihre Predigten überall, und wahrlich mit Vortheil. Werden Sie diesen nicht mindern, wenn Sie Ihre Leser zum Recensiren auffordern? Der Einsichtvollere thut dies ohnehin und, las er auch die Recension, so hatte er doch sicher schon lange vorher für Sie Partei genommen. Doch verzeihen Sie, ich bitte Sie inständig, meine Unbescheidenheit. Ich verdanke Ihnen zu viel, als dass ich bey irgend etwas, das Sie betrifft, bloss Zuschauer bleiben könnte: diese Wahrheit sey meine Entschuldigung.

Zum Hl. Pastor Cornelius habe ich noch nicht kommen können; bey der ersten guten Bahn eile ich aber hin, und -

ich darf es doch? - berufe mich auf Ihre Gewogenheit für mich, um sein Zutrauen zu erwerben.

Seyn Sie so gütig, hochgeehrtester Herr und Freund, Ihre Antwort dem Consulanten Siewert zu zuschicken, von dem ich sie am sichersten erhalte. Ich habe die Ehre, mit der aufrichtigsten Hochachtung und Ergebenheit zu seyn.

Hochwohllehrwürdiger Herr Oberpastor,
hochzuverehrender Herr und Freund,

Ihr
gehorsamster Diener

G.Merkel.

Annenhof, d. 11ten November [17]95.

РУКОПИСИ ГАРЛИБА МЕРКЕЛЯ В АКАДЕМИИ НАУК
ЛАТВИЙСКОЙ ССР

Р е з ю м е

В Фундаментальной библиотеке и в Институте истории Академии наук Латвийской ССР хранятся рукописи известного писателя и публициста, либерального просветителя, уроженца Латвии Гарлиба Меркеля (1769—1850). Большую часть фонда составляют письма Меркеля и письма, адресованные ему. Описание этих материалов публикуется впервые.

Рукописное наследие Меркеля приобретено библиотекой от публициста Юлия Экарта; Институт истории АН Латвийской ССР покупал описанные в данной работе материалы от разных лиц.

Рукописи Меркеля содержат много интересных сведений о возникновении его основных литературных работ, о его взаимоотношениях с современниками, выявляют его философские и литературно-критические взгляды, суждения о политике и экономике; в них приводятся сведения о жизни Риги того времени. Много ценного содержит переписка Меркеля с Гердером, Зонтагом и другими. Часть писем снабжена комментариями Меркеля, которые помещены за описанием соответствующего письма.

Раскрывая содержание упомянутых материалов, настоящая публикация поможет осветить некоторые малоисследованные стороны деятельности Гарлиба Меркеля.

DIE HANDSCHRIFTEN GARLIEB MERKELS IN DER
AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN DER LETTISCHEN SSR

Zusammenfassung

In der Fundamentallbibliothek und im Institut für Geschichte der Akademie der Wissenschaften der Lettischen SSR werden verschiedene Handschriften des bekannten Schriftstellers und Publizisten, des in Lettland geborenen liberalen Aufklärers Garlieb Helwig Merkel aufbewahrt (1769-1850).

Den grössten Teil des Bestandes bilden die Briefe G. Merkels wie auch die an ihn gerichteten Briefe; ausserdem enthält der Bestand kleinere Artikel, Entwürfe und Notizen des Schriftstellers. Die wissenschaftliche Beschreibung dieser Handschriften wird zum ersten Mal publiziert.

Dieser handschriftliche Nachlass Merkels ist von dem Publizisten Julius Eckardt erworben (der Briefwechsel um das Jahr 1870, die übrigen Handschriften im Jahre 1892). Das Institut für Geschichte der Akademie der Wissenschaften der Lettischen SSR hat seine Materialien von verschiedenen Personen gekauft.

Die Handschriften Merkels enthalten viele interessante Nachrichten über die Entstehungsgeschichte seiner bedeutendsten literarischen Werke wie auch über die Beziehungen zu seinen Zeitgenossen. Ebenso kommen hier die philosophischen und literaturkritischen Ansichten des Schriftstellers zum Ausdruck, desgleichen seine Äusserungen über Politik und Ökonomik. Man gewinnt auch einen Einblick in das Leben des damaligen Rigas.

Von grossem Wert ist auch der Briefwechsel G.Merkels mit Herder, Sonntag und anderen Schriftstellern. Ein Teil der Briefe ist mit Kommentaren Merkels versehen, die im vorliegenden Bericht gleich nach der Beschreibung des entsprechenden Briefes folgen.

Das Ziel dieser Publikation ist, den Inhalt der genannten Materialien zu erschliessen und dem Leser die weniger erforschten Gebiete der vielseitigen Tätigkeit Garlieb Merkels aufzuklären zu helfen.

PERSONU RADĪTĀJS

Skaitļi apzīmē aprakstu numurus. Iekavās doti attiecīgā apraksta apakšiedaļu cipari. Ievada tekstā minētajām personām norādītas attiecīgas lappuses (ar atzīmi "lpp.").

- Adameks (Adameck, Horst) 16. lpp.;
- Adelungs (Adelung, Friedrich) 167, 185
1768-1843. Vācu vēsturnieks un filologs. Strādājis Krievijā valsts dienestā.
- Albanus (Albanus, August) 186, 187
1765-1839. Rīgas domskolas rektors, mācītājs. Līdzis pirmo Vidzemes skolas avīzi "Livländische Schulblätter".
- Aleksandrs I 9. lpp.; 356
1777-1825. Krievijas imperators no 1801. līdz 1825.g.
- Anna 356
Lielkņaze
- Ansiljons (Ancillon, Jean Pierre Frédéric) 188
1767-1837. Prūsijas valstsvīrs, pēc tautības francūzis.
- Ārends (Arend, Heinrich) 190
Kāds jauneklis, rīdzinieks, kas pēc gimnāzijas nolēmis studēt tautas tradīcijas un kļūt par skolotāju.
- Arnolds (Arnold, Ferdinand Philipp) 102/1/, 105/3/
1758-1843. Aktieris un dziedātājs Rīgā.

- Babo (Babo, Joseph-Franz) 191, 192
1756-1822. Teātra dzejnieks Vācijā.
- Bādenes Kārlis (Karl Friedrich von Baden) 73/31/
1728-1811. Lielhercogs.
- Barklajs de Tolli (Barclay de Tolly, A) 122
- Baumanis (Baumann, Johann Heinrich) 104
1753-1832. Gleznotājs.
- Beime (Beyme, Karl Friedrich) 193
1765-1838. Prūsijas valstsvīrs, liberālis. Aizstāvējis reformas Vācijas muižnieku tiesību ierobežošanai.
- Beks (Beck, Christian Daniel) 195
1757-1832. Vācu literatūrvēsturnieks un filologs.
- Bergmanis (Bergmann, Gustav) 196, 197
1749-1814. Vācu mācītājs Vidzemē.
Rūjienā viņam piederēja privāta grāmatu spiestuve.
- Berkholcs (Berkholz, Georg) 8. lpp.
1817-1886. Baltijas vācu vēsturnieks un bibliotekārs.
- Betigers (Böttiger, Karl August) 13, 15, 16. lpp.; 126, 198, 200,
1760-1835. Vācu filologs un arheologs. Darbojies arī žurnālistikā. 201, 203,
205-208, 210,
Merkļa draugs Veimārā. 212-214, 216
218-226, 294,
295, 364,
383-385.

<u>Biders</u> (Bidder, Heinrich)	144
1783-1833. Arsts Jelgavā.	
<u>De Brē</u> (De Bray, François Gabriel)	228,229
1765-1832. Francūzis. Diplomāts. Sarakstījis memuārus "Sur la Livonie".	
<u>Brokhūzens</u> (Brockhusen, Christian Wilhelm)	142
1763-1842. Baltijas vācu rakstnieks.	
<u>Bruinings</u> (Bruiningk, Karl)	13. lpp.; 123,231,233
1782-1848. Baltijas tautsaimnieks. Merķeļa ideju valdzināts, izstrādājis vairākus radikālus likumprojektus, ko landtāgs noraidījis.	
<u>Burdahs</u> (Burdach, Karl Friedrich)	234
1776-1847. Fiziologs. Darbojies Tēr- batā un Kēnigsbergā.	
<u>Burgsdorfs</u> .	226
Ministrs Vācijā.	
<u>Cedlics</u> (Zedlitz, Karl Abraham)	39,81,87
1731-1793. Frīdriha Lielā ministrs.	
<u>Čoke</u> (Tschokke, Heinrich)	74,135,235
1771-1848. Vācu rakstnieks.	
<u>Daniļevskis</u> (Данилевский, Александр Семенович)	380
1809-1888. Krievu rakstnieks.	
<u>Dante</u> (Dante, Alighieri)	35
1265-1321. Itāliešu dzejnieks.	

- Detmārs (Detmar) 27
Laika paregotājs Berlinē.
- Dibičs (Дибич-Забалканский, Иван Иванович) 11.lpp.
1785-1831. Krievu feldmaršāls, grāfs.
- Ekarts (Eckardt, Julius) 8. lpp. 381
1836-1908. Publicists, Vācijas
sūtnis. Dzimis Valmierā. Publicējis
Merķeļa saraksti.
- Engelharts (Engelhardt, Georg) 240, 241
1775.-1862. Krievu valstsvīrs un
ekonomists. Dzimis rīdzinieks.
- Engelis (Engel, Johann Jakob) 39, 81/4/,
1741-1802. Vācu rakstnieks un filo- 236, 237
zofs.
- Engelis (Энгель, Федор Иванович) 238, 239
1760-1837. Senators un īstenais sle-
penpadomnieks Krievijā.
- Falks (Falk, Joseph Daniel) 72/7/, 242,
1768-1826. Vācu rakstnieks un filozofs. 244, 245, 269
- Farnhagens fon Enze (Varnhagen von Ense, Karl 73/5/, 73/6/
August)
1785-1858. Vācu diplomāts un rakstnieks.
- Fessler (Fessler, Ignaz Aurelius) 382
1756-1839. Rakstnieks un garīdznieks.
- Fihte (Fichte, Johann Gottlieb) 204
1762-1814. Vācu filozofs idealists

<u>Fišers</u> (Fischer, Christian August; pseid. Christian Althing) 1771-1829. Vācu rakstnieks.	246,247
<u>Fleiģers</u> (Fleischer, Johann Gottlieb) 1797-1838. Ārsts Jelgavā. Baltijas dabas pētnieks.	141
<u>Foss</u> (Voss, Julius) 1768-1832. Vācu rakstnieks.	248,249,390
<u>Frēlihs</u> (Fröhlich, Gottlob Christian) Miris 1786.g. Grāmatu izdevējs. (Frēliha izdevniecība turpinās arī pēc viņa nāves)	292,304
<u>Fridrihsens</u> (Friedrichsen) Miris - 1818. Apdāvināts jauns dzejnieks, kas darbojies <u>Merķeļa</u> laikrakstā "Der Freimüthige".	250,251
<u>Galls</u> (Gall, Franz Joseph) 1758-1828. Vācu anatoms.	50,89/8/ 252,253
<u>Gedike</u> (Gedike, Friedrich) 1754-1803. Vācu pedagogs.	220
<u>Gencs</u> (Gents, Friedrich) 1764-1832. Vācu publicists.	54
<u>Gervīns</u> (Gervin, Georg Gottfried) 1806-1871. Vācu kultūras un literatūras vēsturnieks.	73/39/ 73/50/

<u>Gāte</u> (Goethe, Johann Wolfgang)	37-39,46,47
1749-1832. Ievērojamais vācu dzejnieks.	72/4/,73/9/, 73/41/,73/47/, 91/13/,91/15/, 94/14/,101/3/
<u>Goldhammers</u>	380
A.Daņiļevska rakstu tulkotājs.	
<u>Goļicins</u> (Голицын, Александр Николаевич)	379
1773-1844. Krievijas ministrs, kņazs.	
<u>Grafe</u> (Grave, Karl Ludwig)	124,316
1784-1840. Virsmācītājs Rīgā.	
<u>Grass</u> (Grass, Karl Gotthardt)	104,254-257,
1767-1814. Vācu gleznotājs un rakstnieks. Darbojies Merķeļa laikrakstos Rīgā.	259,260
<u>Grečs</u> (Греч, Николай Иванович)	261,360
1787-1867. Reakcionārs krievu rakstnieks un žurnālists	
<u>Grindelis</u> (Grindel, Dawid Hieronim)	76/6/
1776-1836. Latviešu tautības dabas pētnieks un ķīmiķis Baltijā.	
<u>Gruithūzens</u> (Gruithusen, Franz Paul)	91/3/
1774-1852. Mediķis, fiziķis, astronoms.	
<u>Gūtenbergs</u> (Gutenberg, Johann)	75/10/
1400-1468. Grāmatu iespiešanas mākslas izgudrotājs.	

- Hagens (Hagen) 262,263
Prūsijas valstsvirs.
- Haug (Haug, Friedrich) 264
1761-1829. Vācu dzejnieks.
- Hartknohs (Hartknoch, J.F.) 125,126
Grāmatu izdevējs Rūdolštātā.
- Hekers (Häcker, Wilhelm Ferdinand) 115,181,265
1774-1842. Grāmatu iespiedējs
Rīgā. Viņš iespiedis arī Merķeļa
avīzes "Supplementblätter zum
Freimüthigen" un "Der Zuschauer".
- Henings (Henning, August) 266,267
1746-1826. Jurists. Laikraksta
"Genius der Zeit" izdevējs.
- Henkens (Hencken, Melchior) 268
Vīna tirgotājs Bokhornā.
- Herdere (Herder, Maria Caroline, dzim. 15. lpp.; 52,
Flachslānd). 270-275,277
1750-1809. J.G.Herdera sieva. 279-281,283-293,
383,384
- Herders (Herder, Johann Gottfried) 13,15.lpp.; 38,45-47,72/4/,
1744-1803. Vācu rakstnieks, hu- 73/4/,73/12/,
mānists. Viens no labākajiem Merķe- 73/28/,73/35/,
ļa draugiem Veimārā. Darbojies kādu 76/2/,95/7/,
laiku arī Rīgā. Krājis un tulkojis 95/11/,126,127,
latviešu tautasdziesmas. 129,131,136,
205-207,220,230,
291,292,294,299

- Hērens (Heeren, Arnold Hermann Ludwig) 296
1760-1842. Vācu vēsturnieks.
- Homērs 73/15/
Puslegendārs sengrieķu episks
dzejnieks.
- Horācijs (Quintus Horatius Flaccus) 73/15/
65.- 8. pr.m.e. Romiešu dzejnieks.
- Hūbers (Huber, Ludwig Ferdinand) 224
1764-1804. Vācu literāts.
- Humbolts (Humboldt, Alexander) 49
1769-1859. Vācu dabaszinātnieks.
- Hūne-Hāns (Huhne-Hahn) 94/1/
- Hūts (Huth) 154,155
Profesors.
- Igelštroms (Игельштром, Константин Густавович) 368
1799-1851. Krievu virsnieks.
- Jakobi (Jacobi, Friedrich Heinrich) 298
1743-1819. Vācu rakstnieks un filozofs.
- Johmanis (Jochmann, Karl Gustav) 55,73/33/,297
1789-1830. Vācu publicists.
Līdz 1819.g. dzīvojis Rīgā.
- Jorks (Yorck, Johann Dawid Ludwig) 11. lpp.; 397
1759-1830. Prūsijas feldmaršals.

- Kants (Kant, Immanuel) 76/2/,134,
1724-1804. Vācu filozofs
ideālists. 207,299
- Kārlis Lielais (Carolus Magnus) 96/1/
742-814. Franku karalis un Romas
ķeizars.
- Keislers (Keussler, Wilhelm Friedrich) 133,134,160
1777-1828. Pedagoģs. Spiestuves
vaditājs Hamburgā.
- Kepens (Köppen, Friedrich) 298
1775-1858. Vācu filozofs un teoloģs.
- Kīne (Kühne, Gustav) 28,33,34
1806-1888. Vācu rakstnieks.
- Klopštoks (Klopstock, Friedrich Gottlob) 73/39/,75/6/,
1724-1803. Vācu dzejnieks 96/3/
- Klots (Kloth, Gustav Reinhold). 135
1780-1855. Baltijas vācu mācītājs.
Vidzemes ģenerālsuperintendents. Latviešu
literārās biedrības dibināšanas ierosi-
natājs.
- Kocebū (Kotzebue, August Friedrich) 15.lpp.; 50,73/2/,
Ferdinand) 73/27/,208,
1761-1819. Vācu rakstnieks un dzej-
nieks. Kādu laiku kopā ar Merķeli izde-
vis avīzi "Der Freimüthige oder Ernst
und Scherz". 210,220,221,
253,300-307,
330,339,365,
366

- Kols (Kohl, Johann Georg) 40,41
1808-1878. Vācu ģeogrāfs un ceļotājs.
- Kralovskis (Kralowsky) 9. lpp.
Bibliotekārs Berlīnē.
- Kozegartens (Kosegarten, Ludwig Theobul) 308,309
1758-1818. Vācu dzejnieks.
- Krāmers (Cramer, Karl Friedrich) 73/3/,310,
1752-1807. Vācu rakstnieks. 311
Simpatizējis Lielajai franču revolūcijai. Par to atlaists no darba, pārcēlies uz Parīzi.
- Krūgs (Krug, Wilhelm Traugott) 142,312,313
1770-1842. Vācu filozofs.
- Lāde (Lahde) 363
Dāpu mākslinieks.
- Laube (Laube, Heinrich) 37-39,73/50/
1806.-1884. Vācu rakstnieks.
- Leibnics (Leibnitz, Gottfried Wilhelm) 134
1646-1716. Vācu zinātnieks un filozofs idealists.
- Lērbergs (Lehrberg, Aron Christian) 11,142
1770-1813. Vēsturnieks, ģeogrāfs un folklorists.
- Lesings 101,136
Tiesas komisārs Berlīnē.

- Lesings (Lessing, Gotthold Ephraim) 39,73/74/,
1729-1781. Vācu rakstnieks un 73/47/,73/51/,
kritiķis. 81/4/
- Lēvalds (Lewald, August) 73/2/
1792-1871. Vācu rakstnieks un
aktieris. Viņa noveles "Aquarelle aus
dem Leben".
- Lihtenšteins (Lichtenstein, Johann Nikolaus 337
Heinrich). 1787-1848.
Ārsts Jelgavā.
- Loders (Loder, Justus Christian) 314,315
1753-1832. Anatoms. Ķirurgs.
Dzimis rīdzinieks.
- Lundbergs (Lunberg, Jacob Florentin) 135,171,
1782-1858. Macītājs Birzu muižā. 316-321
- Luters (Luther, Martin) 92/2/,93/16/
1483-1546. Reformācijas kustības
darbinieks, protestantisma (luterānisma)
nodibinātājs Vācijā.
- Mālmānis (Mahlmann, Siegfried August) 15.lpp.;322-326
1771-1826. Vācu dzejnieks. Izdevis
avīzes "Zeitung für die elegante Welt"
un "Leipziger Zeitung".
- Meisners (Meissner, August Gottlieb) 327,328
1753-1807. Vācu rakstnieks.

- Mendelsone-Bartoldi (Mendelssohn-Bartholdy Lea) 56
Mirusi - 1842. Komponista Feliksa
Mendelisona-Bartoldi māte.
- Millers (Müller) 137
Bibliotekārs Rīgā.
- Millers (Müller, Johann) 73/23/,294,
1752-1809. Vācu rakstnieks. 329,331-333
- Millers (Müller, Konrad Daniel) 265
1759-1830. Grāmatu iespiedējs Rīgā.
- Millers-Jābušs (Müller-Jabusch, Maximilian) 16. lpp.
- Milners (Müllner, Adolf) 138
1774-1829. Vācu rakstnieks
- Morgenšterns (Morgenstern, Karl Simon) 16. lpp.; 334
1770-1852. Vācu filologs. Tērbatas
universitātes rektors un Tērbatas sko-
lotāju semināra direktors.
- Moruncovs 368
Krievu ģenerālis.
- Napoleons I 11. lpp.; 61
1769-1821. Franču ķeizars.
- Nirnbergers (Nürnbergger, Woldemar) 73/37/
1818-1869. Vācu rakstnieks.
- Okens (Oken, Lorenz) 73/31/
1779-1831. Vācu dabaszinātnieks un
filozofs ideālists.

- Ovidijs (Ovidius Publius Naso) 75/6/
43.g.p.m.ē. - m.ē.18.g.
Romiešu dzejnieks.
- Parots (Parrot, Georg Friedrich) 166
1767-1852. Izdevis grāmatu vairākos
sējumos "Entretiens sur la Physique".
- Pauls (Paul Jean; Istaiss vārds: Richter, Jean 92/11/,95/11/
Paul Friedrich) 208,298
1763-1825. Vācu rakstnieks.
- Pauluči (Paulucci, Filippo) 11,15.lpp.;53,170
1779-1849. Krievu karaspēka 397
virāpavēlnieks. Vidzemes un Kurzemes
ģenerālgubernators. Pēc taubības itā-
lietis.
- Pops (Pope, Alexander) 96/4
1688-1744. Angļu dzejnieks.
- Reinhards (Reinhard, Karl Heinrich Leopold) 11
Vācu žurnālists.
- Reke (Recke, Elise) 13.lpp.;232,4
1756- 1833. Vācu rakstniece. 336
Kurzemes muižniece.
- Reke (Recke, Johann Friedrich) 13.lpp.;139,1
1764-1846. Vāsturnieks un 142,2
bibliogrāfs. Kurzemes Literārās 338
un mākslas biedrības sekretārs.
- Rihters (Richter, Johann Georg Leberecht)
1763-1840. Kurzemes superintendents.

<u>Rode</u> (Rhode, Johann Gottlieb)	339,340
1762-1827. Vācu pedagogs.	
<u>Rohlics</u> (Rochlitz, Friedrich)	341,343,344
1769-1842. Vācu rakstnieks.	
<u>Roteks</u> (Rotteck, Karl Wenzeslaus)	74
1775-1840. Vēsturnieks un politiķis.	
<u>Ruso</u> (Rousseau, Jean Jacques)	209
1712-1778. Franču rakstnieks un filozofs.	
<u>Samsone</u> fon Himmelstjerna (Samson von Himmelstjerna, Reinhold Johann Ludwig)	345
1778-1858. Baltijas vācu tiesībnieks.	
<u>Servantess</u> (Cervantes Saavedra, Miguel de)	49
1547-1616. Spāņu rakstnieks.	
<u>Smirdins</u> (Смирдин, Александр Филиппович)	93/7 /
1795-1857. Krievu grāmatnieks.	
<u>Snells</u> (Snell, Karl Philipp Michael)	351
1753-1806. Pedagogs Rīgā.	
<u>Stefenhagens</u> (Steffenhagen, Johann Martin Peters)	139,141,265, 337
1765-1838.	
<u>Svetonijs</u> (Gajus Suetonius Tranquillus)	21
2.gs. Romiešu rakstnieks.	
<u>Šekspīrs</u> (Shakespeare, William)	35
1564-1616. Angļu rakstnieks.	

- Šlөгelis (Schlegel, August Wilhelm) 207
1767-1845. Vācu dzejnieks un kritiķis.
- Šmits-Fizeldeks (Schmidt-Phiseldek, Konrad Friedrich) 11. lpp., 346-349
1770-1832. Zinātnieks valsts tiesībās.
- Špacīrs (Spazier, Karl; pseid.: Karl Pilger) 324, 353, 354
1761-1805. Vācu mūziķis un rakstnieks.
- Špeners (Spener, Johann Karl Philipp) 330, 350
1746-1827. Grāmatu tirgotājs Berlīnē.
- Švarcs (Schwarz, Johann Christoph) 143, 351
1791-1873. Rīgas vecākais birģermeistars.
- Tacīts (Tacitus Publius Cornelius) 21, 22
50-116. Romiešu vēsturnieks.
- Tidge (Tiedge, Christoph August) 99/2/, 142
1752-1841. Vācu dzejnieks.
- Tillihs (Tillich, Ernst) 353
1780-1807. Vācu pedagogs.
- Tīls (Thiel, Matthias) 355
1775-1843. Rīgas konsistorijas asesors
- Timmels (Thümmel, Moritz August) 356-358
1738-1817. Vācu dzejnieks un rakstnieks.

<u>Tims</u> (Thimm Dr.)	300
<u>Trautfeters</u> (Trautwetter, Ernst Christian) Izdevis Jelgavā laikrakstu "Die Quatember" 1829. un 1830.g.	144,337
<u>Treijs</u> (Trey, Hermann) 1794-1849. Vācu mācītājs Rīgā Jāņa baznīcā.	145
<u>Ūlands</u> (Uhland, Ludwig) 1787-1862. Vācu dzejnieks un litera- tūrvēsturnieks.	74
<u>Vatsons</u> (Watson, Karl Friedrich) 1777-1826. Mācītājs Lestēnē.	10,11,142
<u>Vehters</u> (Wächter, Leonhard) 1762-1837. Vācu rakstnieks.	13.lpp.
<u>Vilands</u> (Wieland, Christoph Martin) 1733-1813. Vācu dzejnieks.	37,38,47, 72/6/,73/38/, 73/39/,210, 221,385
<u>Vinkelmanns</u> (Winckelmann, Johann) 1717-1768. Vācu mākslas zinātnieks un arheologs.	73 /51 /
<u>Vinklere</u> (Winkler, Wilhelmine)	362
<u>Vinklers</u> (Winkler, Karl Gottfried Theodor) 1775-1856. Vācu rakstnieks.	361
<u>Zanders</u> (Sander, Johann Daniel) 1759-1825. Grāmatizdevējs un rakstnieks Vācijā.	300,301,304

- Zanders (Sander, Christian Lövin) 363-366
1756-1819. Dāņu dzejnieks.
- Zeime (Seume, Johann Gottfried) 15. lpp.; 82/2/, 280,
1765-1810. Vācu rakstnieks 367, 369-372
un dzejnieks.
- Zonnenbergs (Sonnenberg, Franz) 373, 374
1779-1805. Vācu dzejnieks.
- Zontāgs (Sonntag, Karl Gottlob) ~~13, 14~~ 15. lpp.; 146-162, 210,
1765-1827. Rīgas Domscolas 265, 312,
rektors un ģenerālsuperintendents. 375-379, 382

Рукописи Гарлиба Меркеля
в Академии наук Латвийской ССР
Второе стереотипное издание

H.Vaita

Garlība Merķeļa rokraksti
Latvijas PSR Zinātņu akadēmijā
Otrais stereotipa izdevums

Redaktore B.Kace

Korektore R.Agule

Izdevniecība "Zinātne". Parakstīta iespiešanai
1968.gada 4.martā. JT 17027. 7,2 izd.l., 9,75
iesp. l. Pasūtījuma nr. 7. Metiens 300 eks.
Maksā 40 kap. Latvijas PSR ZA rotaprints. Rīgā,
Komunālā ielā 4.

